

Overijssel in Cijfers

Inhoudsopgave

Overijssel in Cijfers	1
Inhoudsopgave	3
Inleiding	3
Kerntaak 1. Ruimtelijke ordening en waterbeheer	3
Kerntaak 2. Milieu en energie	13
Kerntaak 3. Vitaal platteland	29
Kerntaak 4. Mobiliteit	41
Kerntaak 5. Regionale economie	55
Kerntaak 6. Cultuur en sociale kwaliteit	65
Kerntaak 7. Kwaliteit openbaar bestuur	77

Inleiding

Overijssel in cijfers

Omschrijving (toelichting)

Overijssel in cijfers

Welkom op "Overijssel in cijfers". In deze omgeving vindt u de vernieuwde, vereenvoudigde set kengetallen van de provincie Overijssel. Per kerntaak worden ongeveer 10 kengetallen weergegeven om de huidige "staat van Overijssel" (en de ontwikkeling daarnaartoe) in de kern te vangen. Team Onderzoek & Advies werkt deze cijfers doorlopend bij.

Doorlopend actuele kengetallen en jaarlijks verdiepende analyses

Team Onderzoek & Advies levert onder de titel "Overijssel in cijfers" twee producten die samen de actuele trends, ontwikkelingen en achtergronden op het gebied van de opgaven en kerntaken inzichtelijk maken. We komen daarmee tegemoet aan de wens om de informatievoorziening zo in te richten dat deze de Staten in de gelegenheid stelt het strategische gesprek met het college over de opgaven en de kerntaken te voeren.

Het belangrijkste doel van de omgeving waar u zich nu bevindt is op een overzichtelijke manier de meest actuele cijfers te ontsluiten.

Minder omvangrijk, maar veelzeggend

De functie van kengetallen is in de nieuwe opzet meer gericht op inzicht in trends en ontwikkelingen dan op verantwoording. De sets van kengetallen zijn samengesteld om bij elkaar een zo goed mogelijk beeld te geven van elke kerntaak. Kengetallen zijn dan ook niet één op één te relateren aan prestaties uit de begroting. Er is, anders dan op het niveau van kerntaken, geen relatie tussen de nummering van de kengetallen en de nummering van de paragrafen van de begroting.

Om het inzicht te vergroten is gekozen voor een compacte set die zo veel mogelijk constant wordt gehouden. Bij de selectie is ook gelet op de beschikbaarheid en de betrouwbaarheid van de cijfers. Voorop heeft echter gestaan dat de set de breedte van de kerntaken zo goed mogelijk afdekt.

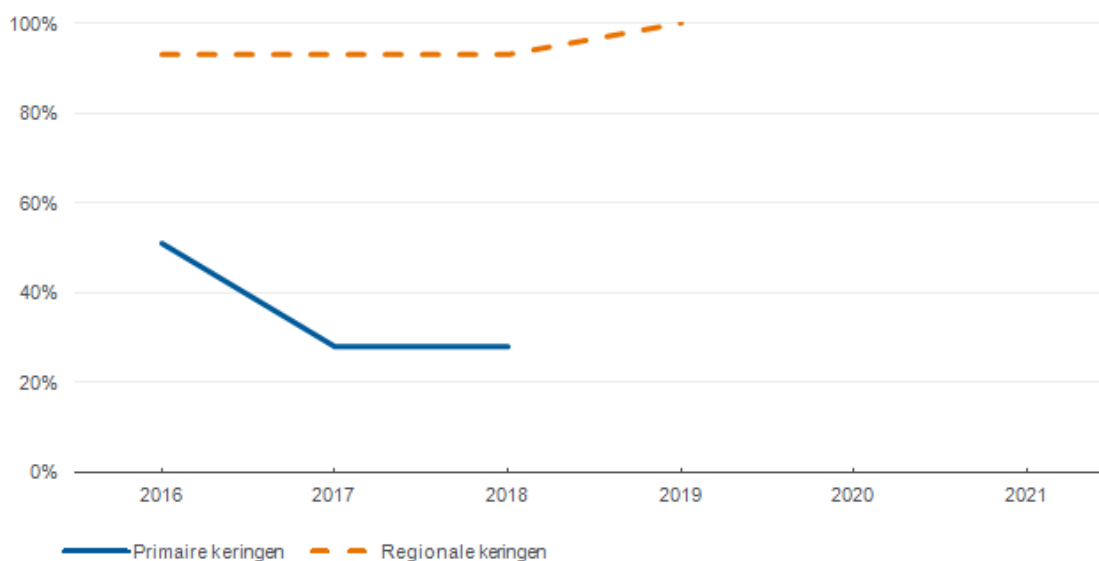
Kerntaak 1. Ruimtelijke ordening en waterbeheer

1.1 Primaire en regionale keringen die voldoen aan de geldende norm (%)

bron: Provincie Overijssel/ Waterschap

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Primaire keringen	51%	28%	28%			
Regionale keringen	93%	93%	93%	100%		

1.1 Primaire en regionale keringen die voldoen aan de geldende norm (%)

Voor zowel de primaire keringen als voor de regionale keringen heeft een herijking van de normering plaatsgevonden. De huidige grafiek is daardoor verouderd. De grafiek zal worden aangepast aan de hand van de nieuwe toetsresultaten.

In Nederland worden twee soorten waterkeringen onderscheiden: primaire en regionale keringen. Een primaire waterkering is een dijk die beschermt tegen het buitenwater, zoals vastgelegd in de Waterwet. In Overijssel zijn dit de dijken langs de grotere rivieren en meren zoals de IJssel, de benedenloop van de Vecht, het Zwarte Water en het Ketelmeer. De primaire keringen vallen onder verantwoordelijkheid van het rijk.

De Deltabeslissing Waterveiligheid heeft in 2017 geleid tot nieuwe normen voor de primaire keringen die inmiddels als omgevingswaarden in het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) zijn vastgelegd. In 2050 moeten alle keringen voldoen aan de nieuwe norm. Ze moeten daarom getoetst worden op basis van een nieuw wettelijk beoordelingsinstrumentarium (WBI). De eerdere toetsingen (tot en met 2018) komen daarmee te vervallen, omdat deze niet meer te vergelijken zijn met de huidige systematiek.

De eerste landelijke beoordelingsronde (2017-2022) is afgerond, de resultaten zijn te vinden op het Waterveiligheidsportaal (www.waterveiligheidsportaal.nl). Op trajectniveau voldoet het overgrote deel van de Nederlandse primaire waterkeringen niet aan de norm voor 2050, uitgezonderd de zandige kust. Nadere analyse op dijkvakniveau levert een genuanceerder beeld op; deze informatie is beschikbaar bij de waterschappen, maar niet (langer) zichtbaar op het genoemde Waterveiligheidsportaal. De genoemde waterschappen werken via het

Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) op verschillende trajecten aan versterkingen van de primaire waterkeringen.

Daar waar primaire keringen beschermen tegen buitenwater, beschermen regionale keringen tegen overstromingen vanuit regionale wateren. Deze keringen bestaan uit dijken en kaden langs regionale wateren en zijn aangewezen door de provincie. Overijssel heeft nu 110 kilometer regionale keringen die liggen langs het Meppelerdiep, de Sallandse Weteringen en het Zwarte Meer. De veiligheidsnormen voor deze keringen zijn vastgelegd in de Omgevingsverordening.

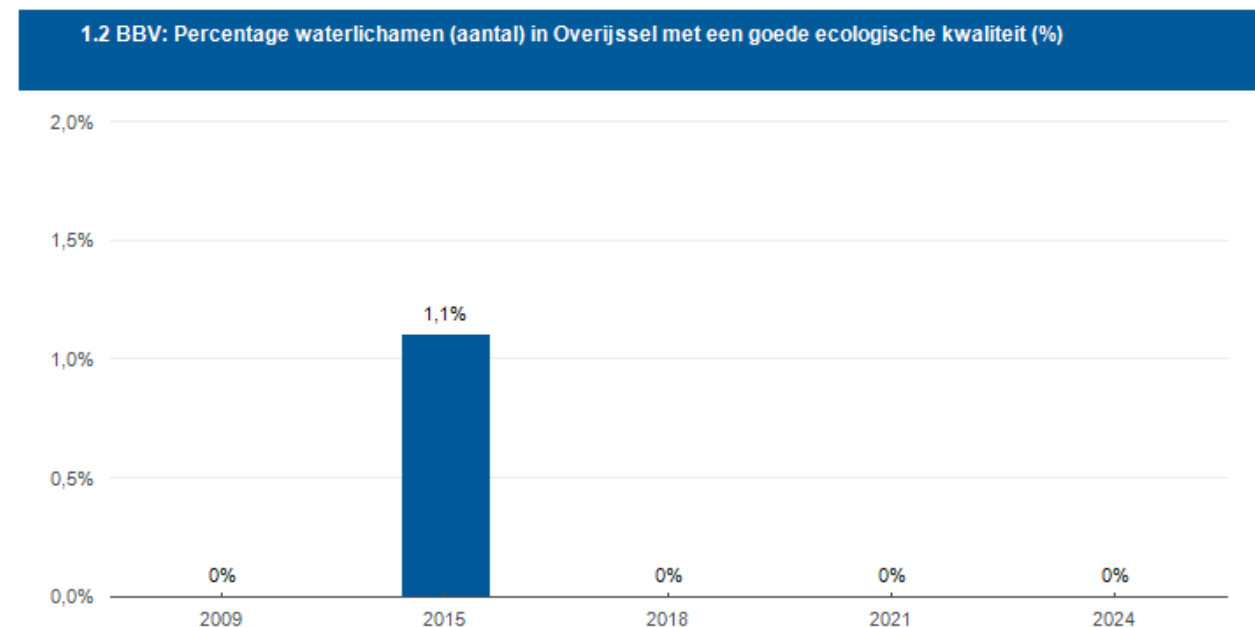
Aanvankelijk voldeden alle regionale keringen aan de geldende normen. In 2018 heeft echter een herijking van deze normering plaatsgevonden en is een nieuwe cyclus voor het normeren van de regionale keringen in Overijssel gestart. In 2018 en 2021 heeft Provinciale Staten de normen vastgesteld. Alleen Waterschap Drents Overijsselse Delta heeft regionale keringen in beheer; de toetsing hiervan is gestart, uiterlijk in 2027 zullen de resultaten aan GS worden gerapporteerd.

De grafiek geeft het percentage primaire en regionale keringen weer die voldoen aan de norm. Omdat voor zowel de primaire keringen als voor de regionale keringen een herijking van de normering heeft plaatsgevonden, zijn de resultaten vanaf 2014 komen te vervallen

1.2 BBV: Percentage waterlichamen (aantal) in Overijssel met een goede ecologische kwaliteit (%)

bron: Waterschapshuis

	2009	2015	2018	2021	2024
Aantal waterlichamen met een goede kwaliteit	0%	1,1%	0%	0%	0%

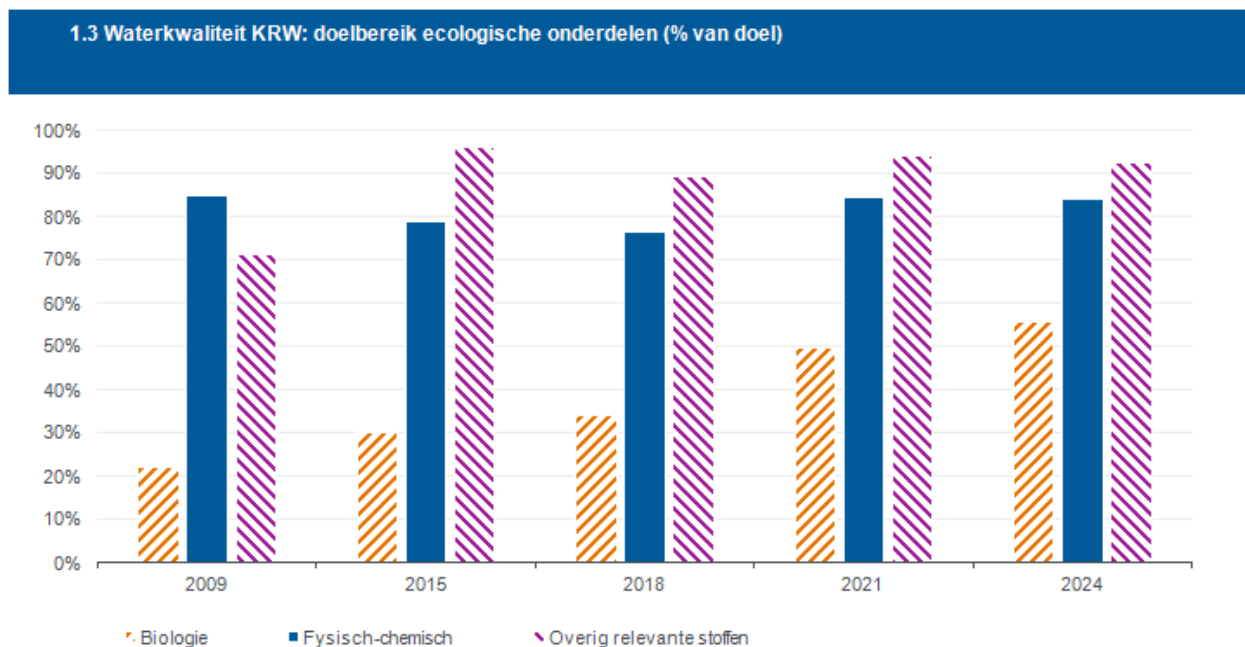
De ecologische toestand van het oppervlaktewater wordt elke 3 jaar beoordeeld volgens de beoordelingsmethode van de Europese Kaderrichtlijn Water. Het gaat hier in totaal om 88 regionale waterlichamen in Overijssel die in beheer zijn bij de waterschappen. In 2027 moeten alle waterlichamen aan de KRW-doelen voldoen en goed scoren op de onderdelen ecologie en chemie.

In de grafiek wordt het eindoordeel ecologie weergegeven. Het percentage waterlichamen met een goede ecologische kwaliteit stond in 2015 op 1%, maar daarna is het steeds 0% gebleven. Er zijn dus nog geen waterlichamen die een goede ecologische kwaliteit hebben. Dat betekent dat nergens zowel een goede biologie (planten en dieren), een goede fysisch-chemische toestand (omstandigheden voor de biologie zoals voedselrijkdom) als een goede staat van de overig relevante stoffen (allemaal onder de norm) is aangetroffen. Het volgende kengetal (1.3 Waterkwaliteit KRW beperkende biologische deelaspecten (%)) geeft meer inzicht in de ontwikkelingen van de verschillende deelaspecten.

1.3 Waterkwaliteit KRW: beperkende biologische deelaspecten (%)

bron: Provincie Overijssel

	2009	2015	2018	2021	2024
Biologie	22,1%	29,9%	34,0%	49,5%	55,4%
Fysisch-chemisch	84,6%	78,7%	76,4%	84,4%	83,9%
Overig relevante stoffen	71,0%	95,8%	89,0%	94,1%	92,5%

Voor de Kaderrichtlijn Water moeten alle deelaspecten 100% scoren, waarbij de eindscore het product is van de verschillende deelaspecten.

De ecologische toestand van het oppervlaktewater wordt elke 3 jaar beoordeeld volgens de beoordelingsmethode van de Europese Kaderrichtlijn Water. Het gaat hier in totaal om 88 regionale waterlichamen in Overijssel die in beheer zijn bij de waterschappen. In 2027 moeten alle waterlichamen aan de KRW-doelen voldoen en goed scoren op de onderdelen ecologie en chemie. Het percentage waterlichamen met een goede ecologische kwaliteit staat nog steeds op 0% (zie kengetal 1.2).

Ten opzichte van de biologische kwaliteit van het oppervlaktewater ligt de fysisch-chemische kwaliteit en de kwaliteit ten aanzien van de overig relevante stoffen veel dichterbij het te behalen doel van 100% (is goede kwaliteit). De biologische kwaliteit vertoont sinds 2009 een stijgende lijn (van 22% naar bijna 55%). De fysisch-chemische kwaliteit is in 2024 ongeveer hetzelfde gebleven. De kwaliteit ten aanzien van overig relevante stoffen is hoog en blijft de laatste jaren ook op ongeveer hetzelfde niveau hangen.

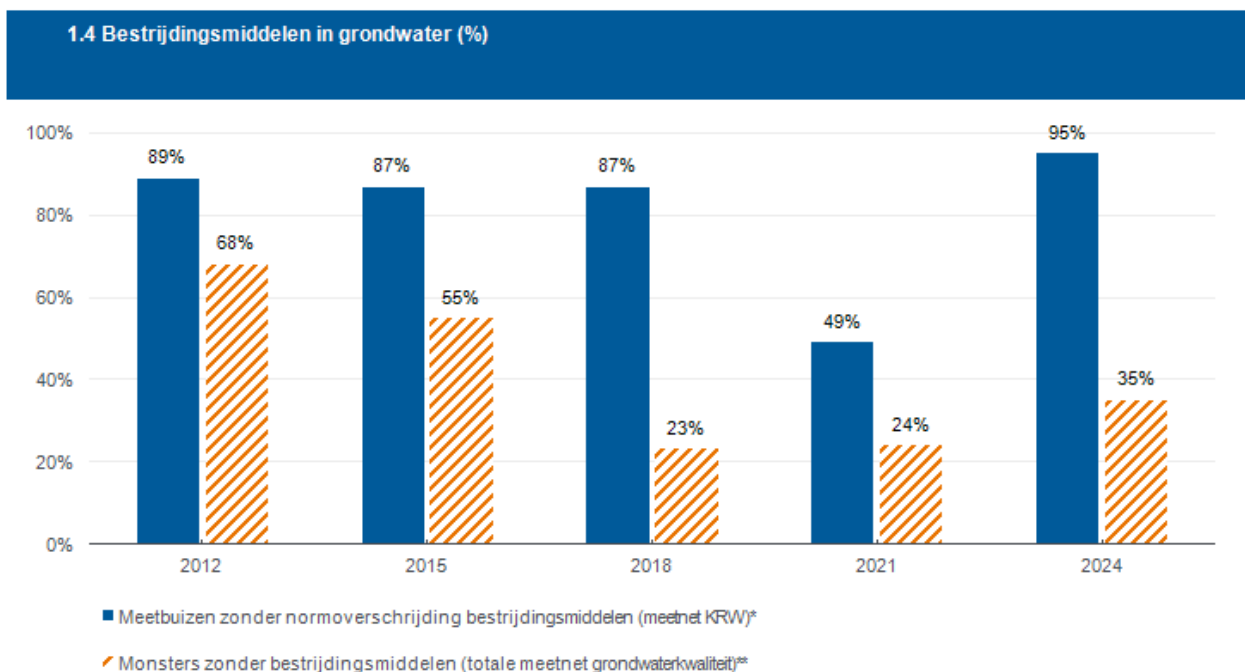
In de grafiek is voor de periode 2009-2024 per onderdeel van de ecologie het doelbereik weergegeven, als het percentage onderdelen dat goed scoort.

In deze grafiek is het one out, all out principe, zoals bij de KRW wordt gehanteerd, niet toegepast. Dat betekent dat alle parameters die voldoen, bij elkaar zijn opgeteld. Daardoor komen de resultaten hoger uit.

1.4 Bestrijdingsmiddelen in grondwater (%)

bron: Provincie Overijssel

	2012	2015	2018	2021	2024
Meetbuizen zonder normoverschrijding bestrijdingsmiddelen (meetnet KRW)*	89%	87%	87%	49%	95%
Monsters zonder bestrijdingsmiddelen (totale meetnet grondwaterkwaliteit)**	68%	55%	23%	24%	35%

KRW-meetnet (rood): 39 monsters (39 meetbuizen, bemonsterd op 10 m diepte)
Totale meetnet (blauw): in 2012 en 2015: 78 monsters (39 KRW-meetbuizen, bemonsterd op 10 en 25 m diepte). In 2018 en 2021: 149 monsters (39 KRW-locaties en 26 niet-KRW-locaties, bemonsterd op 5, 10 en/of 25 m diepte).

* In 2021 is in 20 KRW-meetbuizen (51%) een normoverschrijding vastgesteld. Dit hoge percentage wordt vooral veroorzaakt door de aanwezigheid van Dithiocarbamaat (CS₂) op 16 KRW-locaties.

** Cijfers jaren 2015 en 2018 zijn aangepast; de stof EDTA is na 2018 uit het bestrijdingsmiddelenpakket herhaald en behoort nu tot het stoffenpakket 'Overige verontreinigende stoffen'.

Voor de Kaderrichtlijn Water (KRW) heeft de provincie een meetnet ingericht dat onderdeel uitmaakt van het Overijsselse meetnet grondwaterkwaliteit. Het KRW-meetnet bestaat uit 38 meetbuizen waarin monsters worden genomen op 10 en 25 meter diepte.

Vanaf 2012 wordt het KRW-meetnet elke drie jaar onderzocht op de aanwezigheid van bestrijdingsmiddelen en getoetst aan de betreffende KRW-normen. Het aantal meetbuizen van het KRW-meetnet waarin geen sprake is van normoverschrijding voor bestrijdingsmiddelen (op 10 m diepte) ligt in de jaren 2012, 2015 en 2018 op een vergelijkbaar niveau (89-87%). Na een daling in 2021, stijgt het percentage in 2024 naar 95%. De daling in 2021 werd vooral veroorzaakt door de aanwezigheid van Dithiocarbamaat (CS₂), dat in 44% van de 78 KRW-monsters werd aangetroffen. Dithiocarbamaat werd in 16 KRW-meetbuizen boven de norm vastgesteld. Dit beeld week sterk af van de vorige meetrondes in Overijssel en andere provincies, waar het in 2021 weinig werd aangetroffen. In 2024 werd Dithiocarbamaat weinig meer aangetroffen.

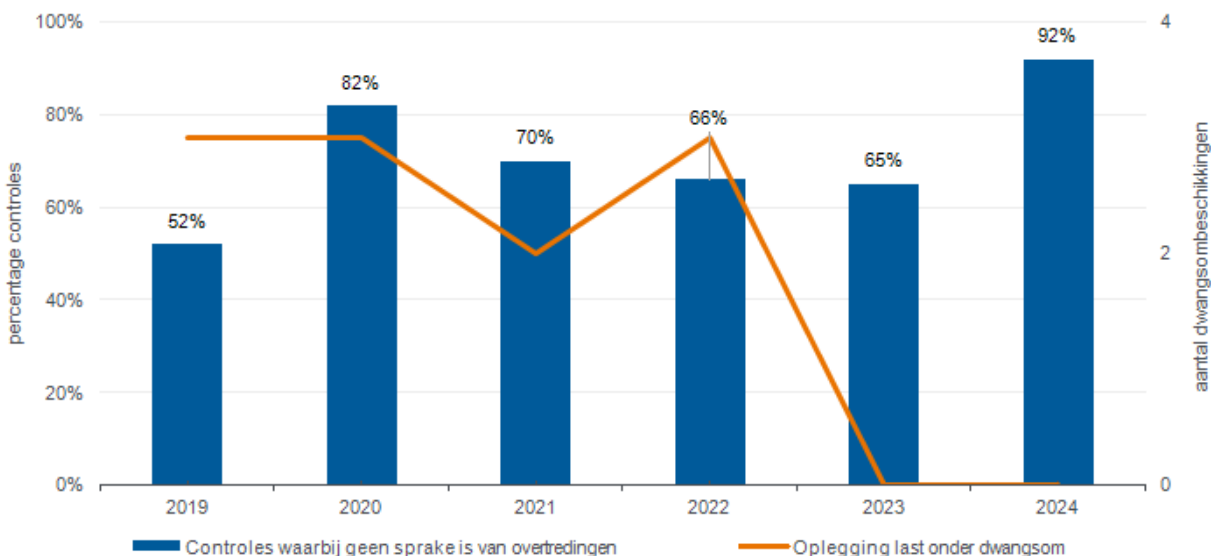
Als gekeken wordt naar alleen de aanwezigheid van bestrijdingsmiddelen (dus geen normoverschrijding) in alle genomen monsters in het gehele Overijsselse grondwaterkwaliteitsmeetnet, blijkt dit beeld minder positief dan bij de normoverschrijdingen in het KRW-meetnet. In alle genomen monsters neemt het aantal monsters waarin géén bestrijdingsmiddelen zijn aangetoond sterk af. Na 2012 daalde dit percentage tot 23% en 24% in 2018 en 2021. In 2024 was weer een stijging zichtbaar, tot een percentage van 35%. Er is geen aanwijsbare oorzaak voor deze stijging. Vanaf 2018 is een dubbele hoeveelheid monsters getoetst: 149 tegenover 78 in 2012 en 2015, dat komt omdat ook de niet-KRW locaties in Overijssel zijn bemonsterd. Verder zijn de cijfers van de jaren 2015 en 2018 in 2021 aangepast; de stof EDTA is na 2018 uit het bestrijdingsmiddelenpakket gehaald en behoort nu tot het stoffenpakket 'overig relevante stoffen'.

1.5 Percentage controles waarbij geen sprake is van overtredingen van water wet- en regelgeving (%) en aantal keer dat een last onder dwangsom is opgelegd (aantal)

bron: Provincie Overijssel

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Controles waarbij geen sprake is van overtredingen	52%	82%	70%	66%	65%	92%
Oplegging last onder dwangsom	3	3	2	3	0	0

1.5 Percentage controles waarbij geen sprake is van overtreding van water

Het percentage controles (2021) is gebaseerd op de eerste vier maanden van het jaar. Over het algemeen is dit getal representatief voor het gehele jaar.

Het percentage controles waarbij geen sprake is van overtredingen van water wet- en regelgeving is in 2024 gestegen naar 92%. Het percentage zonder overtredingen komt boven de streefwaarde van 60% uit.

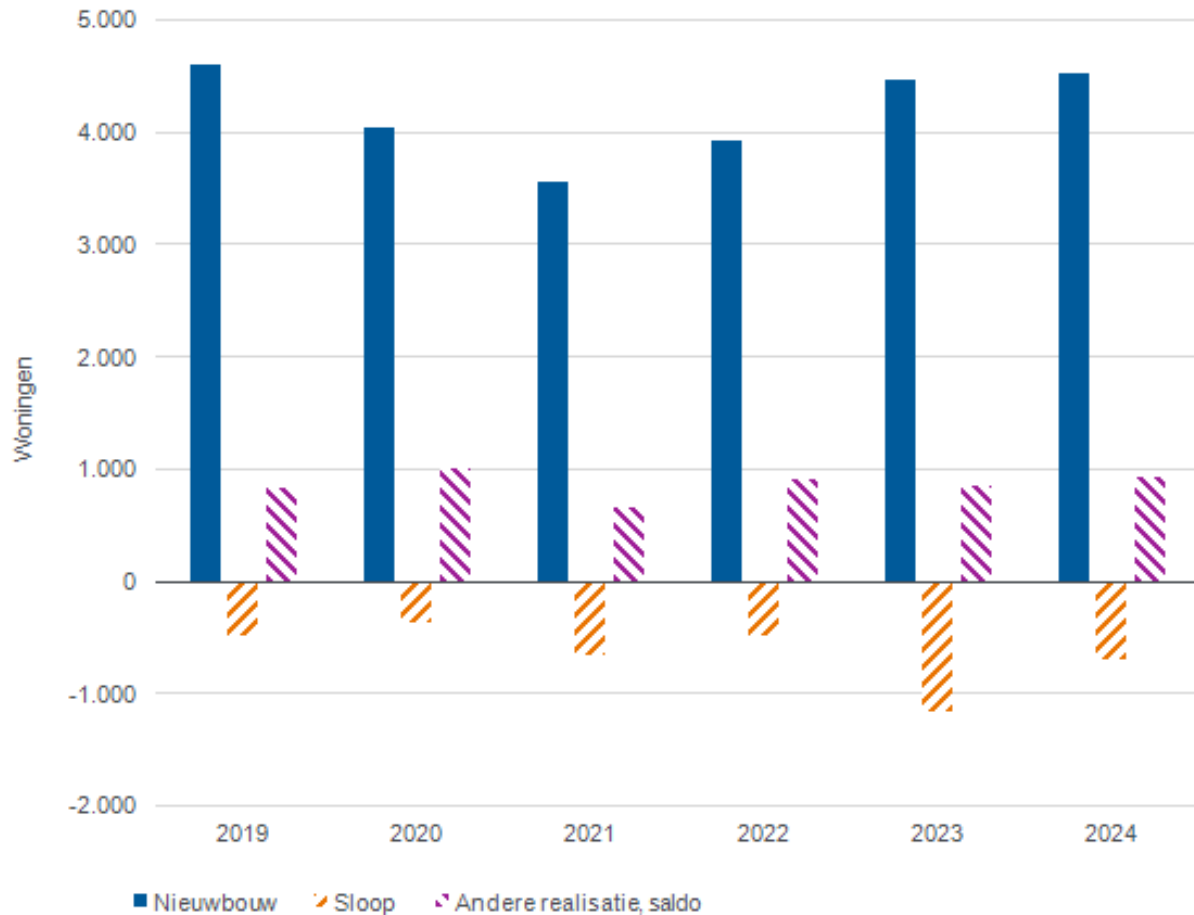
Het percentage voor 2024 ligt een stuk hoger dan de afgelopen jaren. Een mogelijke oorzaak hiervoor is dat de regels voor zwembaden onder de Omgevingswet zijn veranderd. Met deze nieuwe regels hebben de zwembadhouders meer verantwoordelijkheid gekregen om zelf de veiligheid en hygiëne binnen het zwembad te regelen. En de provincie heeft vanuit toezicht een meer sturende rol gekregen. Dit betekent dat handhaving onder de Omgevingswet minder aan de orde is.

Het aantal keren dat een last onder dwangsom wordt opgelegd, varieert per jaar. In 2024 is er geen enkele keer een dwangsom opgelegd.

1.6 Realisatie van woningen

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Nieuwbouw	4611	4045	3553	3920	4466	4528
Sloop	-491	-362	-651	-473	-1153	-699
Andere realisatie, saldo	833	1014	663	911	856	926

1.6 Realisatie van woningen

bron: CBS

In 2024 zijn in Overijssel 5.454 woningen gerealiseerd. 4.528 hiervan waren nieuwbouwwoningen. Nog 926 woningen zijn per saldo aan de woningvoorraad toegevoegd middels andere mutaties: verbouw, verandering van gebruiksfunctie en splitsing/samenvoeging van woningen. Hiermee ligt Overijssel goed op koers om de doelstelling voor woningbouw te halen.?

In 2022 is in de Woondeals de doelstelling geformuleerd om 42.300 woningen in Overijssel te realiseren in de periode 2022 t/m 2030. Dit betekent dat er jaarlijks gemiddeld 4.700 nieuwe woningen nodig zijn. In de jaren 2022 t/m 2024 is dit gelukt: de jaarlijkse bouwproductie was hoger dan 4.700 woningen.

In 2025 zijn de Woondeals herijkt; de doelstelling is verhoogd tot 47.300 woningen. Daarom moeten in de periode 2025 t/m 2030 jaarlijks gemiddeld 5.533 woningen of meer moeten gerealiseerd. Dit is iets meer dan de bouwproductie van de afgelopen jaren.

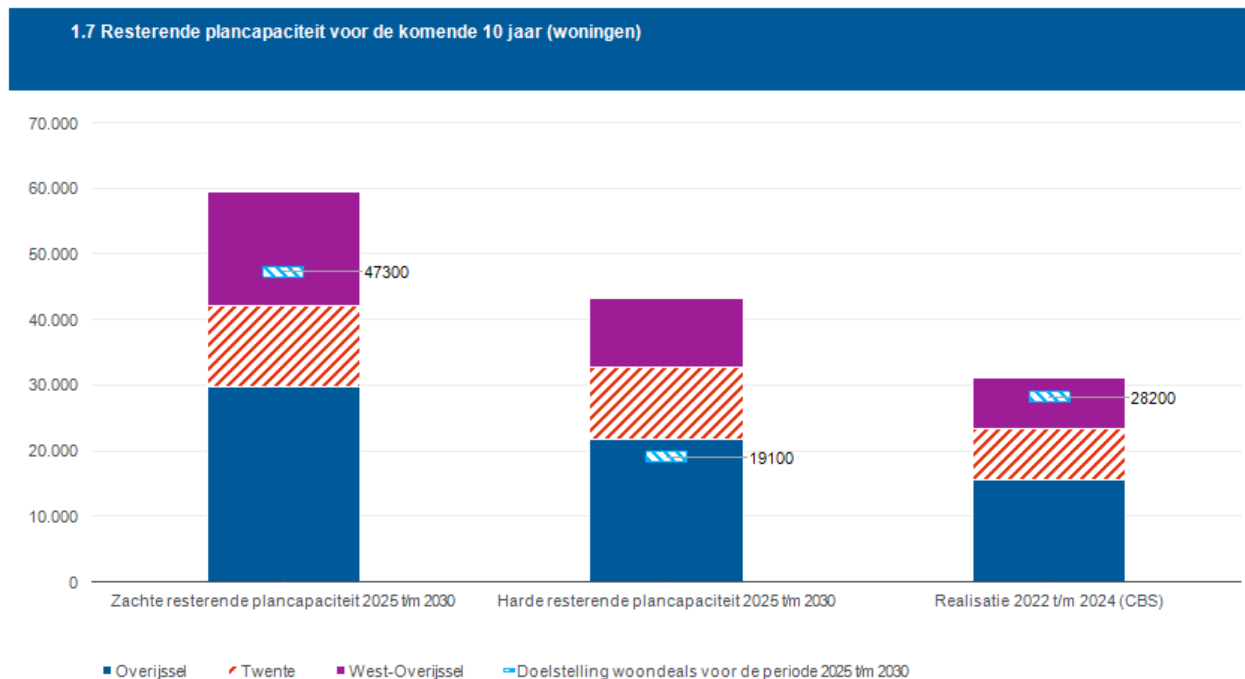
In 2024 zijn er ook 699 woningen gesloopt. Slopen gebeurt meestal als onderdeel van herstructureringsprojecten, waarbij verouderde woningen worden vervangen door nieuwbouw.

1.7 Resterende plancapaciteit (woningen)

bron: Planmonitor wonen Provincie Overijssel

	Zachte resterende plancapaciteit 2025 t/m 2030	Harde resterende plancapaciteit 2025 t/m 2030	Realisatie 2022 t/m 2024 (CBS)	Doelstelling woondeals voor de periode 2022 t/m 2030
Overijssel	29760	21661	15607	47300
Twente	12312	11110	7645	19100
West-Overijssel	17448	10551	7962	28200

Doelstelling woondeals voor de periode 2025 t/m 2030

Begin 2025 hadden gemeenten in Overijssel harde (=vastgestelde) bouwplannen voor bijna 22.000 woningen en zachte bouwplannen voor bijna 30.000 woningen voor de periode 2025 t/m 2030. Hiermee ligt Overijssel goed op koers om de doelstelling voor woningbouw te halen.

In 2022 is in de Woondeals de doelstelling geformuleerd om 42.300 woningen in Overijssel te realiseren in de periode 2022 t/m 2030. In 2025 zijn de Woondeals herijkt; de doelstelling is verhoogd tot 47.300 woningen: 19.100 in Twente en 28.200 in West-Overijssel. Een aanzienlijk deel van deze woningen is al gebouwd: in de jaren 2022 t/m 2024 zijn in Overijssel bijna 16.000 woningen gerealiseerd. Dit betreft zowel nieuwbouw als andere netto

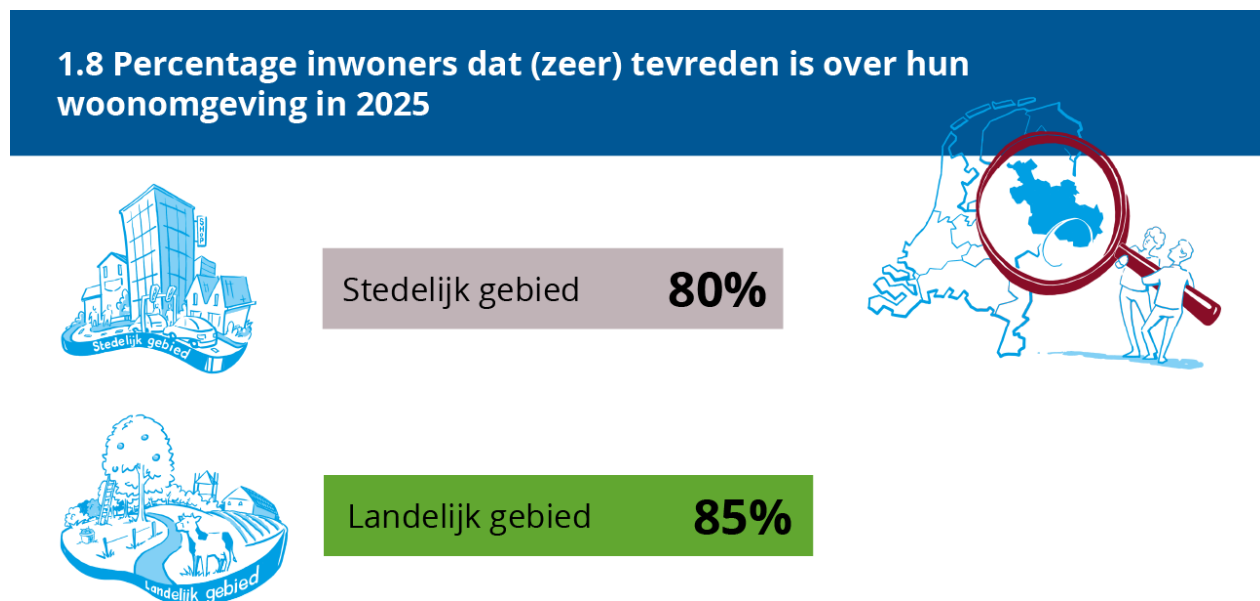
toevoegingen aan de woningvoorraad, bijvoorbeeld door verbouw, verandering van gebruiksfunctie en splitsing/ samenvoeging van woningen.

Dit betekent dat in de periode 2025 t/m 2030 nog bijna 32.000 woningen moeten worden gerealiseerd om de doelstelling te halen. Dit lijkt haalbaar met de bestaande plannen, zelfs rekening houdend met enige vertraging of uitval. Twente haalt alleen met harde plannen de doelstelling al bijna, West-Overijssel moet nog flink wat zachte plannen hard maken en omzetten in woningen om de doelstelling te halen.

1.8 Percentage inwoners dat (zeer) tevreden is over hun woonomgeving (%)

bron: Inwonersonderzoek Provincie Overijssel

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Stedelijke netwerken	83%	83%	82%	83%	78%	80%
Landelijk gebied	84%	86%	85%	87%	85%	85%

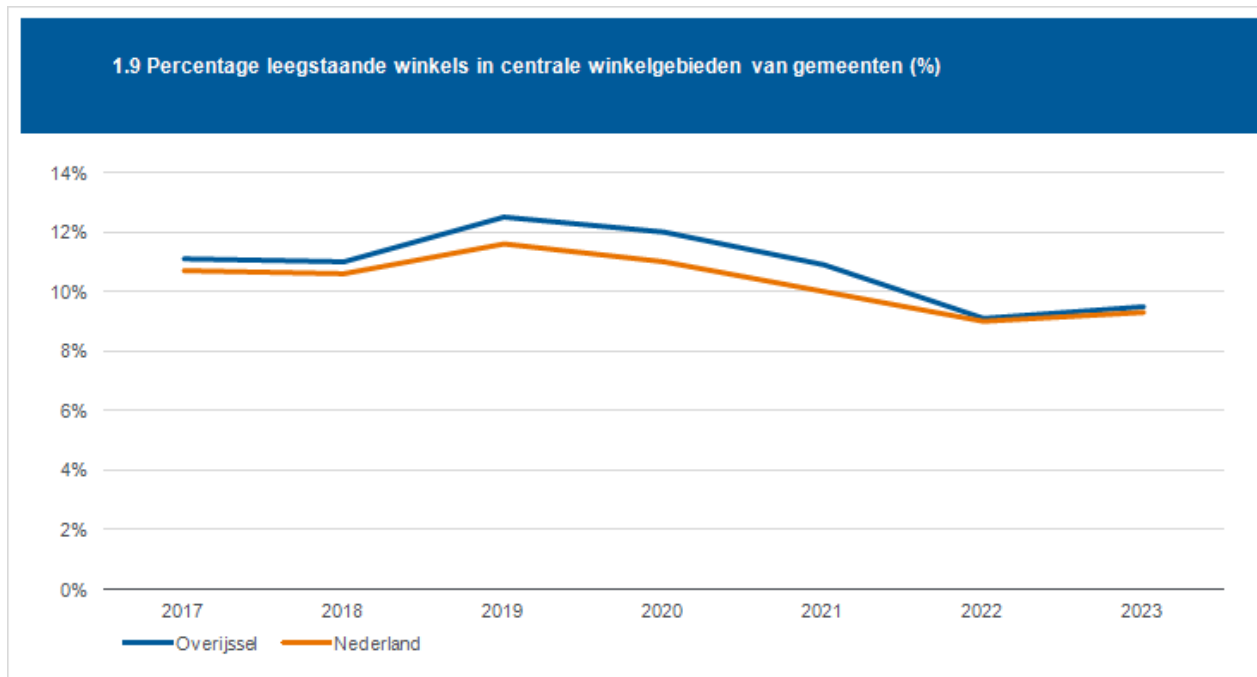

In 2025 was 82% van de Overijsselaars (zeer) tevreden over hun woonomgeving, iets meer dan landelijk (77%). Zowel in de stedelijke netwerken (Almelo, Borne, Deventer, Enschede, Hengelo, Kampen en Zwolle) als in het landelijk gebied is de overgrote meerderheid van de inwoners (zeer) tevreden. Er is door de jaren heen geen duidelijke toe- of afname te zien van het percentage tevreden inwoners. Het percentage tevreden inwoners is altijd iets hoger in het landelijk gebied dan in de stedelijke netwerken; in de laatste jaren lijkt dat verschil hoger te zijn geworden.

1.9 Percentage leegstaande winkels in centrale winkelgebieden van gemeenten (%)

bron: Locatus

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Overijssel	11,0%	12,5%	12,0%	10,9%	9,1%	9,5%
Nederland	10,6%	11,6%	11,0%	10,0%	9,0%	9,3%

Sinds 2019 daalt de leegstand in centrale winkelgebieden gestaag. In Overijssel liep de leegstand terug van 12,5% in 2019 naar 9,5% in 2023. Ook landelijk is een vergelijkbare daling zichtbaar: van 11,6% in 2019 naar 9,3% in 2023. Hoewel de leegstand in Overijssel nog iets hoger is dan het landelijke gemiddelde, is het verschil de afgelopen jaren kleiner geworden.

Net als voorgaande jaren is een belangrijke reden voor de afname dat er veel gesaneerd is in het aantal winkelpanden. Daarmee neemt de totale voorraad af. Ook neemt het aantal verkooppunten in veel branches niet meer af. Het lijkt alsof het einde in zicht is van de gestage toename van online aankopen, die ten koste ging van fysieke winkels. In de horeca is nog wel een sterke afname van het aantal verkooppunten zichtbaar.

Contact

Omschrijving (toelichting)

Publieke Dienstverlening, Team Onderzoek & Advies

Telefoon: 038 499 88 99 (kies 4)

E-mail: kennishub@overijssel.nl

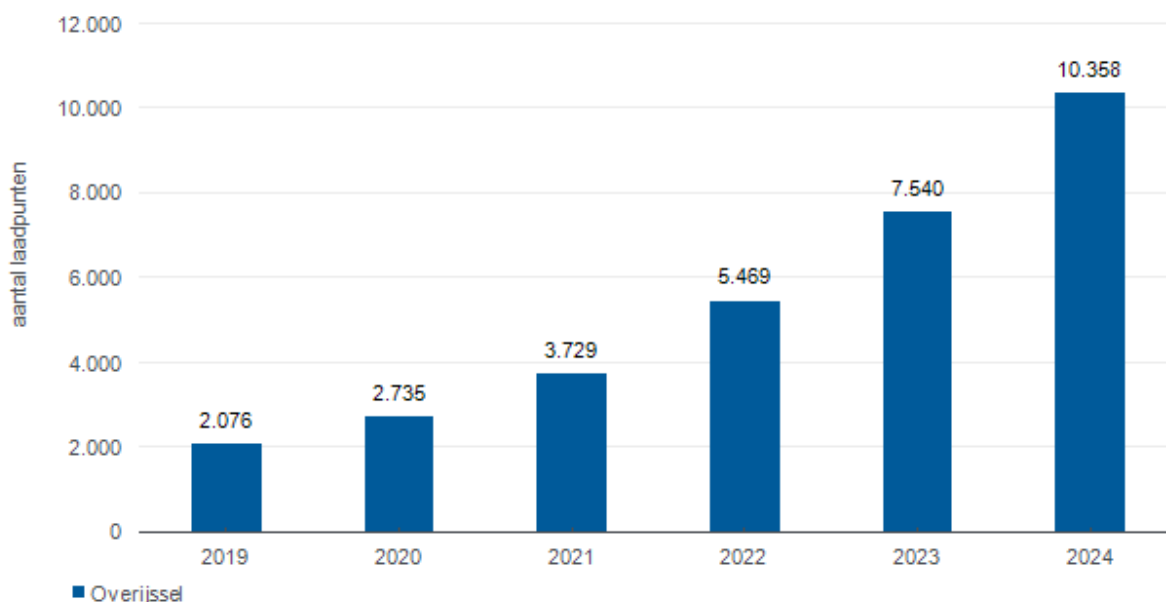
Kerntaak 2. Milieu en energie

2.1 Hoeveelheid hernieuwbare energie (TJ)

bron: CBS, Klimaatmonitor, diverse productiegegevens, bewerking Provincie Overijssel

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Zon (TJ)	160	273	424	604	775	1.192	1.566	2.560	3.352	4.986	5.656
Wind (TJ)	169	173	209	252	263	241	310	504	508	536	598
Biomassa (excl. transport) (TJ)	4.443	4.468	4.698	4.915	5.268	6.055	7.113	7.115	5.682	4.240	
Overig hernieuwbaar (incl. transport) (TJ)	1.355	1.622	1.544	1.421	1.716	2.435	2.980	2.918	3.363	3.471	3.868
Zon (GWh)	44	76	118	168	215	331	435	711	931	1.385	1.571
Wind (GWh)	47	48	58	70	73	67	86	140	141	149	166

4.11 Aantal laadpunten voor elektrische auto's in Overijssel

Zonne-energie betreft alleen elektriciteit (zon-PV). Zon-thermisch (zonneboilers) is meegerekend bij overig hernieuwbaar. Wind betreft elektriciteit uit turbines. Biomassa betreft elektriciteit en warmte. Biobrandstoffen voor verkeer en vervoer zijn niet meegerekend in het biomassacijfer, want de fluctuaties daarin beïnvloeden het zicht op de ontwikkeling in de provincie. Overig hernieuwbaar bevat de biobrandstoffen voor verkeer en vervoer, energie uit bodem en buitenlucht (bijvoorbeeld warmtepompen) en geothermie. De data voor de opwek van bio-energie in 2023 worden pas in juni 2025 geupdate (zie de actualisatiekalender van de regionale klimaatmonitor). Terwijl de andere data vaak eerder beschikbaar is kan er geen totaalcijfer gepubliceerd worden door het ontbreken van de bio-energie cijfers.

Hernieuwbare energie is afkomstig uit bronnen die onbeperkt beschikbaar zijn (constant worden aangevuld) en geen schade toebrengen aan het leefmilieu. De overgang van fossiele energiebronnen zoals olie, kolen en gas, naar hernieuwbare energiebronnen is nodig om de klimaatverandering te beperken. Het gebruik van hernieuwbare bronnen zorgt namelijk voor minder CO₂-uitstoot.

De hoeveelheid hernieuwbare energie is uitgedrukt in terajoule (TJ). In de grafiek is dit verbeeld in de kolommen. Dit kan worden afgelezen op de linkeras van de grafiek. In 2020 bedroeg de totale hoeveelheid hernieuwbare energie in Overijssel bijna 13.000 terajoule. Sindsdien is de hoeveelheid hernieuwbare energie ongeveer gelijk gebleven. Duizend terajoule kan worden vergeleken met de elektriciteitsopwekking van circa 350 hectare zonnepanelen, of circa 22 windturbines met een vermogen van 4 megawatt.

Ontwikkeling in Overijssel

Zonne-energie laat een flinke toename zien in 2023, en is sinds 2022 ook de grootste bron van hernieuwbare energie in Overijssel. Energie uit zon kan worden verdeeld in elektriciteit (uit zon-PV, de bekende 'zonnepanelen') en warmte (bijvoorbeeld zonneboilers). De stijging is volledig toe te schrijven aan zon-PV. Deze is in 2023 met 15% toegenomen ten opzicht van 2022. Op de langere termijn vormt de capaciteit op het elektriciteitsnet een probleem, waardoor verwacht kan worden dat de stijging afvlakt. Net als de aangekondigde stop van de salderingsregeling, waardoor de aanschaf van zonnepanelen op woningen minder aantrekkelijk worden.

Biomassa is altijd de belangrijkste bron van hernieuwbare energie in onze provincie geweest. Afhankelijk van de installatie kan met biomassa zowel warmte als elektriciteit worden opgewekt, of wordt groen gas ingevoerd in het gasnetwerk. De installaties van Twence leveren hier een belangrijk aandeel in, deze zorgen voor ruim 40% van de totale energie uit biomassa in Overijssel. In 2022 is de hoeveelheid energie uit biomassa in Overijssel afgenomen, met bijna 1500 terajoule. Door strengere richtlijnen over de duurzaamheid van biomassa (ketenemissies) is het gebruik van houtige biomassa afgenomen. Ook is er minder biogeen afval verbrand in de installaties van Twence.

Energie uit wind is een aantal jaren vrij constant geweest. In 2023 is de hoeveelheid opgewekte energie uit windenergie 600 terajoule. De komende paar jaar wordt er weinig toename verwacht. Ondanks dat er met de programmeerafspraken veel nieuwe plannen zijn gemaakt duurt dit meerdere jaren voordat deze parken zijn gerealiseerd.

De opgewekte elektriciteit uit zon en wind drukken we ook uit in gigawattuur (GWh). De lijnen in de grafiek geven dit weer. Dit kan worden afgelezen op de rechters van de grafiek. In 2023 werd in Overijssel ongeveer 1600 gigawattuur opgewekt met zonnepanelen. Dat kan worden vergeleken met het elektriciteitsverbruik van 630.000 huishoudens (bij een verbruik van 2.500 kWh per huishouden).

De categorie 'overig hernieuwbaar' bevat energie uit bodem en buitenlucht (bijvoorbeeld via warmtepompen), geothermie, zon-thermisch, en biobrandstoffen voor verkeer en vervoer. Geothermie en zon-thermisch blijven constant, energie uit bodem en buitenlucht stijgt ieder jaar. Het gebruik van biobrandstoffen in het verkeer is enkele jaren op rij toegenomen. Dat laatste hangt samen met internationale afspraken over bijmenging.

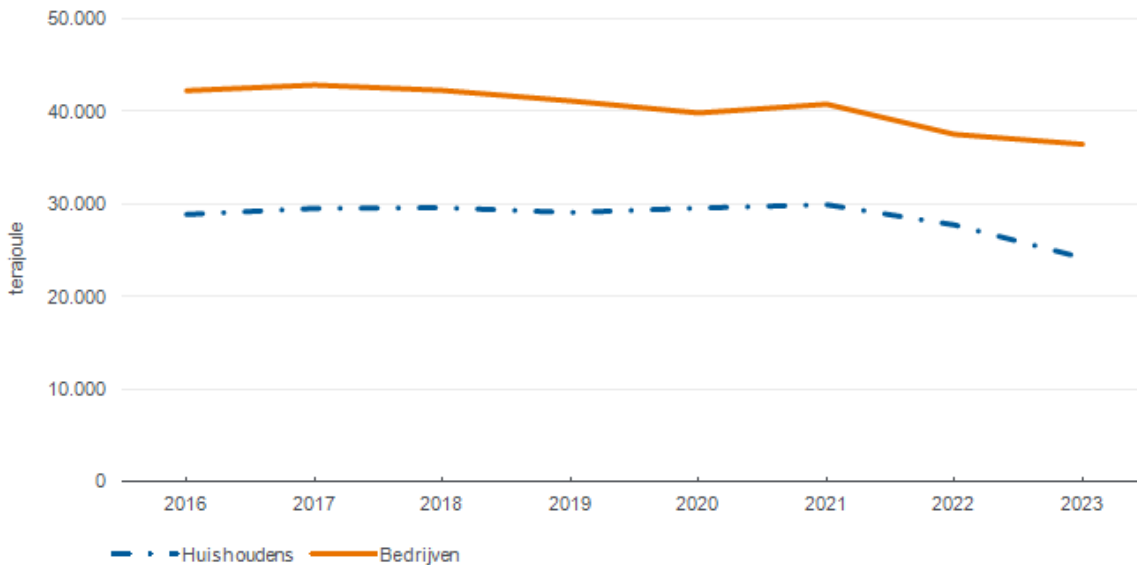
Voor het jaar 2023 zijn nog onvoldoende cijfers beschikbaar om een volledig beeld te geven van de hoeveelheid hernieuwbare energie. De cijfers van biomassa verschijnen altijd halverwege het jaar, en liggen daarmee minimaal een half jaar achter ten opzichte van de op de publicatie van de andere hernieuwbare energiebronnen.

2.2 Energiegebruik huishoudens en bedrijven (TJ)

bron: CBS, Klimaatmonitor, diverse productiegegevens

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Huishoudens	28.875	29.521	29.597	29.081	29.563	29.928	27.738	24.189
Bedrijven	42.250	42.860	42.273	41.144	39.845	40.788	37.531	36.462

2.2 Energieverbruik huishoudens en bedrijven (TJ)

Om de energietransitie te laten slagen, is het nodig om naast de opwek van hernieuwbare energie ook te kijken naar het energieverbruik. Afname van het energieverbruik is van belang: energie die niet wordt gebruikt, hoeft immers ook niet te worden opgewekt. Het energieverbruik is uitgedrukt in terajoule (TJ). 1.000 terajoule kan worden vergeleken met de elektriciteitsopwekking van circa 350 hectare zonnepanelen, of circa 22 windturbines met een vermogen van 4 megawatt. Huishoudens en bedrijven hebben in 2023 gezamenlijk circa 60.000 terajoule energie verbruikt. Sinds 2021 is een daling ingezet. Tot die tijd schommelde het energieverbruik rond de 70.000 TJ. De voornaamste reden voor deze daling is de energiecrisis ten gevolg van de oorlog in Oekraïne. Doordat de import van aardgas uit Rusland werd stopgezet, stegen de energieprijzen fors. Dit had een dubbel effect: huishoudens zetten hun verwarming lager, en daarnaast werd verduurzaming interessanter. Het isoleren van woningen, installeren van zonnepanelen en warmtepompen heeft een behoorlijke vlucht genomen, ook doordat er subsidies beschikbaar waren gesteld in het kader van het Klimaatakkoord.

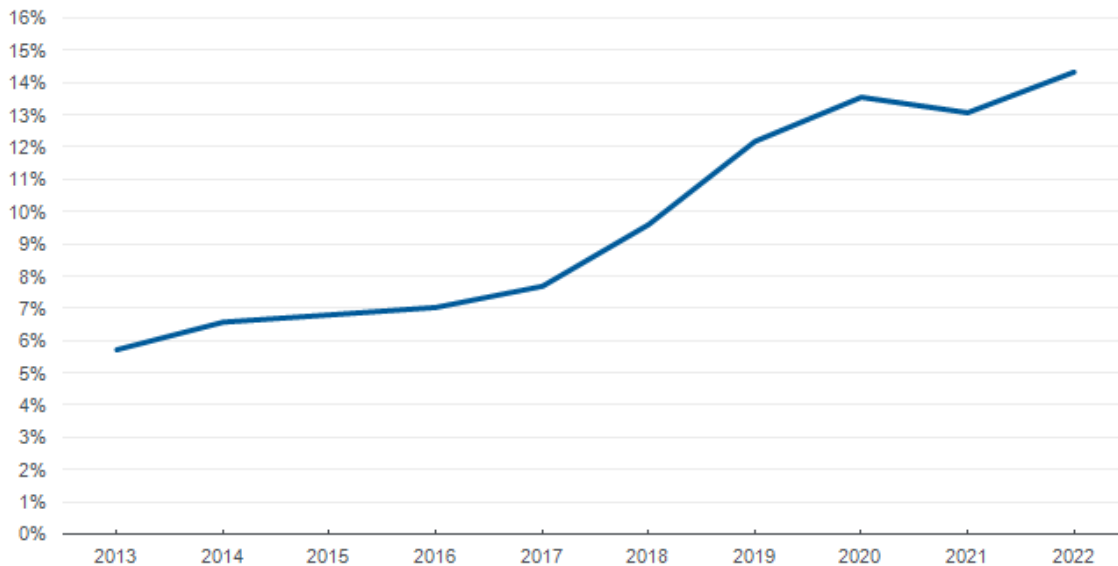
Bij het energieverbruik van huishoudens en bedrijven, telt niet alleen de afgenomen energie van het elektriciteits- of gasnet mee. Ook energie uit bijvoorbeeld warmtenetten, of energie uit biomassa die niet via het net wordt geleverd (bijvoorbeeld warmte uit biomassaverbrandingsinstallaties) telt mee in het verbruik. Dit is het 'rechtstreekse verbruik'.

2.3 Aandeel hernieuwbare energie (%)

bron: CBS, Klimaatmonitor, diverse productiegegevens, bewerking Provincie Overijssel

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
5,7%	6,6%	6,8%	7,0%	7,7%	9,6%	12,2%	13,6%	13,1%	14,3%

2.3 Aandeel hernieuwbare energie (%)

Het aandeel hernieuwbare energie geeft aan hoe groot de opwek van duurzame energie in Overijssel is, in verhouding tot het totale energieverbruik in de provincie. Onder hernieuwbare energie valt energie uit zon, wind, biomassa, bodem en buitenlucht. Het kan gaan om de opwekking van elektriciteit, de productie van warmte, of het leveren van groen gas in het gasnetwerk. Ook biobrandstoffen voor verkeer en vervoer tellen mee in het aandeel hernieuwbare energie.

Het aandeel hernieuwbare energie is niet alleen afhankelijk van de opwek, maar ook van het energieverbruik. Aan de verbruikskant is al het energieverbruik in Overijssel meegerekend: van huishoudens, bedrijven en het verkeer.

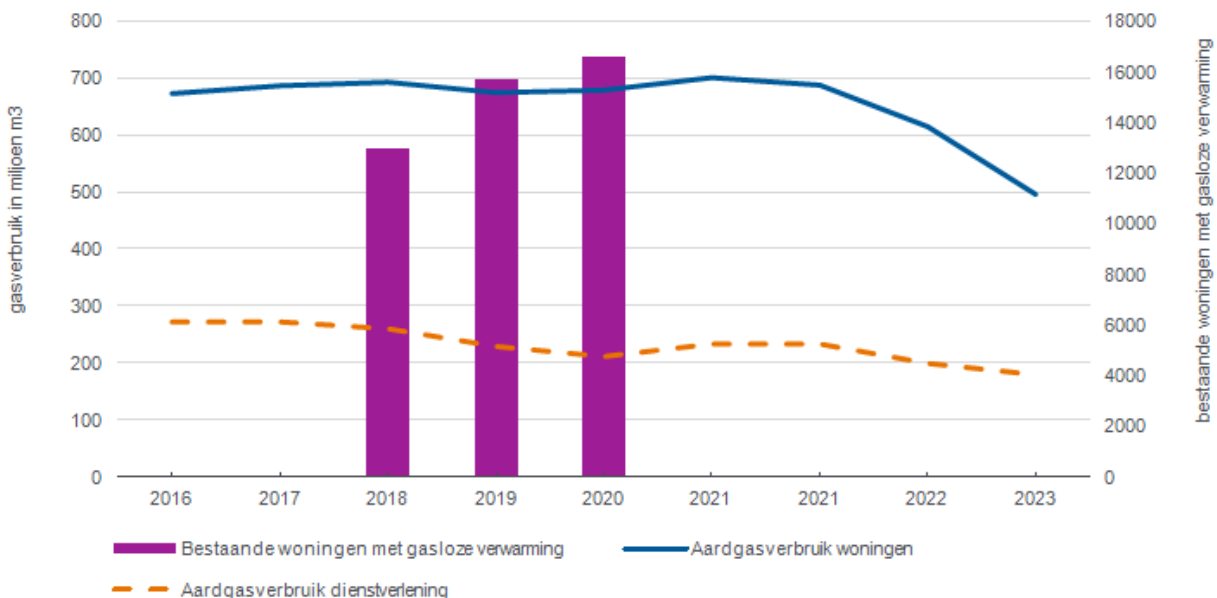
Het percentage hernieuwbare energie is in 2022 toegenomen, van 13,1% naar 14,3%. Deze lichte stijging komt door enerzijds een toename van de hernieuwbare opwek (kengetal 2.1), en anderzijds een lichte stijging van het verbruik (kengetal 2.2). De dip in 2022 is voornamelijk veroorzaakt doordat de productie van hernieuwbare energie uit biomassa flink is gedaald.

Voor het jaar 2023 zijn nog onvoldoende cijfers beschikbaar om een volledig beeld te geven van de hoeveelheid hernieuwbare energie, en daarmee ook deze indicator. De cijfers van biomassa verschijnen altijd halverwege het jaar, en liggen daarmee minimaal een half jaar achter ten opzichte van de op de publicatie van de andere energiestatistieken.

2.4 Aardgasverbruik gebouwde omgeving (miljoen m3) en bestaande woningen met gasloze verwarming (aantal).

bron: Klimaatmonitor, CBS, bewerking Provincie Overijssel

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2021	2022	2023
Aardgasverbruik woningen	673	687	693	675	679	701	688	615	496
Aardgasverbruik dienstverlening	272	272	260	229	211	233	233	199	179
Bestaande woningen met gasloze verwarming			13000	15700	16600				

De indicator Bestaande woningen met gasloze verwarming bevat foutieve brondata. Inmiddels is er een vervangende indicator ontwikkeld, echter kan deze in deze update niet meer meegenomen worden. Bij de volgende update van Overijssel in Cijfers zal deze nieuwe indicator opgenomen worden.

en belangrijke pijler uit het Klimaatakkoord is het terugdringen van het aardgasverbruik in de gebouwde omgeving. Dat vindt plaats door bestaande woningen te verduurzamen (bijvoorbeeld isoleren) en gasloos te gaan verwarmen. Een deel van de bestaande woningen zal worden aangesloten op nieuw te ontwikkelen warmtenetten. Ook panden voor dienstverlening, zoals kantoren en zorginstellingen, worden verduurzaamd. Voor

nieuwbouwwoningen waar na 1 juli 2018 een vergunning voor is aangevraagd, geldt al dat deze gasloos worden verwarmd.

In de periode vanaf 2015 is het aardgasverbruik door woningen redelijk constant. Het gaat om temperatuurgecorrigeerde cijfers. Sinds 2021 is het aardgasverbruik gedaald van ruim 900 naar 675 miljoen kuub, een daling van meer dan 25%. De daling is zichtbaar in alle subsectoren (cijfers: Regionale klimaatmonitor). Deze daling is grotendeels veroorzaakt door een combinatie van de energiecrisis in 2021 (stijgende gasprijzen ten gevolg van de oorlog in Oekraïne) en de stimulering van verduurzamingsmaatregelen om de doelen van het Klimaatakkoord te halen.

Door de energiecrisis is veel energie bespaard. Hiermee lijkt het laaghangend fruit wel geplukt te zijn. De volgende daling zal vermoedelijk ingezet worden bij de materialisatie van de warmtevisies. Dit proces verloopt echter traag, waardoor er een stagnatie kan worden verwacht. Ook de teruggedraaide verplichting voor installatie van warmtepompen bij noodzakelijke vervanging van de verwarmingsinstallatie is hoogstwaarschijnlijk een vertragende factor.

Let op: de cijfers voor het aantal bestaande woningen met gasloze verwarming bevat foutieve informatie. In overleg met het CBS wordt gewerkt aan een nieuwe indicator.

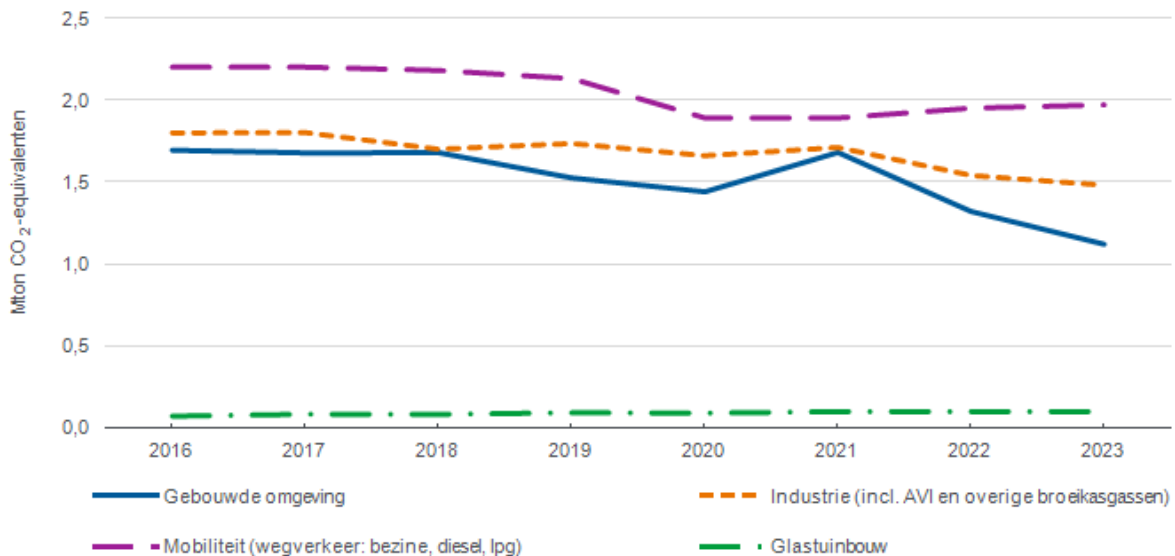
In grafiek 2.4 zijn de gegevens gecombineerd. De linkeras geeft het aardgasverbruik. De rechteras gaat over het aantal bestaande woningen met gasloze verwarming.

2.5 CO₂-emissie, energiegerelateerd (bronbenadering, Mton CO₂-eq.)

bron: Klimaatmonitor, Emissieregistratie, WUR, PBL, bewerking provincie Overijssel

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gebouwde omgeving	1,69	1,68	1,68	1,52	1,44	1,68	1,32	1,12
Industrie (incl. AVI en overige broeikasgassen)	1,80	1,80	1,70	1,73	1,66	1,71	1,54	1,48
Mobiliteit (wegverkeer: bezine, diesel, lpg)	2,20	2,20	2,18	2,13	1,89	1,89	1,95	1,97
Glastuinbouw	0,07	0,08	0,08	0,09	0,09	0,10	0,10	0,10

2.5 CO₂-emissie, energieregelatend (bronbenadering, Mton CO₂-eq.)

In 2023 is 4,9 Mton CO₂-eq. uitgestoten door het gebruik van energie. Hiermee daalde de uitstoot met bijna 0,5 Mton t.o.v. een jaar eerder. Het tussendoel vanuit de Overijsselse vertaling van het klimaatakkoord voor 2022 lag op 5,0 Mton CO₂-equivalenten, waardoor geconcludeerd kan worden dat Overijssel op schema ligt om de doelstelling te halen. De daling van de uitstoot is echter voor een groot gedeelte te relateren aan externe factoren (covidpandemie en energiecrisis). In de klimaat- en energieverkenning (KEV) wordt verwacht dat de landelijke uitstoot de aankomende periode weer toeneemt. Als deze landelijke trend ook geldt voor Overijssel dan komt de haalbaarheid van de doelstellingen voor 2030 onder druk te staan.

De uitstoot voor gebouwde omgeving hangt sterk samen met het aardgasverbruik. Deze bedraagt circa 1,1 Mton in 2023, en is sinds 2021 met 33% afgenomen. Voor de industrie is het aardgasverbruik, de uitstoot van de AVI van Twence, en de overige broeikasgasemissies meegerekend. Deze totale uitstoot is sinds 2021 met bijna 15% afgenomen. Voor mobiliteit en in de glastuinbouw is er over de afgelopen jaren nog geen daling zichtbaar.

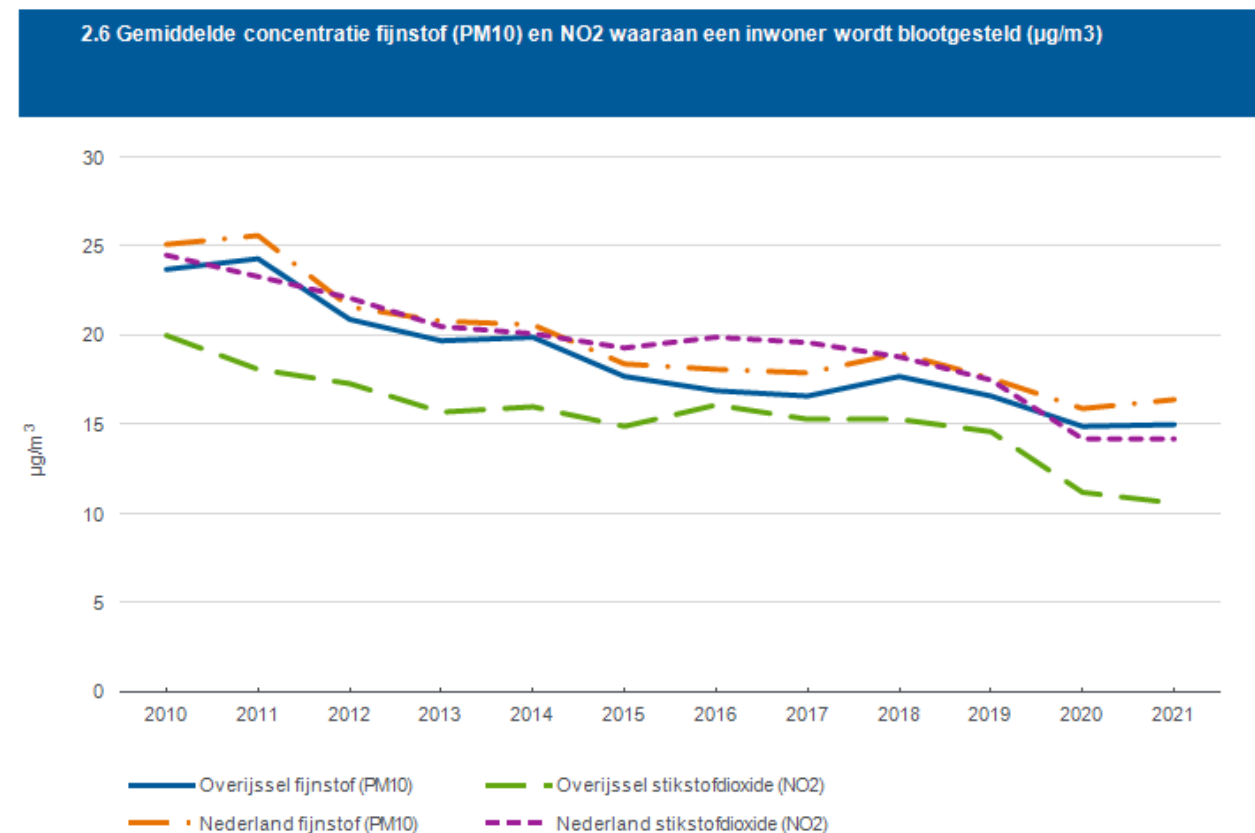
CO₂ komt vrij bij verbrandingsprocessen. Het gebruik van fossiele brandstoffen zorgt ervoor dat er CO₂ in de atmosfeer komt, die eerst zat 'opgeslagen' in de aarde. Om klimaatverandering te beperken, is het van belang om de uitstoot van CO₂ terug te dringen. Dit kengetal geeft weer hoeveel CO₂ in Overijssel wordt uitgestoten door verbranding van fossiele bronnen. Het gaat om het aardgasverbruik in de gebouwde omgeving, bij bedrijven en in de glastuinbouw. Bij mobiliteit gaat het om het verbruik van benzine, diesel en lpg. Het thema industrie/bedrijven is een uitzondering. De overige broeikasgasemissies (niet zijnde CO₂) uit de Overijsselse industrie hebben we hier meegerekend. Het gaat om methaan, lachgas en fluorhoudende verbindingen. De overige broeikasgassen zijn goed voor de uitstoot van circa 0,2 Mton CO₂-equivalenten.

Het gaat hier om de uitstoot op het Overijssels grondgebied (waar de bron van de uitstoot zich bevindt). Dat betekent dat het verbruik van elektriciteit hier geen uitstoot krijgt toebedeeld, omdat het overgrote deel van de elektriciteitsopwekking buiten de provincie plaatsvindt. Uitzondering daarop is Twence. We rekenen hier de uitstoot van de afvalverbrandingsinstallatie van Twence (waar ook elektriciteit wordt opgewekt) toe aan Industrie.

2.6 Gemiddelde concentratie fijnstof (PM10) en NO2 waaraan een inwoner wordt blootgesteld (µg/m3)

bron: Monitoringsrapportage NSL 2022, stand van zaken Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit: RIVM-rapport 2022-0142

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Overijssel fijnstof (PM10)	23,7	24,3	20,9	19,7	19,9	17,7	16,9	16,6	17,7	16,6	14,9	15,0
Overijssel stikstofdioxide (NO2)	20,0	18,1	17,3	15,7	16,0	14,9	16,1	15,3	15,3	14,6	11,2	10,6
Nederland fijnstof (PM10)	25,1	25,6	21,6	20,8	20,6	18,4	18,1	17,9	19,0	17,6	15,9	16,4
Nederland stikstofdioxide (NO2)	24,5	23,3	22,1	20,5	20,1	19,3	19,9	19,6	18,8	17,5	14,2	14,2

16-05-2024: Er zijn nog geen nieuwe gegevens beschikbaar gesteld door het RIVM.

Jaarlijks wordt berekend hoe het ervoor staat met fijnstof (PM10) en stikstofdioxide (NO2) in de lucht. Dat gebeurt in het kader van het 'Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit' (NSL). Op basis van verkeersgegevens en informatie over veehouderijen worden de concentraties fijnstof en NO2 bepaald. Door het RIVM wordt ook berekend wat de gemiddelde blootstelling van inwoners is, per provincie en per gemeente. Dit heet de 'bevolkingsgewogen gemiddelde concentratie'. Dit hebben we hier vertaald als de 'gemiddelde concentratie fijnstof en NO2 waaraan een inwoner wordt blootgesteld'. De ontwikkeling in dit blootstellingscijfer is relevant. Bij de vaststelling van het NSL rond 2009 was het verbeteren van de luchtkwaliteit ten behoeve van de volksgezondheid als

eerste doel opgenomen. Daarom kijken we in dit kengetal niet naar de concentratie in de lucht in het algemeen, maar specifiek waar gemiddeld genomen een inwoner aan wordt blootgesteld. Dit geeft een algemeen beeld van een bepaald gebied, in één getal. Voor specifieke locaties kunnen de waarden uiteenlopen.

De grafiek vergelijkt Overijssel met Nederland als geheel. Waar verschillen optreden, zoals in 2018, wordt dat toegeschreven aan meteorologische omstandigheden. Deze vormen waarschijnlijk ook de verklaring voor de stijging van de fijnstofconcentraties in 2018 (droger, meer oostenwind, lagere windsnelheden).

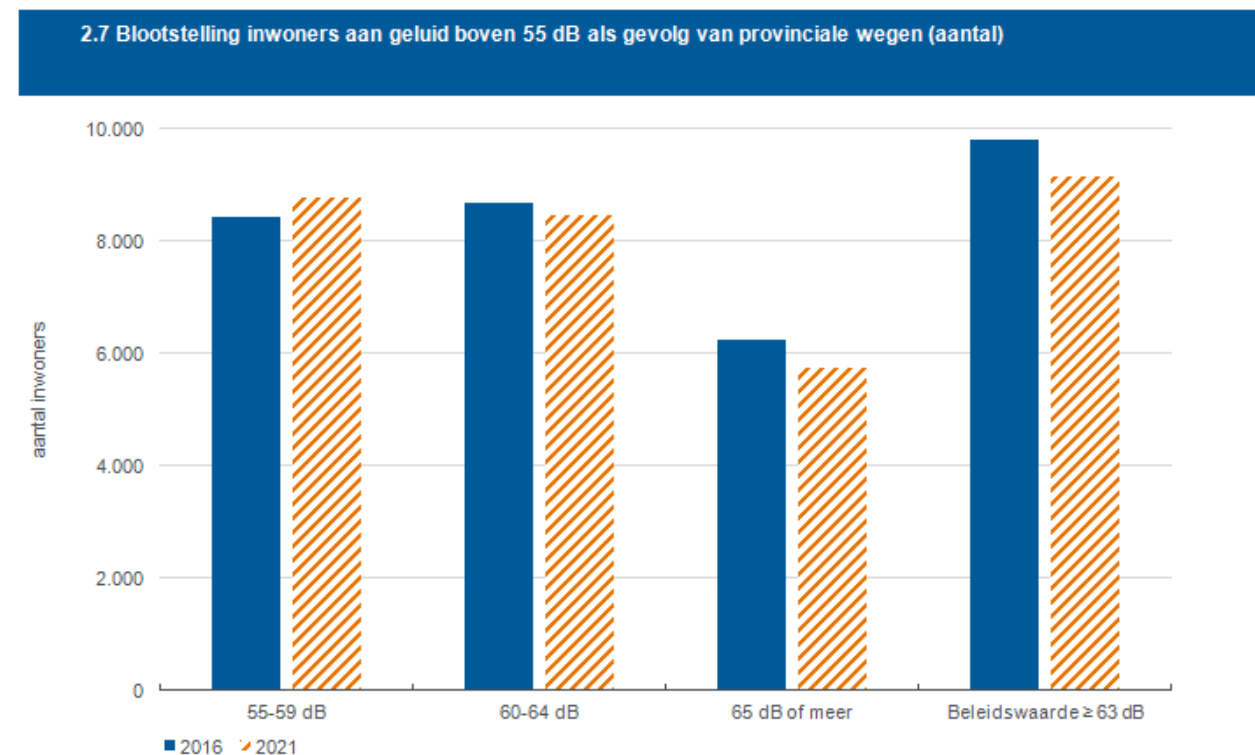
In 2020 wordt de afname van zowel NO₂ als fijnstof mede veroorzaakt als neveneffect van de coronamaatregelen. Afname van het verkeer heeft gezorgd voor een betere luchtkwaliteit. Dat heeft vooral een positief effect gehad op de NO₂-concentratie.

De blootstellingcijfers zouden in 2025 geactualiseerd zijn door het RIVM. Dat is nog niet gebeurd waardoor actuele inzichten nog missen.

2.7 Blootstelling inwoners aan geluid boven 55 dB als gevolg van provinciale wegen (aantal)

bron: EU-Geluidbelastingskaart 2021, Omgevingsdienst IJsselland in opdracht van Provincie Overijssel

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
55-59 dB	8.411					8.757
60-64 dB	8.664					8.451
65 dB of meer	6.248					5.718
Beleidswaarde $\geq$ 63 dB	9801					9151

Volgens de Wet geluidhinder wordt minimaal iedere vijf jaar bepaald hoeveel inwoners blootgesteld zijn aan geluidbelasting in de categorieën 55-59 dB, 60-64 dB en ≥ 65 dB. Daarnaast heeft PS bij het eerste Actieplan Geluid in 2007-2008 vastgelegd dat bij een waarde boven de 63 dB wordt overwogen om maatregelen te treffen.

Geluid in de woonomgeving kan zorgen voor hinder en slaapverstoring. Ook kan geluid de kans vergroten op hoge bloeddruk en hart- en vaatziekten. Bij mensen die hier al aan lijden kunnen de klachten verergeren. Na fijnstof staat geluid van wegverkeer op de gedeelde tweede plaats (naast passief roken) van factoren in de fysieke leefomgeving die de meeste ziektelast met zich meebrengen. De WHO heeft in 2018 een advies uitgebracht waarin wordt geadviseerd om vanuit gezondheidsoogpunt voor wegverkeer een maximum van 53 decibel te hanteren.

De Wet geluidhinder schrijft voor dat minimaal iedere vijf jaar wordt bepaald hoeveel inwoners blootgesteld zijn aan geluidbelasting in de categorieën 55-59 dB, 60-64 dB en ≥ 65 dB. Deze categorieën worden door het RIVM gekwalificeerd als (resp.) matig, slecht en zeer slecht. De provincie laat de blootstelling minimaal iedere vijf jaar onderzoeken voor de provinciale wegen. Naast de genoemde waarden, wordt dan ook onderzocht hoeveel mensen zijn blootgesteld aan een geluidniveau van 63 dB of meer. Dit wordt de 'plandrempeel' genoemd (in de grafiek vertaald als 'beleidswaarde'). Dat houdt in dat Provinciale Staten heeft vastgesteld dat bij een waarde boven de 63 dB wordt overwogen om maatregelen te treffen.

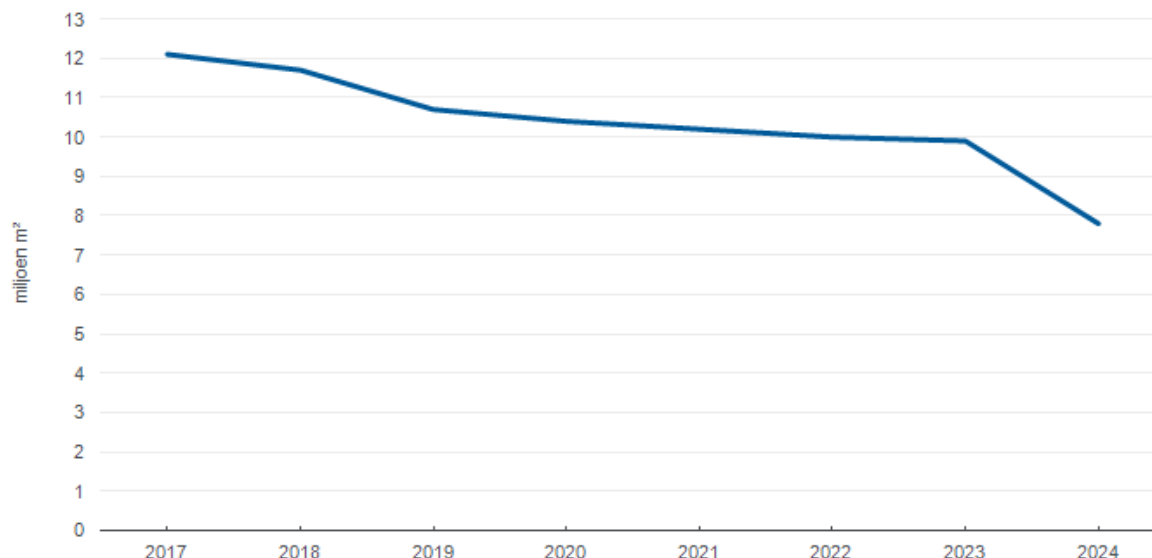
De vergelijking tussen 2016 en 2021 laat zien dat in de periode van vijf jaar het aantal inwoners dat is blootgesteld aan geluidniveaus boven 60 dB bij provinciale wegen licht is gedaald. In de categorie 55-59 dB vindt een lichte toename plaats (bron: EU-geluidbelastingskaart 2021, Omgevingsdienst IJsselland, berekening 2016 en 2021). Mogelijk heeft een toename van geluidsarm asfalt invloed gehad op een verschuiving van hogere naar lagere geluidklassen. Maar ook een (tijdelijke) afname van de hoeveelheid verkeer door de coronalockdowns kan tijdelijk voor een effect hebben gezorgd.

2.8 Aanwezige oppervlakte asbestdaken (miljoen m²)

bron: Luchtfotoanalyse, Readaar (2017) en Neo (2018) in opdracht van Provincie Overijssel, mutaties gemeente

2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
12,1	11,7	10,7	10,4	10,2	10	9,9	7,8

2.8 Aanwezige oppervlakte asbestdaken (miljoen m²)

Het grote verschil tussen 2023 en 2024 komt door een wijziging in de inwinning van de gegevens en vertaald geen daadwerkelijke daling.

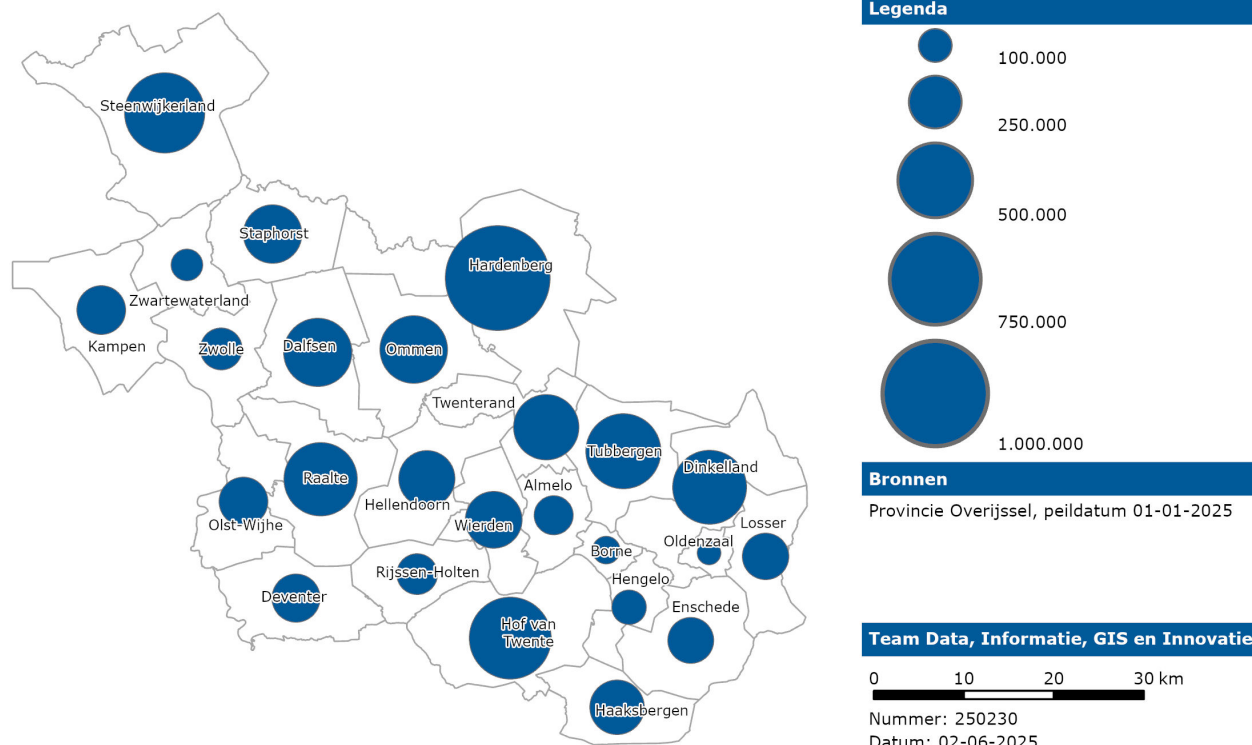
Tot begin jaren negentig was asbest een gangbaar materiaal in de bouw. Dat is buiten ook duidelijk zichtbaar: op een groot aantal stallen, schuren en bedrijfspanden zijn asbestgolfplaten gebruikt als dakbedekking. Het asbest is gebonden in cement, maar door verwerking van de daken komen de asbestdeeltjes vrij. Deze komen in de lucht of spoelen af naar de bodem. Bij inademing kan dit zorgen voor 'asbestkanker'. Asbestdaken vormen momenteel de belangrijkste bron van asbestvezels.

Vanaf 2017 wordt de oppervlakte asbestdaken in Overijssel bijgehouden. Op 1 januari 2024 was er circa 7,8 miljoen m² asbestdak in de provincie aanwezig. De daling van 2,1 miljoen m² in het laatste jaar is geen daadwerkelijke daling maar komt door een betere meting van asbestdaken in 2024.

Het meeste nog aanwezige asbestdakoppervlak bevindt zich in het agrarisch gebied. Dat is terug te zien op de onderstaande kaart: de gemeenten met het grootste asbestdakoppervlak, zijn doorgaans ook gemeenten met veel buitengebied. In bebouwd gebied is het totale oppervlakte asbestdaken kleiner, maar daar bevinden zich de meeste mensen. Ook de aanpak van asbestdaken in bebouwd gebied is dus relevant.

Asbestdaken per gemeente

Oppervlakte verdachte daken (m²)

aan deze kaart kunnen geen rechten worden ontleend

2.9 Percentage inwoners dat milieuhinder ervaart (%)

bron: Provincie Overijssel

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Geluidhinder	52%	54%	52%	54%	54%	53%	60%	58%
Geurhinder	34%	36%	37%	41%	38%	37%	41%	40%
Luchtverontreiniging	30%	30%	31%	33%	33%	34%	37%	38%

2.9 Percentage inwoners dat milieuhinder ervaart in 2025

Geluidshinder

58%

Geurhinder

40%

Luchtver-
ontreiniging

38%

Meer dan de helft van de Overijsselaars ervaart wel eens geluidshinder in of om de woning. 5% geeft aan vaak geluidshinder te ervaren. Voor geurhinder en hinder door luchtverontreiniging liggen de percentages lager, met respectievelijk 40% en 38%. Voor beide geeft 2 % van de inwoners vaak last te hebben van hinder geur of luchtverontreiniging. Over de periode 2015-2025 lijkt met name het aantal mensen dat aangeeft wel eens hinder te ondervinden door luchtverontreiniging toe te nemen, en afgelopen 2 jaar is er een stijging van geluidshinder.

Over het algemeen ervaren Overijsselaars minder hinder dan inwoners van Nederland. Voor heel Nederland liggen de percentages voor geluid, geur en luchtverontreiniging op respectievelijk 62%, 44% en 45%.

Overijsselaars in stedelijk gebied ervaren vaker milieuhinder dan bewoners van het platteland

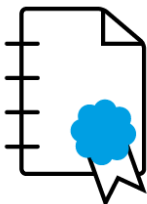
Deze informatie wordt jaarlijks verzameld door in het burgerpanel aan inwoners van Overijssel en de rest van Nederland de volgende vraag voor te leggen: Hoe vaak ondervind je, in of om jouw woning, persoonlijk last van de volgende vormen van hinder? Geluidshinder? (idem voor Geurhinder en Luchtverontreiniging).

2.10 Tevredenheid van inwoners over de milieusituatie in de woonomgeving (rapportcijfer)

bron: Klimaatmonitor

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
	7,5	7,5	7,5	7,6	7,5	7,5

2.10 Tevredenheid van inwoners over de milieusituatie in de woonomgeving in 2025

Rapportcijfer

7,5

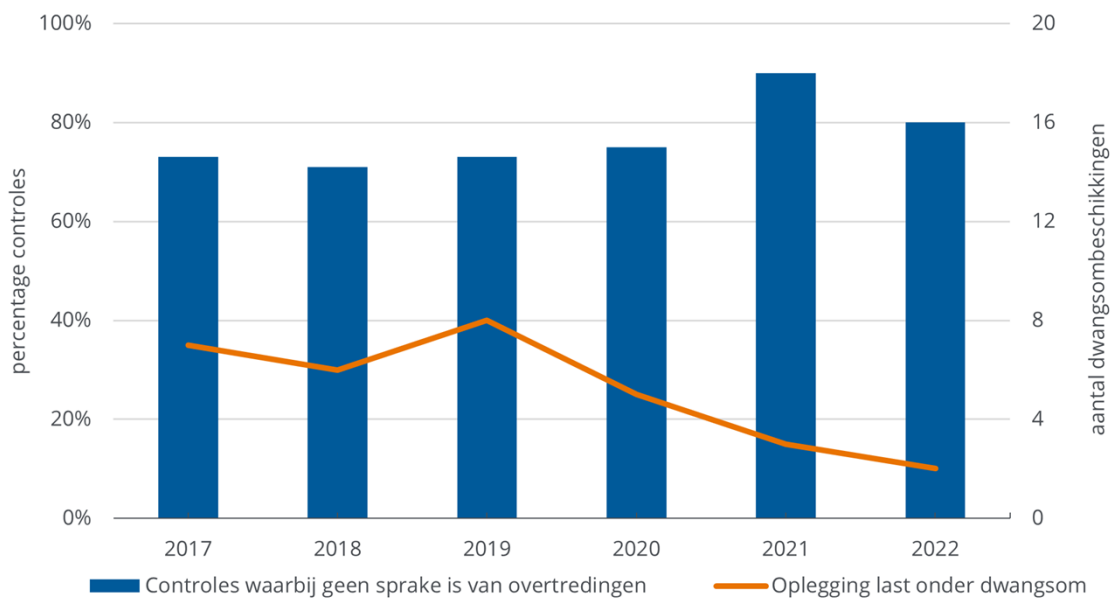

2.11 Percentage controles waarbij geen sprake is van overtredingen van milieuwet- en regelgeving (%) en aantal keer dat een last onder dwangsom is opgelegd (aantal)

bron: Provincie Overijssel

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Controles waarbij geen sprake is van overtredingen	73%	71%	73%	75%	90%	80%
Oplegging last onder dwangsom	7	6	8	5	3	2

2.11 Percentage controles waarbij geen sprake is van overtredingen van milieuwet- en regelgeving (%) en aantal keer dat een last onder dwangsom is opgelegd (aantal)

Onder milieuwet- en regelgeving vallen de bepalingen over milieu en veiligheid bij bedrijven (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht), bodemsaneringen (Wet bodembescherming), vuurwerkevenementen (Wet milieubeheer), ontgrondingen (Ontgrondingenwet en

Omgevingsverordening) en kleinere luchtvaartterreinen zoals helikopterlandingsplaatsen (Wet luchtvaart).

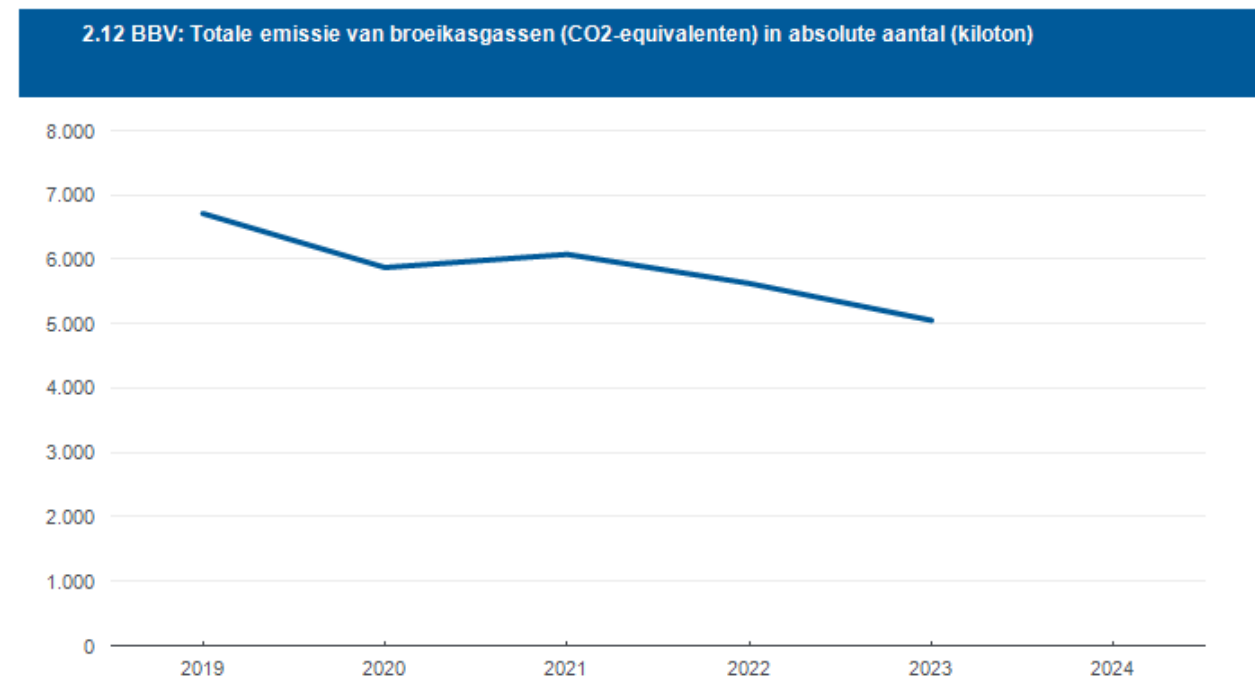
De grafiek geeft met kolommen aan in hoeveel procent van de gevallen er bij de eerste controle géén overtreding wordt gevonden. Dit kan worden afgelezen op de linkeras. In de periode 2017-2020 blijft dit redelijk constant. Het percentage voor 2021 ligt hoger, maar voor dat jaar konden de cijfers van de omgevingsdiensten niet worden meegenomen. Een toe- of afname van het aantal overtredingen geeft overigens geen indicatie van de ernst van de overtreding.

Over de hele periode daalt het aantal dwangsombeschikkingen, met uitzondering van 2019. Een dwangsom betekent dat een overtreder de overtreding binnen een bepaalde termijn ongedaan moet maken, anders moet er een geldbedrag worden betaald. Het aantal dwangsombeschikkingen kan op de rechteras worden afgelezen.

2.12 BBV: Totale emissie van broeikasgassen (CO₂-equivalenten) in absolute aantal (ton)

bron: Klimaatmonitor

2019	2020	2021	2022	2023	2024
6.716	5.876	6.081	5.629	5.055	

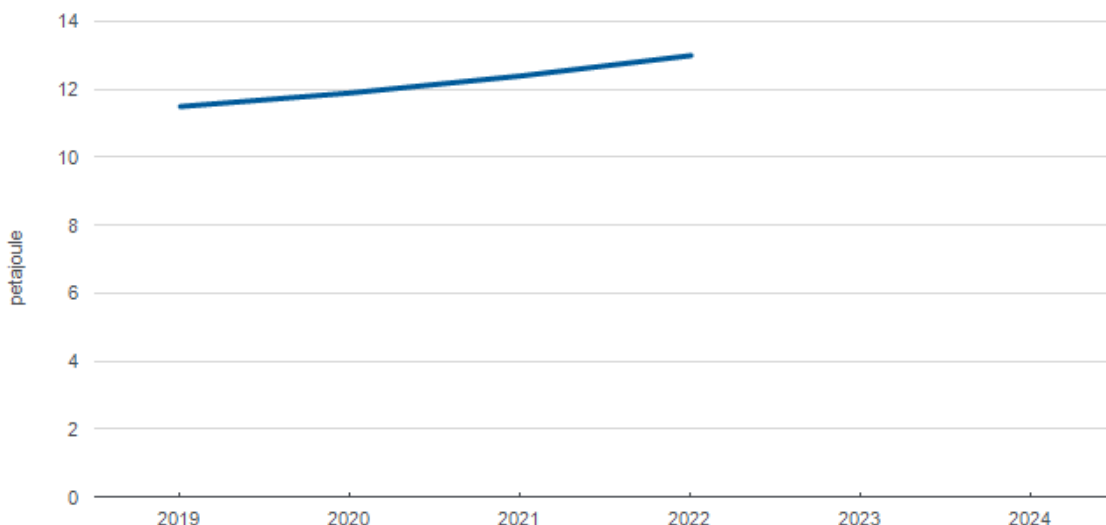
Dit betreft de energiegerelateerde uitstoot van CO₂

2.13 BBV: Totale productie van hernieuwbare energie (PJ)

bron: Klimaatmonitor

2019	2020	2021	2022	2023	2024
11,5	11,9	12,4	13		

2.13 BBV: Totale productie van hernieuwbare energie (PJ)

Dit betreft de totale hoeveelheid hernieuwbare energie volgens de Klimaatmonitor, uitgedrukt in petajoule (BBV). Hierin is niet alles meegerekend. Indicator 2.1 geeft een completer beeld. Merk op dat dit is uitgedrukt in terajoule (1.000 terajoule is 1 petajoule).

Contact

Omschrijving (toelichting)

Publieke Dienstverlening, Team Onderzoek & Advies
Telefoon: 038 499 88 99 (kies 4)
E-mail: kennishub@overijssel.nl

Kerntaak 3. Vitaal platteland

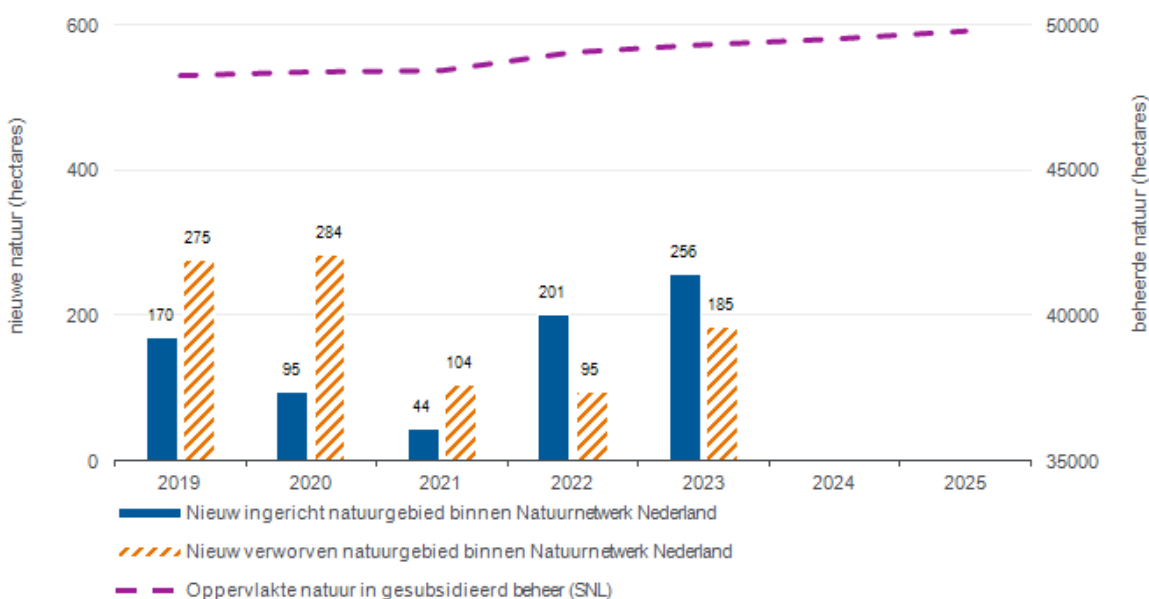
3.1 BBV: Ontwikkelde nieuwe natuur en beheerde natuur (hectares)

bron: Provincie Overijssel/Voortgangrapportage Natuur

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Nieuw ingericht natuurgebied binnen Natuurnetwerk Nederland	170	95	44	201	256		
Nieuw verworven natuurgebied binnen Natuurnetwerk Nederland	275	284	104	95	185		
Oppervlakte natuur in gesubsidieerd beheer (SNL)	48248	48376	48423	49049	49311	49507	49780

3.1 BBV: Ontwikkelde nieuwe natuur en beheerde natuur (hectares)

In de tiende Voortgangsrapportage Natuur (VRN) (IPO en LNV, 2024) wordt de stand van zaken beschreven van de uitvoering van het natuurbeleid in Nederland. Onderdeel hiervan is het invullen van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Per provincie wordt jaarlijks gerapporteerd hoeveel nieuwe natuur binnen het NNN is verworven en het aantal hectares dat nieuw is ingericht*.

De provincie Overijssel is, na de decentralisatie, in 2011 begonnen met het verwerven en inrichten van natuur. In de eerste jaren is veel grond ingericht, dit waren de makkelijk te verwerven gronden of al verworven gronden. In de jaren daarna neemt het tempo echter sterk af. Elke provincie heeft een eigen inrichtingsambitie. Voor de provincie Overijssel ligt de inrichtingsambitie nieuwe natuur conform de VRN op 8199 hectare in 2027. In totaal is tot en met 2023 5526 hectare (67% van het totaal) gerealiseerd.

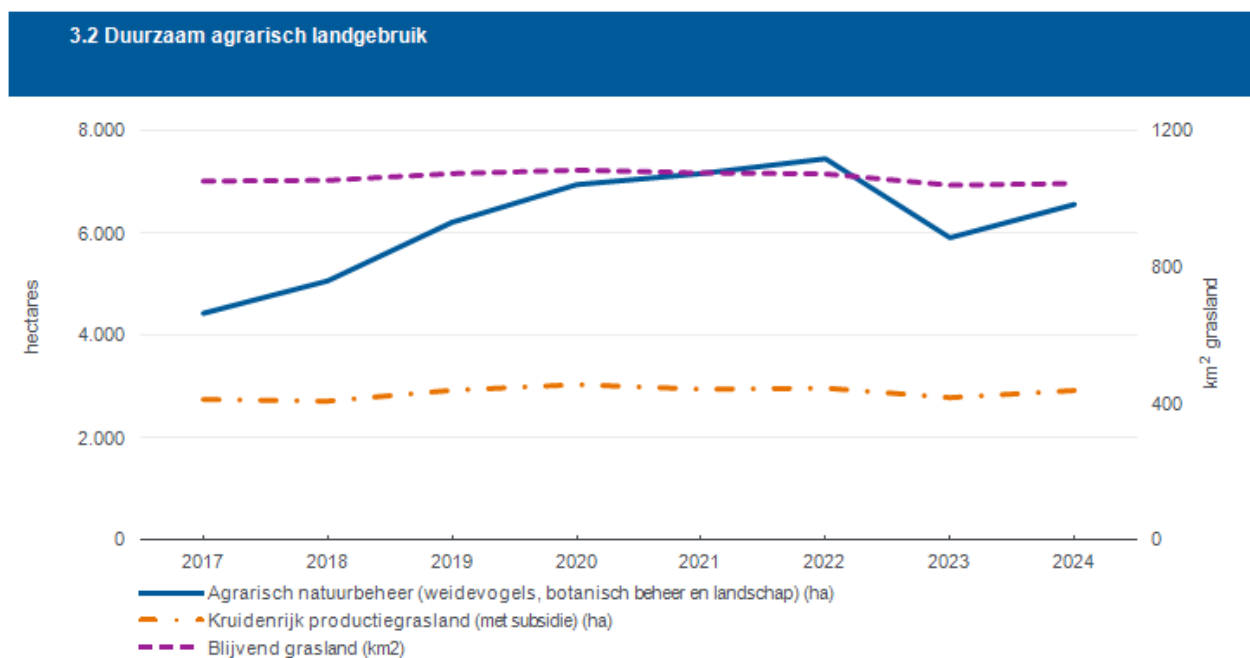
Het totaal oppervlakte natuur in gesubsidieerd beheer neemt gestaag toe naar in totaal 49.780 hectare in 2025. Natuur in gesubsidieerd beheer betreft particuliere agrarische- en natuurgronden die met een SNL-subsidie (subsiestelsel Natuur en Landschap) natuurlijk worden beheerd.

*Bij het actualiseren van de gegevens vanuit de VRN kunnen ook correcties op voorgaande jaren plaatsvinden, waardoor er verschillen kunnen ontstaan met eerdere publicaties.

3.2 Duurzaam agrarisch landgebruik

bron: Provincie Overijssel/CBS

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Agrarisch natuurbeheer (weidevogels, botanisch beheer en landschap) (ha)	4428	5063	6209	6944	7160	7450	5906	6557
Kruidenrijk productiegrasland (met subsidie) (ha)	2743	2711	2923	3034	2944	2964	2779	2919
Blijvend grasland (km2)	1052	1054	1074	1084	1076	1073	1040	1045

In de biodiversiteitsmonitor melkveehouderij wordt een set van 4 KPI's (Kritieke Prestatie Indicatoren) gebruikt. Blijvend grasland en kruidenrijk grasland zijn onderdeel van 'functionele agro-biodiversiteit' en Agrarisch natuurbeheer is onderdeel van 'landschappelijke diversiteit'.

Drie verschillende indicatoren met betrekking tot biodiversiteit bieden inzicht in de verduurzaming van het agrarisch landgebruik. Dit zijn 1) het agrarisch natuurbeheer gericht op weidevogels, botanisch beheer en het landschap, 2) het gesubsidieerde kruidenrijk productiegrasland en 3) het blijvend grasland.

Het oppervlakte waar agrarisch natuurbeheer plaatsvindt, is de afgelopen jaren flink toegenomen. Na een daling in 2023, is er weer een toename te zien in 2024.

Het oppervlakte gesubsidieerd kruidenrijk productiegrasland blijft gedurende de jaren redelijk gelijk, maar er is een lichte stijging te zien in 2024. Het doel is om een stabiele productie te behalen en daarmee een bijdrage te leveren aan de biodiversiteit.

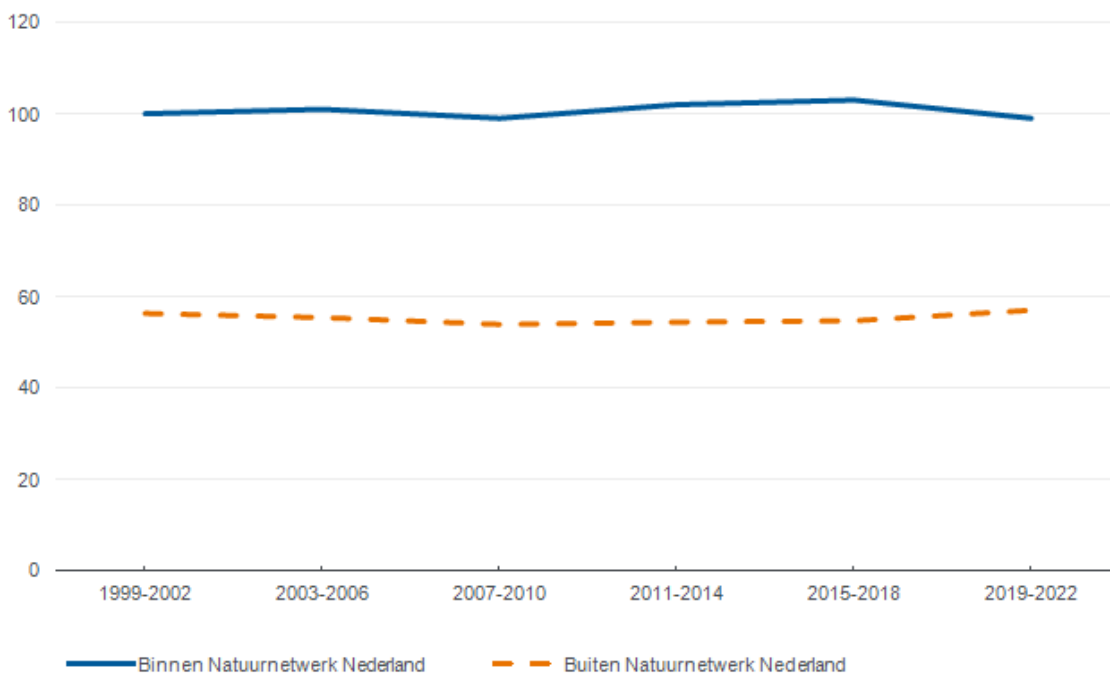
Ook het oppervlakte blijvend grasland is nauwelijks gewijzigd. Er is een hele lichte daling te zien vanaf 2023. Onder blijvend grasland verstaan we grasland met minimaal 50% grassen of kruidachtige voedergewassen die minimaal 5 jaar niet in vruchtwisseling zijn opgenomen.

3.3 Natuurkwaliteit: binnen en buiten het Natuurnetwerk Nederland

bron: Provincie Overijssel/CBS

	1999-2002	2003-2006	2007-2010	2011-2014	2015-2018	2019-2022
Binnen Natuurnetwerk Nederland	100	101	99	102	103	99
Buiten Natuurnetwerk Nederland	56	55	54	54	55	57

3.3 Natuurkwaliteit: binnen en buiten het Natuurnetwerk Nederland

Op basis van het landelijk vegetatiemeetnet flora (LMF), met bijna 800 proefvakken in Overijssel, wordt voor elk proefvak de 'natuurwaarde' berekend op grond van zeldzaamheid van vegetaties, soortenrijkdom en trend. Beperkingen meetnet: de figuur laat geen constante lijn zien. Op grond van weersomstandigheden kunnen vegetaties het ene jaar er anders uitzien dan een ander jaar. Dit geldt vooral voor vegetaties op droge groeiplaatsen. Vooral de langjarige trend is daarom interessant.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een netwerk van op elkaar aangesloten natuurgebieden in Nederland. De natuurkwaliteit binnen en buiten het NNN wordt gemonitord via het landelijk vegetatiemeetnet flora (LMF). In Overijssel zijn bijna 800 proefvakken aanwezig waarvan op basis van zeldzaamheid van vegetaties, soortenrijkdom en trend een natuurwaarde wordt berekend. Van de proefvakken ligt 72% binnen het NNN.

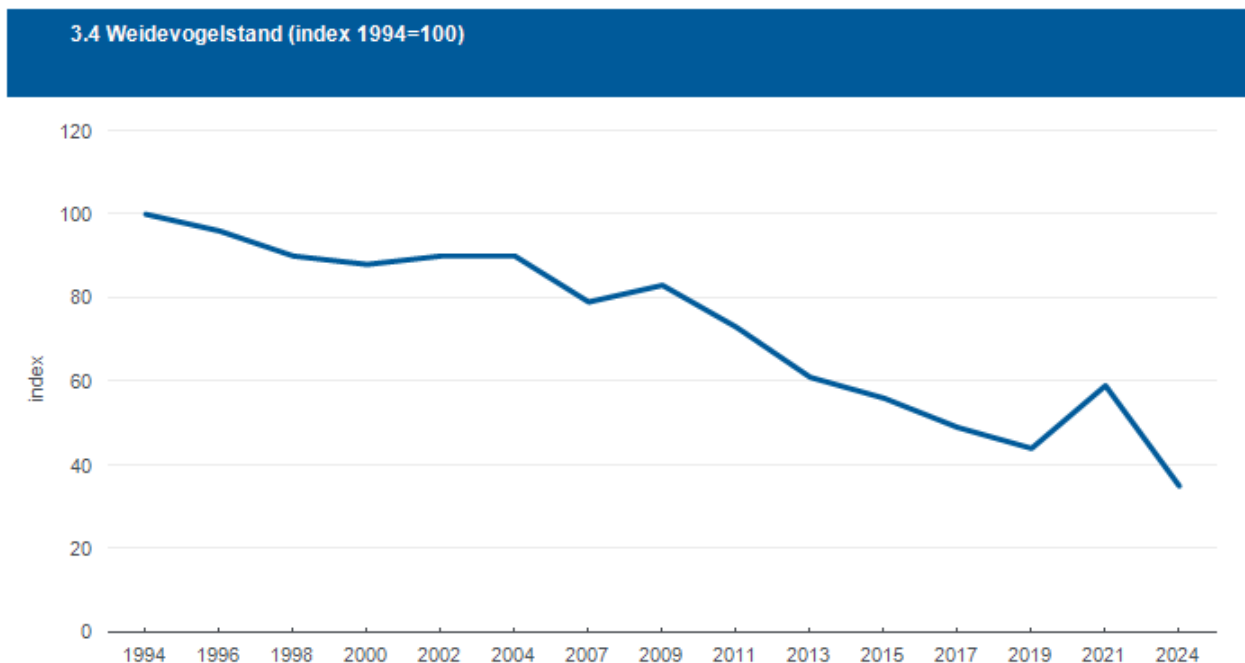
In de grafiek is voor de periode 1999 t/m 2022 de natuurkwaliteit binnen en buiten het NNN weergegeven. Voor het berekenen van de waarden voor de natuurkwaliteit wordt het meetnet één keer per vier jaar opgenomen.

Duidelijk is dat de berekende natuurwaarde, de natuurkwaliteit, binnen het NNN veel hoger is (rond 100) dan buiten het NNN (rond 55). De proefvlakken binnen het NNN liggen in de meest bijzondere natuur, zoals op de heide, in natte bossen en hoogvenen. De plots buiten het NNN liggen in het cultuurlandschap, maar voor het overgrote deel wel in natuurgebieden. Zowel de grafiek van de natuurkwaliteit binnen het NNN, als die van de natuurkwaliteit buiten het NNN laten dezelfde gelijkmatige trend zien. De variatie per jaar is vooral toe te wijzen aan weersomstandigheden, zoals droogte.

3.4 Weidevogelstand (index 1994=100)

bron: Provincie Overijssel

	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2019	2021	2024
Weidevogels	100	96	90	88	90	90	79	83	73	61	56	49	44	59	35

Tweejaarlijkse meting (met uitzondering 2007; tussenpoos van 3 jaar)

De weidevogelstand in Overijssel wordt tweejaarlijks gemonitord op aantallen en soorten. In deze grafiek zijn de resultaten van een viertal weidevogels opgenomen: de Grutto, de Kievit, de Tureluur en de Scholekster.

De weidevogelstand laat al jaren een negatieve trend zien: sinds 1994 is een afname tot 35% zichtbaar. Met name de Grutto, voorheen een algemene weidevogel, is door habitatverlies sterk achteruitgegaan. Het voorkomen hiervan is gedaald tot minder dan 22%. Een aantal andere soorten staan er beter voor.

In algemene zin wordt de afname van de weidevogelstand veroorzaakt door de intensivering van de landbouw, waardoor de rustperiode op het land te kort is geworden. Ook vraat van eieren en jongen door de verschillende predatoren speelt een rol. Er is steeds minder geschikt leefgebied voor weidevogels aanwezig, waardoor zowel het aantal als de diversiteit aan soorten weidevogels afneemt. Aanleg van plas-dras situaties (grasland waar de waterstand nagenoeg gelijk is aan die van het maaiveld) en later maaien kan in sterke mate bijdragen aan herstel.

Voor de Kievit en de Tureluur was 2021 een uitzonderlijk jaar waardoor het gemiddelde steeg. Door het natte voorjaar kon er in 2021 pas later gemaaid worden, waardoor er meer kuikens konden overleven. Dit bleek echter een korte opleving te zijn, want na 2021 zet de daling weer door.

3.5 Natuurbeleving: tevredenheid van inwoners (rapportcijfer)

bron: Inwonersonderzoek Provincie Overijssel

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Leefomgeving in het landelijk gebied	7,8	7,8	7,8	7,8	7,7	7,8
Landschap	7,7	7,8	7,8	7,7	7,7	7,8

3.5 Natuurbeleving: tevredenheid van inwoners in 2025 (rapportcijfer)

Rapportcijfer **7,8**

Leefomgeving in het landelijk gebied

Rapportcijfer **7,8**

Landschap

De inwoners van Overijssel genieten van de natuur in onze provincie. De prachtige, gevarieerde landschappen van Overijssel worden niet voor niets ook wel de 'Tuin van Nederland' genoemd. Deze landschappen nodigen uit om er te wandelen, te fietsen of op een andere manier te recreëren.

De provincie Overijssel wil graag weten hoe tevreden de inwoners van Overijssel zijn over

hun leefomgeving en het landschap. Door middel van het burgerpanel wordt de inwoners gevraagd om een rapportcijfer te geven als antwoord op de volgende vragen:

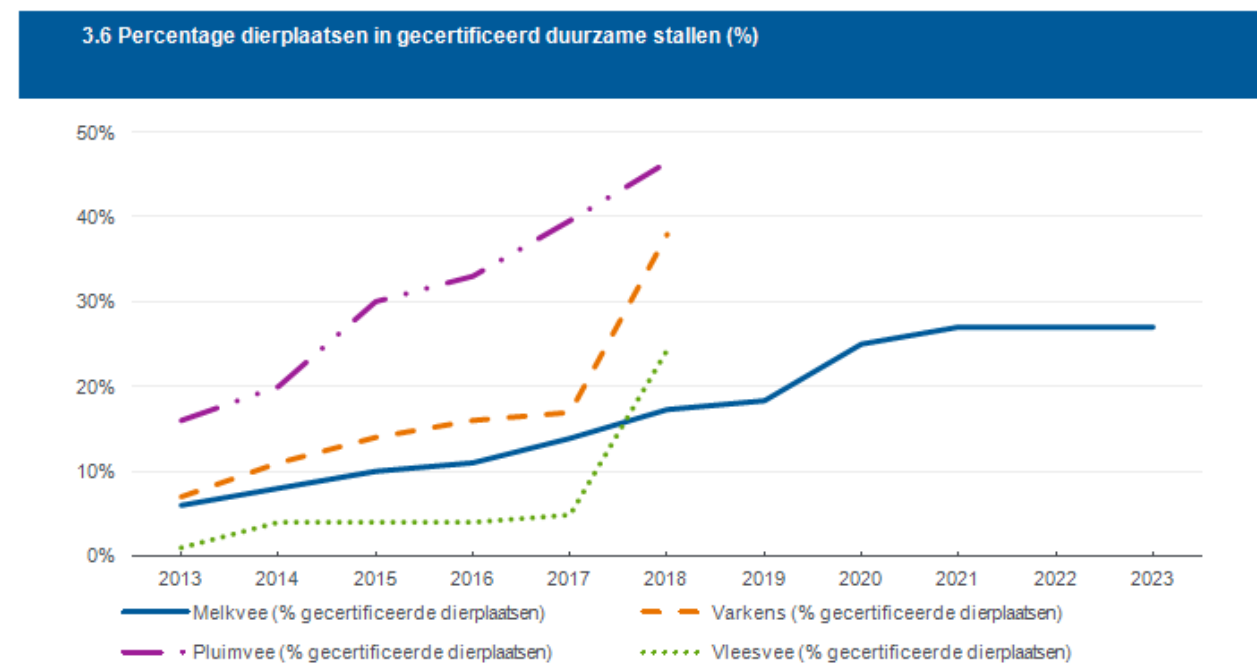
- Kun je door middel van een rapportcijfer aangeven hoe tevreden je bent over de leefomgeving van het landelijk gebied, het buitengebied van jouw stad of dorp?
- Kun je door middel van een rapportcijfer aangeven hoe tevreden je bent over het landschap in het buitengebied van jouw stad of dorp?

De overgrote meerderheid van de inwoners in Overijssel is (zeer) tevreden over het landschap en over de leefomgeving in het landelijk gebied. Door de jaren heen is het rapportcijfer vrijwel constant. In 2025 staan beide rapportcijfers op een 7,8.

3.6 Percentage dierplaatsen in gecertificeerde duurzame stallen (%)

bron: Stichting Milieukeur

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Melkvee (% gecertificeerde dierplaatsen)	6%	8%	10%	11%	14%	17%	18%	25%	27%	27%	27%
Varkens (% gecertificeerde dierplaatsen)	7%	11%	14%	16%	17%	38%					
Pluimvee (% gecertificeerde dierplaatsen)	16%	20%	30%	33%	40%	46%					
Vleesvee (% gecertificeerde dierplaatsen)	1%	4%	4,00%	4%	5%	24%					

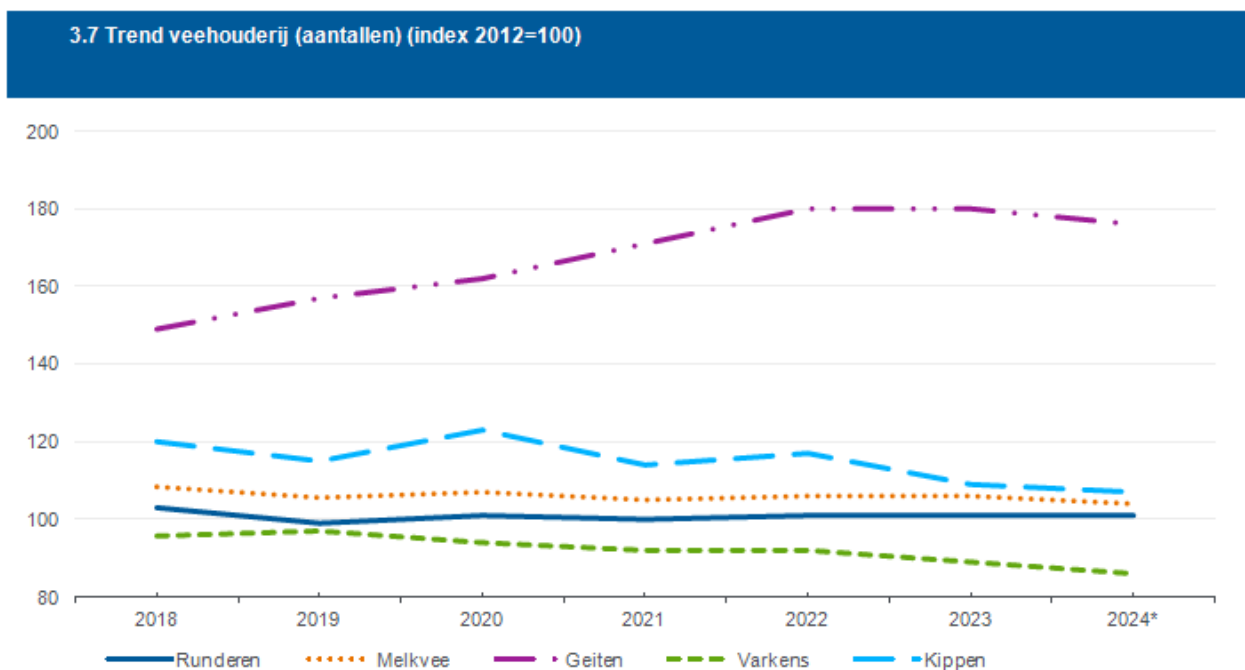
De door SMK (Stichting Milieukeur) gecertificeerde stallen zijn gedefinieerd als stal- en houderijsystemen waarin verschillende duurzaamheidskenmerken in onderlinge samenhang zijn verbeterd ten opzichte van de regulier toegepaste stallen of systemen. Het gaat om stallen en houderijsystemen die het dierenwelzijn extra verbeteren door het toepassen van maatregelen die verder gaan dan de wettelijke welzijnsnormen en die daarnaast tenminste

voldoen aan andere maatschappelijke randvoorwaarden en wettelijke eisen voor milieu, diergezondheid en arbeidsomstandigheden én economisch haalbaar zijn.
De landelijke monitoring duurzame stallen is deels gestopt in 2019. Daardoor kan voor varkens, pluimvee en vleesvee geen data op dezelfde wijze in beeld gebracht worden.

3.7 Trend veehouderij (aantallen) (index 2012=100)

bron: CBS/meitelling

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
Runderen	103	99	101	100	101	101	101
Melkvee	108	106	107	105	106	106	104
Geiten	149	157	162	171	180	180	176
Varkens	96	97	94	92	92	89	86
Kippen	120	115	123	114	117	109	107

De aantallen runderen is in 2024 stabiel gebleven ten opzichte van de voorgaande jaren. De aantallen van de andere groepen (melkvee, geiten, varkens en kippen) nemen allemaal iets af.

Het aantal geiten heeft in de loop van de jaren de sterkste groei doorgemaakt. In 2022 is het aantal geiten met zo'n 80% toegenomen ten opzichte van 2012, maar lijkt na een korte stabiele periode in 2022, nu na 2023 af te gaan nemen.

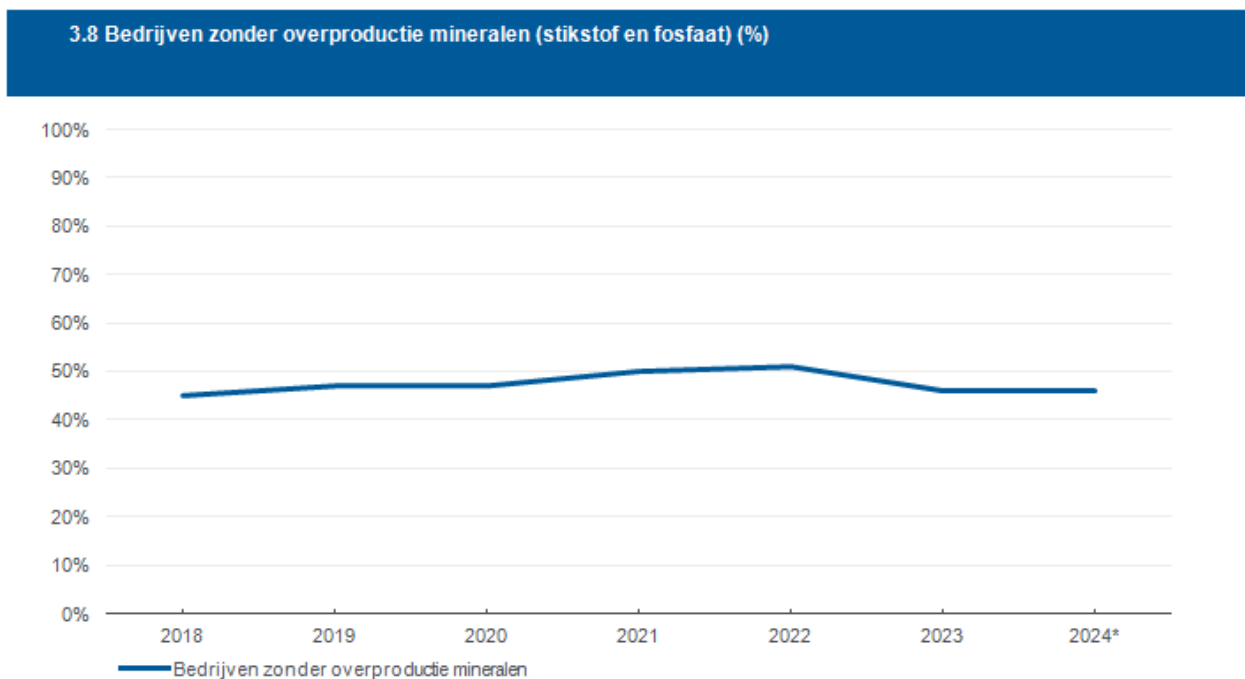
Ook na de geitenstop in 2018 is het aantal geiten nog toegenomen. De geitenstop is ingesteld vanwege mogelijke gezondheidseffecten voor mensen rond de geitenhouderijen. Er mogen daarom geen geitenhouderijen bijkomen of uitbreiden. Dat de aantallen geiten na

2018 toch nog zijn toegenomen, komt door de nog beschikbare ruimte in lopende vergunningen.

3.8 Bedrijven zonder overproductie mineralen (stikstof en fosfaat) (%)

bron: CBS

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
Bedrijven zonder overproductie mineralen	45%	47%	47%	50%	51%	46%	46%

In Nederland en Overijssel wordt gestreefd naar een overgang tot (meer) kringlooplandbouw. Kringlooplandbouw is duurzame landbouw met een gesloten kringloop van stoffen. Dit houdt in dat afvalstoffen die door de landbouw worden geproduceerd, weer worden gebruikt voor bijvoorbeeld de teelt van gewassen.

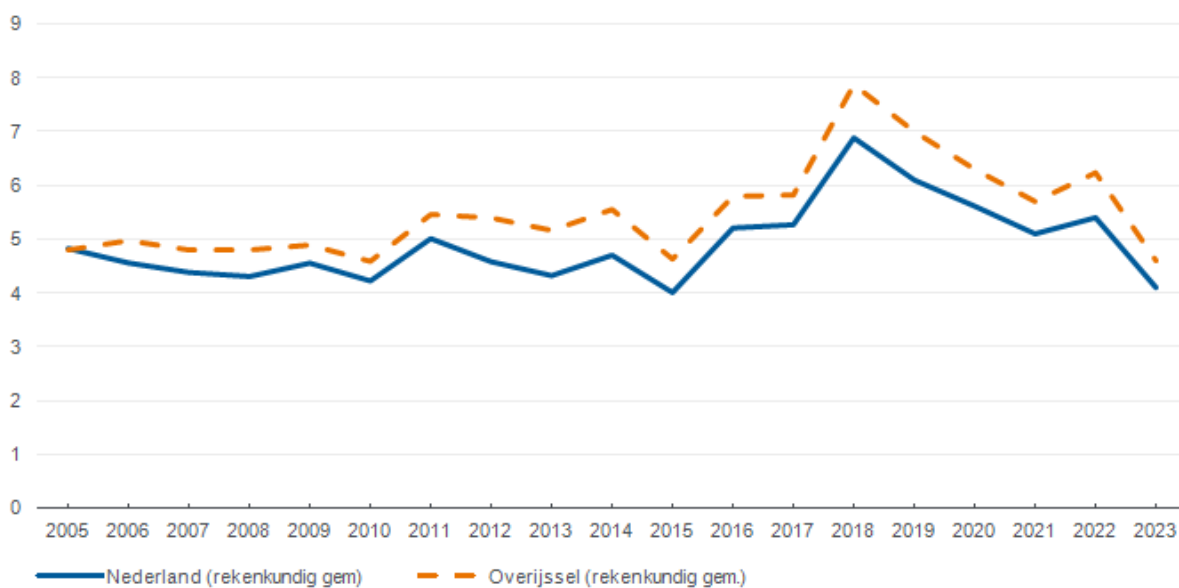
Sinds 2014 heeft 50% van alle individuele veehouderijbedrijven een gesloten kringloop voor wat betreft de mestproductie, dat wil zeggen geen overproductie van stikstof en fosfaat. In 2017 werd het laagste aandeel bereikt (43%), maar in de jaren daarna steeg dit tot 51% in 2019. In 2023 is weer een daling te zien naar 46%, wat gelijk is gebleven in 2024. Bij kringlooplandbouw is het streven om uiteindelijk op regionale schaal de kringloop te sluiten, waarbij bijvoorbeeld een varkenshouder een deel van zijn mest kan laten gebruiken door een akkerbouwer.

3.9 Ammoniakconcentratie in natuurgebieden (ug m3)

bron: Meetnet Ammoniak in Natuurgebied (RIVM)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Nederland (rekenkundig gem.)	4,8	4,6	4,4	4,3	4,6	4,2	5,0	4,6	4,3	4,7	4,0	5,2	5,3	6,9	6,1	5,6	5,1	5,4	4,1
Overijssel (rekenkundig gem.)	4,8	5,0	4,8	4,8	4,9	4,6	5,5	5,4	5,2	5,6	4,6	5,8	5,8	7,9	7,0	6,3	5,7	6,2	4,6

3.9 Ammoniakconcentratie in natuurgebieden (ug m3)

In Overijssel wordt in 9 natuurgebieden de ammoniakconcentratie gemeten (totaal 36 locaties)

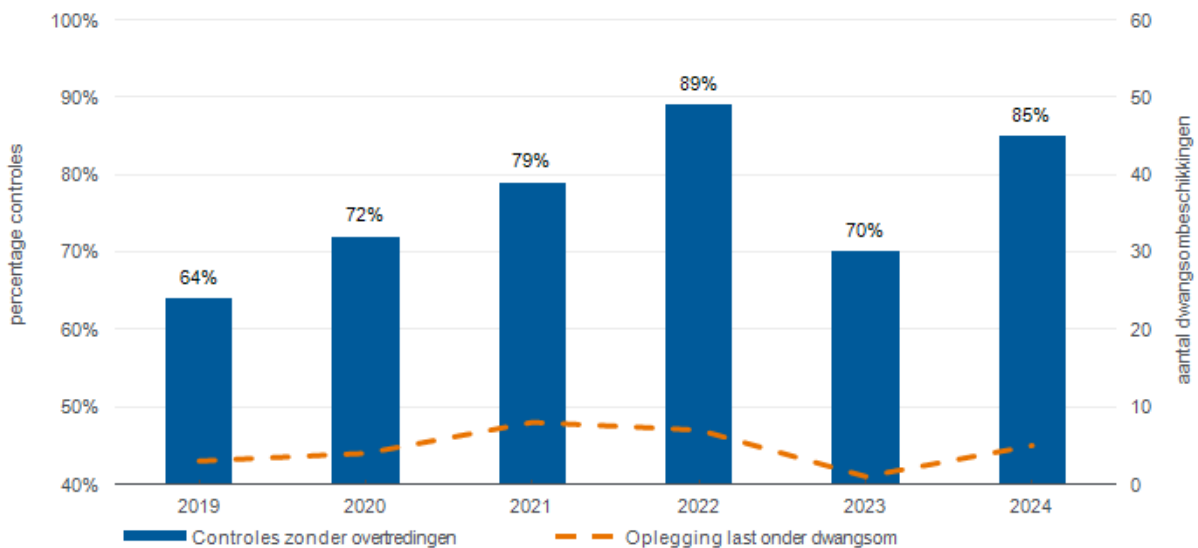
De gemiddelde ammoniakconcentraties (NH₃ droge depositie) in de 9 Overijsselse natuurgebieden (36 locaties) waar wordt gemeten, liggen wat hoger dan in natuurgebieden in heel Nederland. Wel volgen de concentraties dezelfde trend, met een lichte stijging ten opzichte van het beginjaar 2005. Het Nederlandse stikstofbeleid is er op gericht om minder stikstofdepositie op natuur te veroorzaken en dat laat het meetnet vooralsnog niet zien. In de jaren 2018 en 2019 waren de ammoniakconcentraties aanzienlijk hoger dan in voorgaande jaren. Dit kan gedeeltelijk verklaard worden door de lange droge periodes en hoge temperaturen in deze jaren. In 2019 is het gehalte wel lager dan in 2018 en in de jaren daarna leek deze daling zich verder door te zetten. In 2022 is weer een lichte stijging zichtbaar.

3.10 Percentage controles waarbij geen sprake is van overtredingen van natuur wet- en regelgeving en aantal keer dat een last onder dwangsom is opgelegd (aantal)

bron: CBS

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Controles zonder overtredingen	64%	72%	79%	89%	70%	85%
Oplegging last onder dwangsom	3	4	8	7	1	5

3.10 Percentage controles waarbij geen sprake is van overtredingen van natuur wet- en regelgeving en aantal keer dat een last onder dwangsom is opgelegd (aantal)

Een last onder dwangsom is een herstelsanctie om de overtreding te beëindigen en daarbij een verplichting tot betaling van een geldsom op te leggen, indien niet tijdig de overtreding is beëindigd.

Het percentage controles waarbij geen sprake is van overtredingen van natuur wet- en regelgeving is in 2024 gestegen naar 85%. Hiermee voldoet deze aan de streefwaarde van 70%. In 2019 vond een toename van het aantal overtredingen plaats, die samenhang met de toenemende activiteit in het buitengebied, zoals illegale betreding, illegale kap of dumping. Vanaf 2020 is daarom ingezet op meer handhaving in het buitengebied, waardoor het aantal overtredingen afnam. Na een daling in 2023 is in 2024 het aantal controles waarbij geen sprake was van overtredingen weer toegenomen.

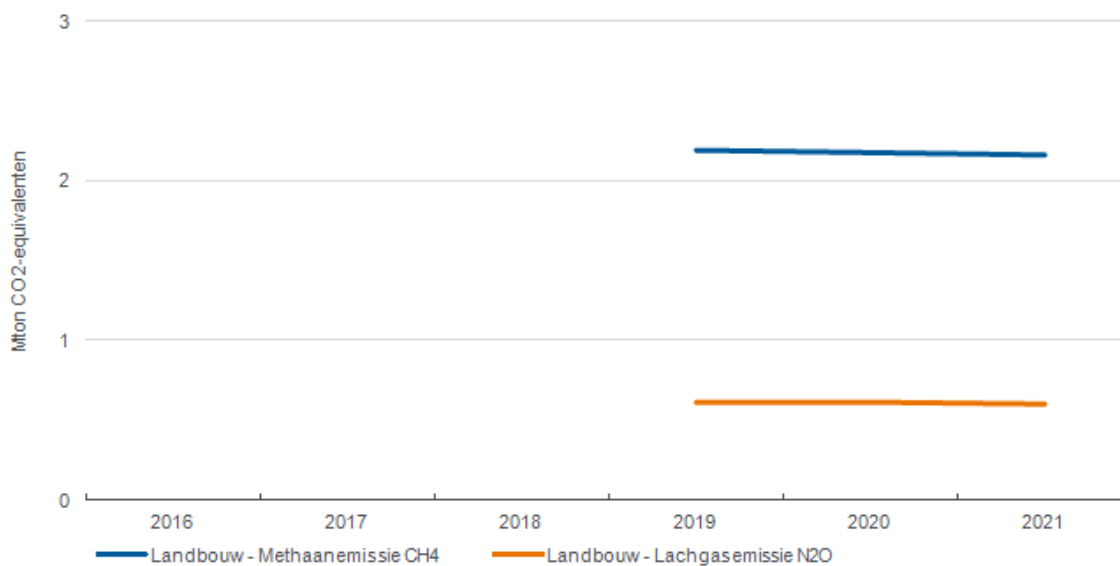
Een last onder dwangsom is een herstelsanctie om een overtreding te beëindigen. Er wordt dan een dwangsom (boete) opgelegd, indien de overtreding niet tijdig is beëindigd. In 2024 is 5 keer een last onder dwangsom opgelegd.

3.11 Broeikasgasemissie landbouw (Mton CO₂-equivalenten)

Bron: WUR (2015), bewerking KEV (2019)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Landbouw - Methaanemissie CH ₄				2,19	2,18	2,16
Landbouw - Lachgasemissie N ₂ O				0,61	0,61	0,60

3.11 Broeikasgasemissie landbouw (Mton CO₂-equivalenten)

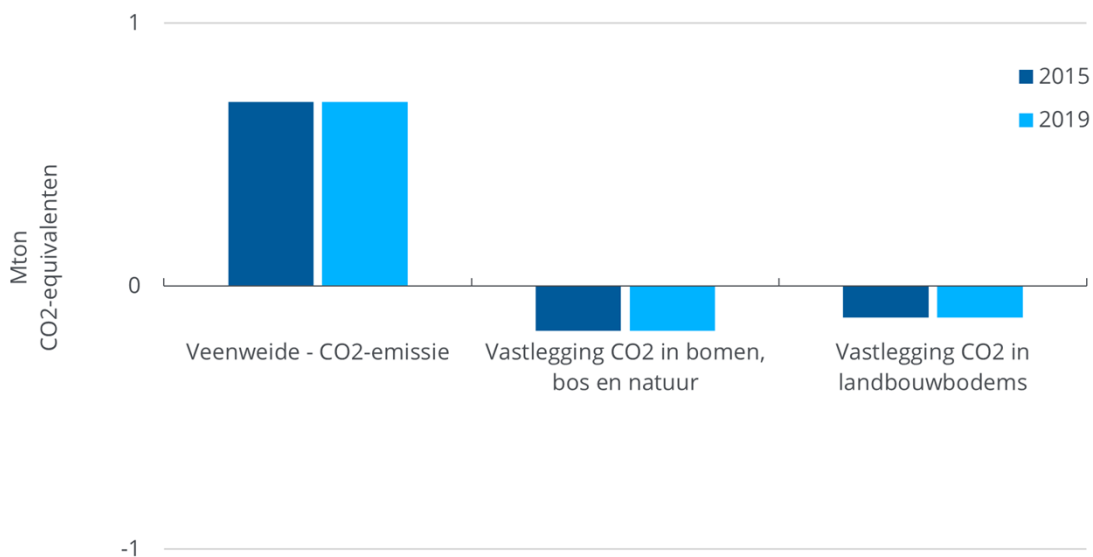
De cijfers voor 2019 zijn op een andere wijze tot stand gekomen en worden mogelijk herzien.

3.12 Broeikasgasemissie en -vastlegging landgebruik (Mton CO₂-equivalenten)

Bron: WUR (2015), bewerking KEV (2019)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Veenweide - CO ₂ -emissie	0,70				0,70	
Vastlegging CO ₂ in bomen, bos en natuur	-0,17				-0,17	
Vastlegging CO ₂ in landbouwbodems	-0,12				-0,12	

3.12 Broeikasgasemissie en -vastlegging landgebruik (Mton CO2-equivalenten)

De vastlegging wordt genoteerd als negatieve CO2-emissie

Contact

Omschrijving (toelichting)

Publieke Dienstverlening, Team Onderzoek & Advies

Telefoon: 038 499 88 99 (kies 4)

E-mail: kennishub@overijssel.nl

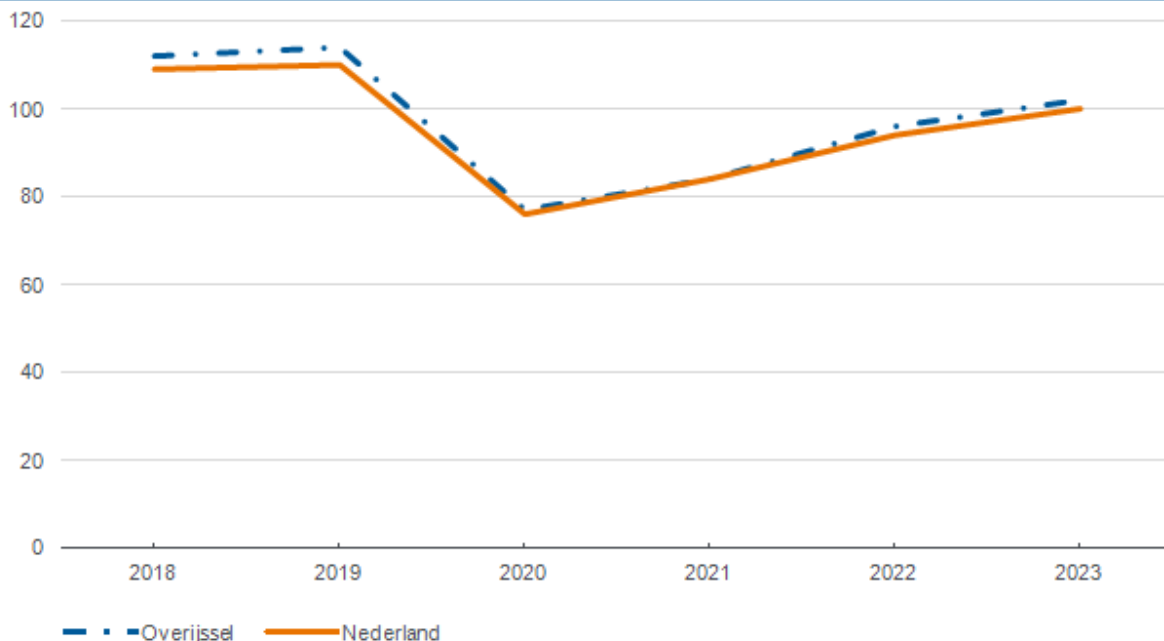
Kerntaak 4. Mobiliteit

4.1 Totale personenmobiliteit van alle vervoerswijzen (verplaatsingen; index 2012=100)

bron: CBS

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Overijssel	112	114	77	84	96	102
Nederland	109	110	76	84	94	100

4.1 Totale personenmobiliteit van alle vervoerswijzen (verplaatsingen index 2012=100)

Het aantal reizigerskilometers dat de Overijsselse bevolking maakt, ligt in 2023 op 13,6 miljard kilometer. In Nederland is dit 192,6 miljard kilometer. De groei van de mobiliteit vakt af en is niet meer zo sterk als in de vorige eeuw. In 2020 nam het aantal reizigerskilometers in Nederland en Overijssel fors af vanwege de Corona-pandemie. Inmiddels is er een fors herstel zichtbaar van het aantal reizigerskilometers na de Corona-pandemie.

De cijfers zijn afkomstig uit onderzoek van het CBS dat jaarlijks enquêteert naar verplaatsingen en mobiliteit van de Nederlandse bevolking. Dit is het onderzoek Onderweg in Nederland (ODiN).

In het mobiliteitsbeeld 2024 van het KIM, wordt ingegaan op ontwikkelingen in de mobiliteit.

Van alle kilometers die de Overijsselse bevolking maakt, wordt 70% met de auto afgelegd, 52% als bestuurder en 18% als passagier. Het openbaar vervoer neemt 10% van de afgelegde kilometers voor haar rekening (vooral de trein) en voor de (brom-)fiets is dit ook 10%. Het aandeel van vooral de vervoerwijzen fiets en lopen is in het totaal aantal afgelegde kilometers vanzelfsprekend laag. Daarom is het ook interessant om te kijken naar het aandeel van de diverse vervoerwijzen in het totaal aantal verplaatsingen. In Overijssel wordt 47% van alle verplaatsingen met de auto afgelegd en 30% met de (brom)fiets. Over langere tijd gezien neemt het aandeel verplaatsingen met de auto licht af en met de fiets licht toe. Een klein deel van de verplaatsingen (3%) wordt met het openbaar vervoer gedaan, met name de trein.

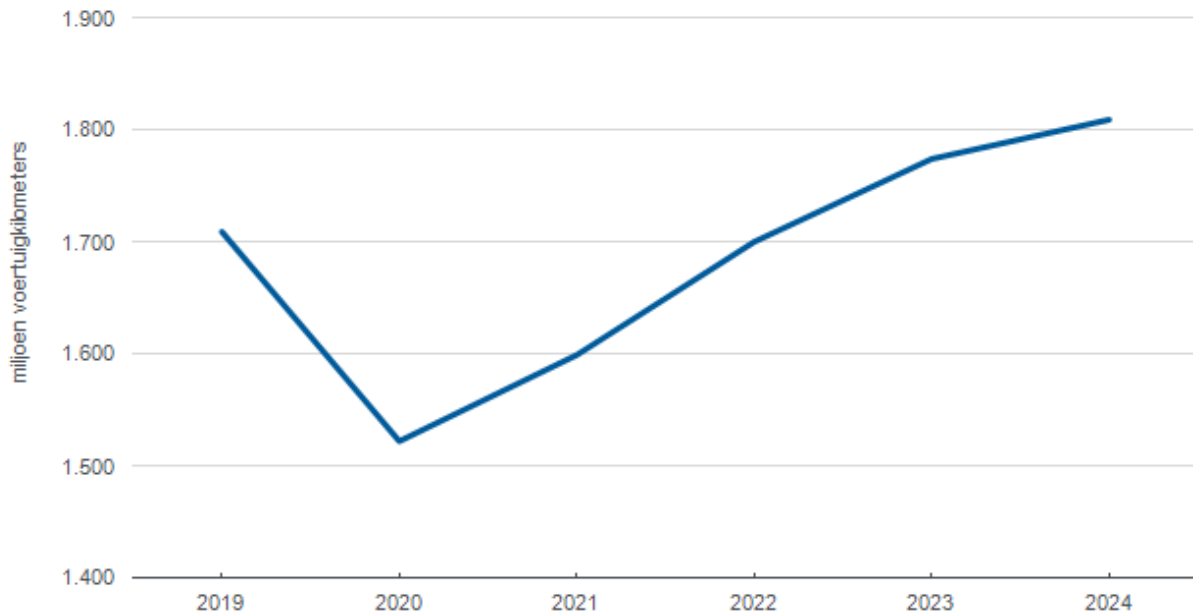
Noot: Door een onvoorziene methodebreuk in het onderzoek van het CBS naar de verplaatsingen van personen, heeft het CBS besloten om het onderzoek over het jaar 2024 niet te publiceren. Er komen dus geen gegevens over 2024 beschikbaar.

4.2 Verkeersprestatie op provinciale wegen (miljoen voertuigkilometers)

bron: Provincie Overijssel

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Overijssel	1.709	1.522	1.599	1.700	1.774	1.809

4.2 Verkeersprestatie op provinciale wegen (miljoen voertuig kilometers)

Aantal afgelegde hoeveelheid kilometers door motorvoertuigen op provinciale wegen in Overijssel

Meer verkeer op de Overijsselse wegen in 2024

In 2024 is de hoeveelheid verkeer op provinciale wegen toegenomen met gemiddeld 2%. Op de rijkswegen in Overijssel nam de hoeveelheid verkeer heel licht af met gemiddeld -0,6%. Bij het vrachtverkeer was er op provinciale wegen een lichte groei van 1% en op de rijkswegen in Overijssel een groei van 3,6%.

In 2024 werden er 1.809 miljoen voertuigkilometers afgelegd op provinciale wegen in Overijssel. Dat is 2% meer dan in het jaar ervoor. De groei was afgelopen jaar wat minder fors dan de eerste jaren na Corona.

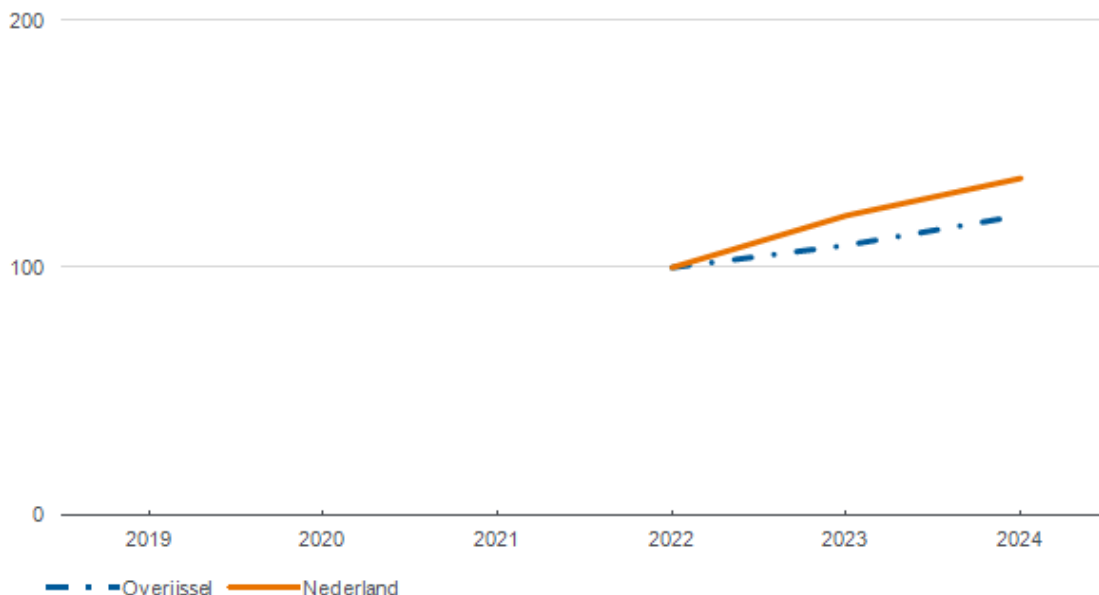
In grafiek 1 is de ontwikkeling van de hoeveelheid verkeer op provinciale wegen opgenomen van 1986 tot nu. Net name in de vorige eeuw was er een jaarlijkse groei van het verkeer van gemiddeld 2,5% per jaar op provinciale wegen. Dat duurde tot en met 2007. In de periode van 2008 tot en met 2014 is in de grafiek te zien dat de groei stagneerde. Er is zelfs sprake van minder verkeer per jaar. Tussen 2008 en 2014 was er een gemiddelde afname van 0,5% per jaar. Na 2014 gingen we toch weer meer met de auto op pad en zien we weer een duidelijke groei van gemiddeld 2% per jaar, weliswaar minder groot dan voorheen.

4.3 Ontwikkeling filezwaarte (index 2012=100)

bron: RWS

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Overijssel				100	109	121
Nederland				100	121	136

4.3 Ontwikkeling filezwaarte (kilometerminuten index 2022=100)

Ontwikkeling filezwaarte (kilometerminuten) (index 2012=100)

Fileleed met 10% gestegen in Overijssel

Op Rijkswegen in de provincie Overijssel stond in 2024 3.700 uur file over een totale lengte van bijna 47.000 kilometer. Daarmee was het weer drukker op de weg met files dan het jaar ervoor: de filezwaarte nam met 10% toe. Overijssel was goed voor 3,4% van alle files in Nederland. De files waren gemiddeld korter in lengte dan het jaar ervoor in 2023, maar duurden langer: De filelengte nam gemiddeld met 10% af, terwijl de tijd dat mensen in de file stonden met gemiddeld 12% toenam. In de maand oktober was het fileleed het grootst in Overijssel. Dit kwam vooral door de ingevoerde grenscontroles op de A1 die vanaf oktober zorgde voor een forse stijging van de filezwaarte nabij de grensovergang op de A1. Driekwart van alle files in Overijssel kwam door verkeersdrukte. De ochtendspits heeft de zwaarste filedruk tussen 7 en 8 uur. In dit uur stond 29% van alle files over de gehele dag. De avondspits was meer verspreid tussen 16 en 18 uur. Kijken we naar de spitsen dan was 39% van de files in de ochtendspits (tussen 7 en 9 uur) en 30% van de files in de avondspits (tussen 16 en 18 uur). De ochtendspits is daarmee filegevoeliger dan de avondspits, maar wel vooral tussen 7 en 8 uur. In de latere ochtendspits tussen 8 en 9 uur waren er minder files dan in de avondspitsuren. De dinsdagen en donderdagen zijn de drukste dagen van de week. Beide dagen samen zijn verantwoordelijk voor de helft van alle files gedurende de hele week.

In 2024 stonden de meeste files op de N35, de Rijksweg tussen Zwolle en Wierden. Vooral bij Wierden West, bij Raalte tussen de beide aansluitingen met de N348 en op het deel tussen Enschede Oost en grens Duitsland waren er veel files.

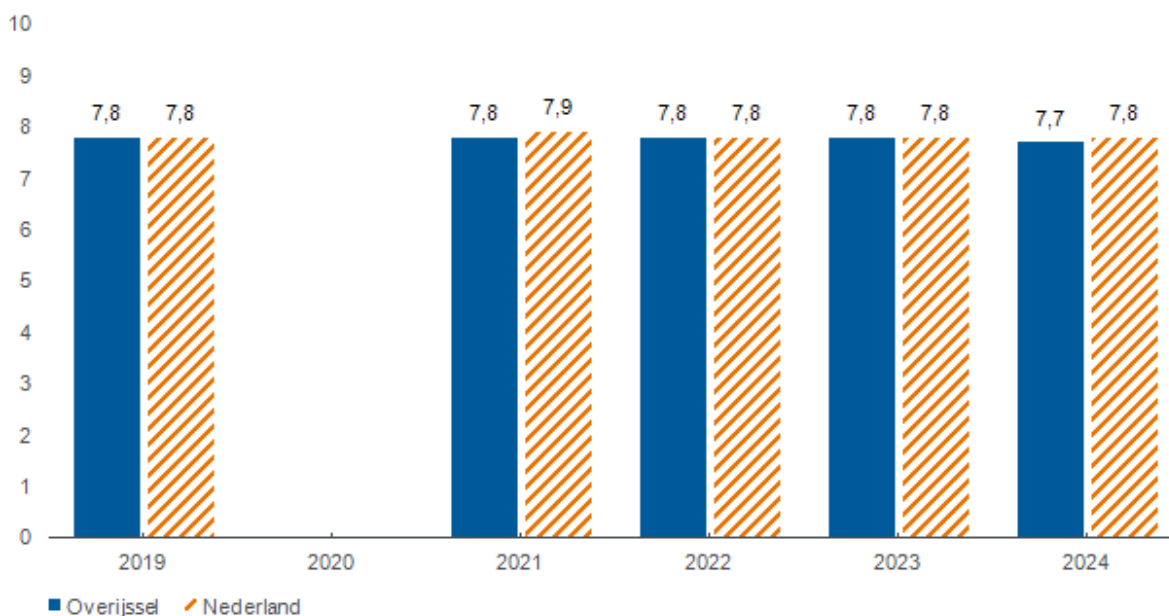
4.4 BBV: Klanttevredenheid over bus en trein (rapportcijfer)

bron: CROW

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Overijssel	7,8		7,8	7,8	7,8	7,7
Nederland	7,8		7,9	7,8	7,8	7,8

In 2020 is geen klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd vanwege de Corona-pandemie

4.4 BBV: Klanttevredenheid over bus en trein (rapportcijfer)

De klanttevredenheid over het openbaar vervoer in Overijssel is goed. Het OV scoort een rapportcijfer van 7,7 in 2024, een tiende lager dan het cijfer in 2023. Het landelijke rapportcijfer ligt in 2024 op een 7,8. De algemene waardering voor het openbaar vervoer in Overijssel en in Nederland is vrij stabiel in de laatste jaren.

De cijfers komen uit de OV-klantenbarometer van het CROW dat jaarlijks enquêtes uitvoert onder vele reizigers in het openbaar vervoer.

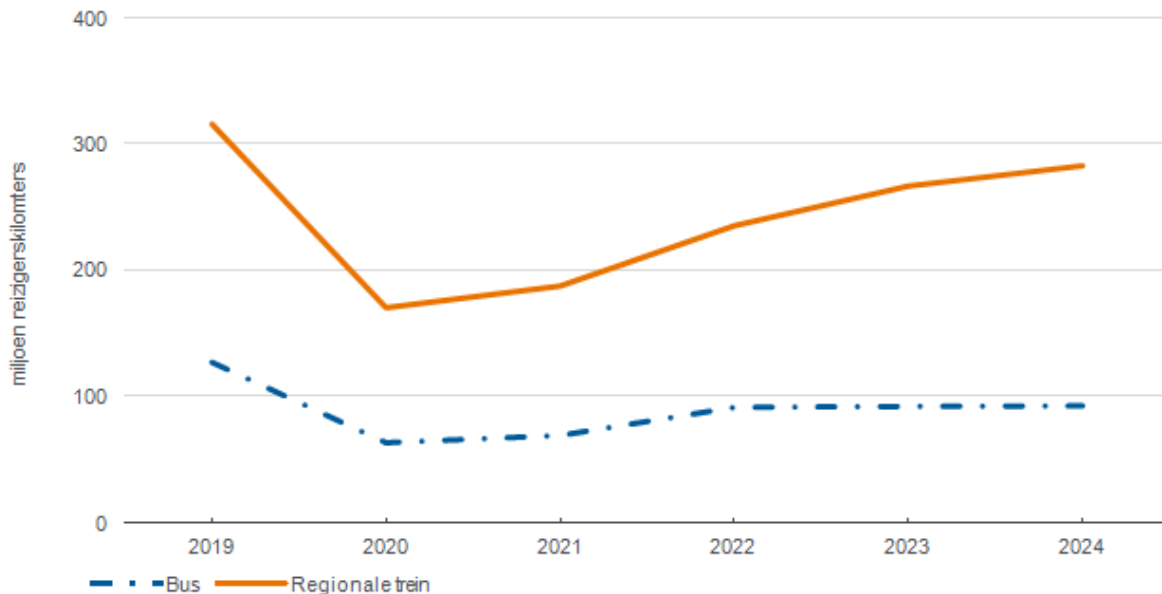
In Overijssel zijn er twee concessiegebieden voor het busvervoer (stads- en streeklijnen). Dit zijn IJssel-Vecht (waarin naast een deel van Gelderland en Flevoland ook West-Overijssel) en Twente. Daarnaast worden de regionale treindiensten gemonitord. Dit zijn de Vechtdallijnen (Zwolle-Emmen en Almelo-Mariënborg-Hardenberg), de lijn Zutphen – Hengelo – Oldenzaal, de lijn Zwolle – Kampen en de lijn Zwolle – Enschede. De provincie Overijssel is verstrekker van de concessies in Overijssel en daarmee opdrachtgever voor het openbaar vervoer (busvervoer en de regionale spoorlijnen). De regionale spoorverbinding Zwolle-Kampen krijgt de hoogste algemene waardering met een rapportcijfer van een 8,0. Dat is landelijk de hoogste waardering voor een regionale spoorlijn. Over de jaren heen zien we bij de meeste concessies een stijgend rapportcijfer.

4.5 Reizigerskilometers in het openbaar vervoer, stads- en streekvervoer (bus) en regionale treinen (miljoen reizigerskilometers)

bron: CROW/KPVV

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bus	127,1	63,4	69,1	91,4	92,2	92,6
Regionale trein	315,8	170,3	187,6	235,3	266,7	282,8

4.5 Reizigerskilometers in het openbaar vervoer, stads- en streekvervoer (bus) en regionale treinen (miljoen reizigerskilometers)

Het CROW rapporteert in de Staat van het Openbaar vervoer onder meer over reizigerskilometers in het openbaar vervoer. Deze cijfers zijn voor het stads- en streekvervoer per bus per provincie en concessiegebied bekend en voor de regionale treinen zijn de cijfers per spoorverbinding beschikbaar. De brondata is gebaseerd op gegevens van de OV-chipkaart, OVPay en losse kaartverkoop. De cijfers zijn uitgedrukt in miljoen reizigerskilometers per jaar.

Het aantal reizigers in het openbaar vervoer neemt tot aan het begin van de COVID-pandemie toe in Overijssel. In 2024 werden 92,6 miljoen reizigerskilometers afgelegd in het stads- en streekvervoer per bus en 282,2 miljoen reizigerskilometers in een van de regionale treinverbindingen in Overijssel. Daarmee steeg het aantal reizigerskilometers in de bus in Overijssel heel licht met 0,4 % en nam het aantal reizigerskilometers in de regionale treinen in Overijssel met 6 % toe. Voor de bus nam het aantal reizigerskilometers in West-Overijssel (concessie IJssel-Vecht, deel Overijssel) voor het tweede achtereenvolgende jaar af, in 2024 met 5,6%, terwijl het busvervoer in Twente meer reizigerskilometers had, in 2024 +6,2 %.

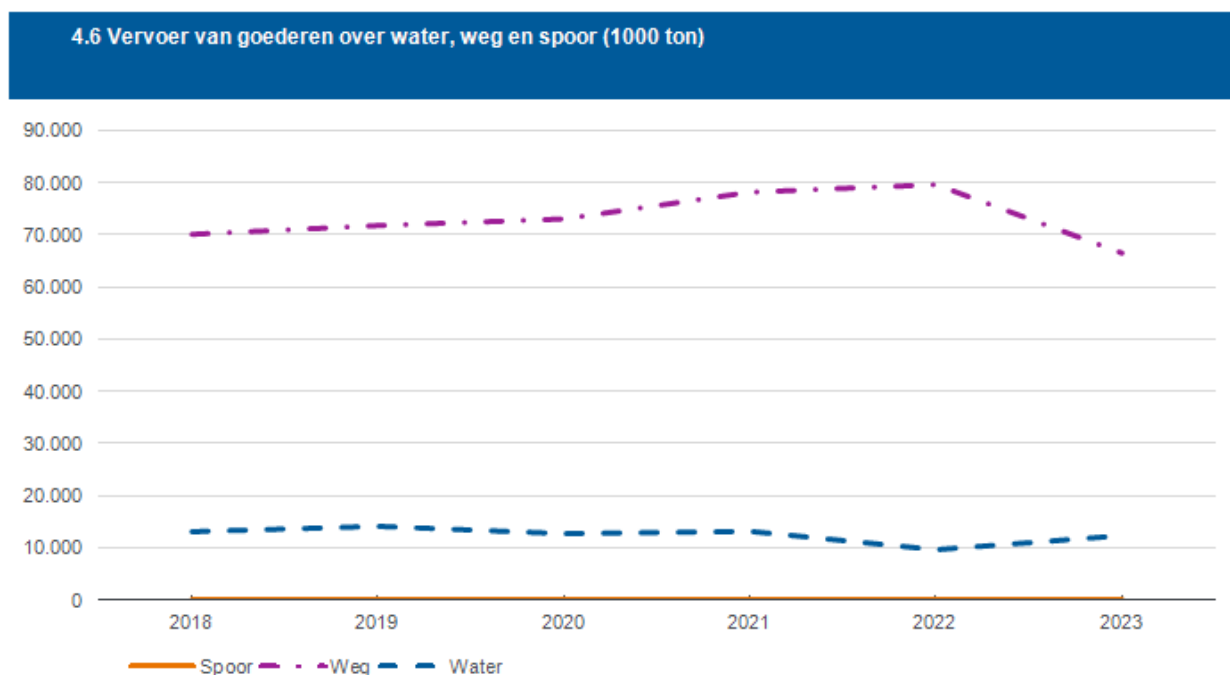
Tussen 2015 en 2019 nam het aantal reizigerskilometers in de bussen toe met bijna 20% en in de regionale treinen met 6,3%. Tijdens de COVID-pandemie daalde het aantal reizigerskilometers in de bussen met 50% en in de regionale treinen met 46%. Er is herstel zichtbaar van het aantal reizigerskilometers, maar nog niet op het niveau van 2019.

In de trein zien we een gestage jaarlijkse toename van het aantal reizigerskilometers, maar voor de bus is er de afgelopen twee jaar nauwelijks groei.

4.6 Vervoer van goederen over water, weg en spoor (1000 ton)

bron: Panteia/CBS

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spoor	32	44	102	70	59	39
Weg	70113,80375	71803	73073	78204	79657	66520
Water	13061	14085	12681	13118	9602	12296

Het totaal vervoerd volume van en naar de provincie Overijssel is in de afgelopen tien jaar licht toegenomen met 6% van 74,5 naar 78,9 miljoen ton. Deze groei wordt vooral door het wegvervoer (+7%) gerealiseerd en in mindere mate door de binnenvaart (+ 1%). Het spoorvervoer is juist afgenomen; in de afgelopen tien jaar met 86%. Die afname van het spoorvervoer is vooral toe te schrijven aan het teruglopen van internationale import naar Twente.

De binnenvaart is deels afhankelijk van waterstanden. Er zijn jaren met langdurige periodes van droogte met daarbij gepaard gaande lage waterstanden. En dat heeft gevolgen voor het transport van goederen over water. In 2023 is de binnenvaart weer hersteld na een lange periode van droogte in 2022. Andersom zien we in 2023 minder vracht over de weg. En dat komt door een piek in 2022 vanwege minder vervoer over water door de droogte.

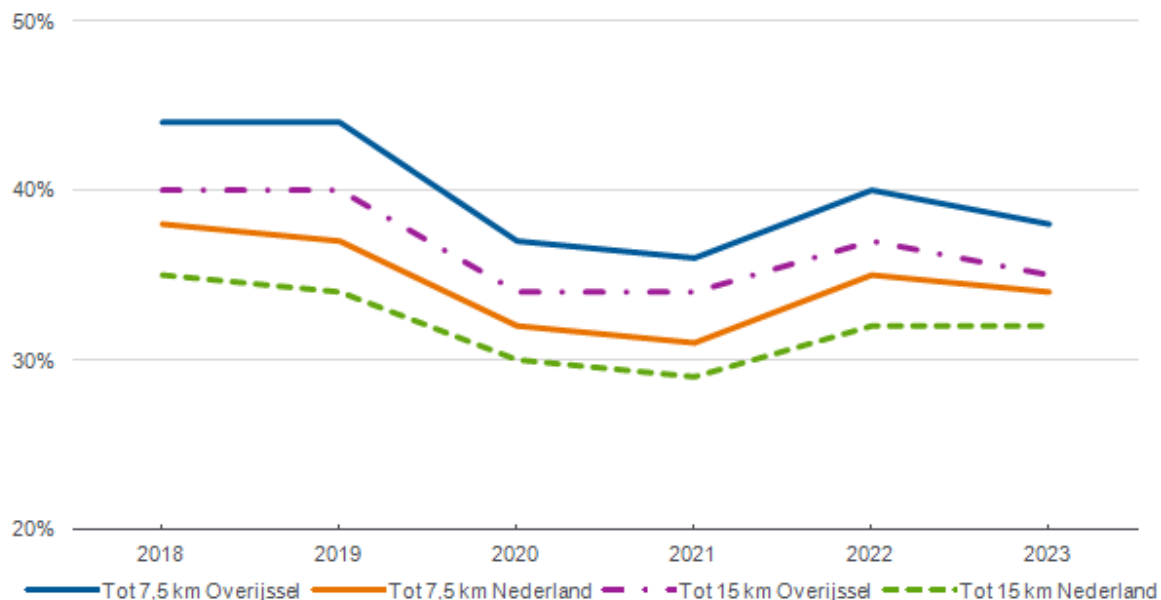
In de Monitor Logistiek Overijssel | KennisHub Overijssel is veel informatie opgenomen over de betekenis van de logistieke sector in Overijssel op economie en werkgelegenheid, goederenstromen en verkeersbewegingen

4.7 Fietsgebruik in aantal verplaatsingen tot 7,5 en 15 kilometer (%)

bron: OViN-CBS

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tot 7,5 km Overijssel	44%	44%	37%	36%	40%	38%
Tot 7,5 km Nederland	38%	37%	32%	31%	35%	34%
Tot 15 km Overijssel	40%	40%	34%	34%	37%	35%
Tot 15 km Nederland	35%	34%	30%	29%	32%	32%

4.7 Fietsgebruik in aantal verplaatsingen tot 7,5 en 15 kilometer (%)

Vooral op korte afstanden is de fiets een populair vervoermiddel. Voor afstanden tot 7,5 kilometer (ongeveer een half uur fietsen) wordt bij 38% van de verplaatsingen de fiets gebruikt. Tot 15 kilometer is dit 35%. Bij verplaatsingen tot 7,5 km wint de fiets het van de auto: 38% van de verplaatsingen met de fiets en 34% met de auto. Voor alle afstanden ligt het gebruik van de fiets in Overijssel hoger dan het Nederlands gemiddelde.

De actieradius van fietsverplaatsingen neemt toe omdat er steeds meer elektrische fietsen zijn. Sinds 2021 was meer dan de helft van alle nieuw verkochte fietsen een elektrische fiets. Vijftien jaar geleden, in 2007, was dit aandeel nog 6% (bron: RAI, BOVAG onderzoeksbureau CfK). In 2023 nam het aandeel elektrische fietsen ten opzichte van het totale fietspark voor het eerst niet toe.

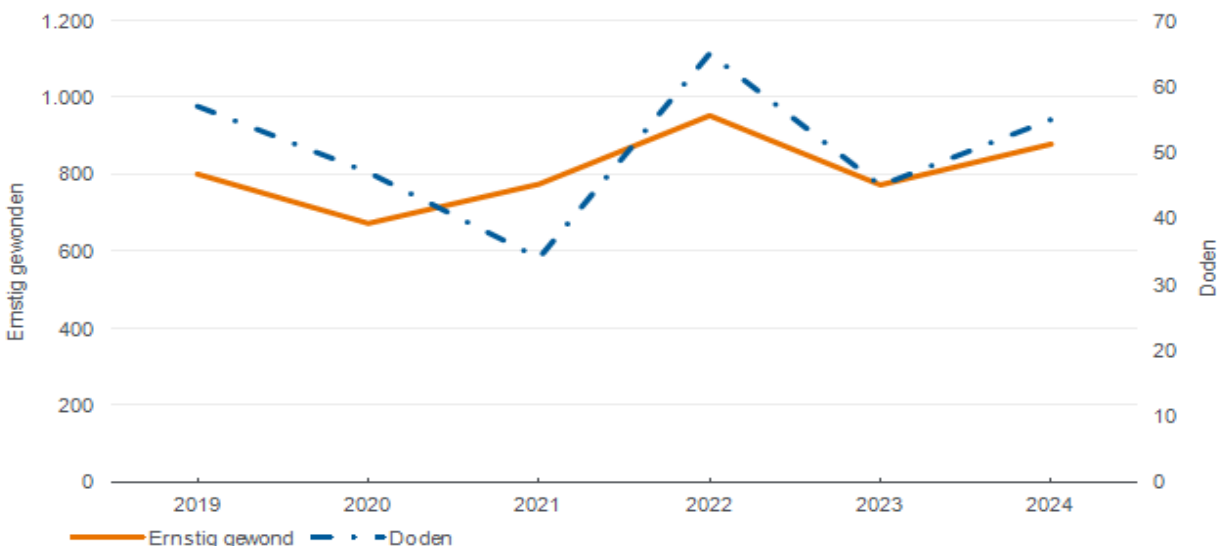
Noot: Door een onvoorziene methodebreuk in het onderzoek van het CBS naar de verplaatsingen van personen, heeft het CBS besloten om het onderzoek over het jaar 2024 niet te publiceren. Er komen dus geen gegevens over 2024 beschikbaar.

4.8 Verkeersslachtoffers (dodelijk en ernstig gewond) (aantal)

bron: Ministerie I&W, CBS

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Doden	57	47	34	65	45	55
Ernstig gewond	801	673	775	953	773	879

4.8 Verkeersslachtoffers (dodelijk en ernstig gewond) (aantal)

In 2024 vielen er 55 verkeersdoden in Overijssel en raakten 879 mensen ernstig gewond in het verkeer (ziekenhuisopnames). Ten opzichte van 2023 nam het aantal verkeersdoden en ernstig gewonden toe. Het aantal verkeersdoden steeg met 10 (+22%) en het aantal ernstig gewonden steeg met 106 (+14%).

Over een langere periode bezien gaat het niet goed met de verkeersveiligheid. Dat geldt zowel landelijk als regionaal. De daling in het aantal verkeersdoden is gestagneerd en het aantal ernstig gewonden in het verkeer neemt al jaren toe. In de grafiek is het aantal ernstig gewonden in Overijssel in de jaren 2009 tot en met 2014 niet zichtbaar. Dat komt omdat er van die jaren geen betrouwbare data beschikbaar zijn over het aantal ernstig gewonden.

In 2024 waren wederom meer fietsers slachtoffer in het verkeer dan automobilisten. De fiets is een belangrijk vervoermiddel en wint aan populariteit, zeker met de opmars van het aantal elektrische fietsen. Keerzijde daarvan is dat meer fietsers betrokken raken bij ongevallen. Deels zijn de conflicten met gemotoriseerd verkeer, maar ook de druk op de fietspaden tussen fietsers zelf neemt toe. Dit komt onder meer door een grotere diversiteit aan fietsers: de snelheidsverschillen op fietspaden nemen toe. Ook neemt het aantal oudere weggebruikers toe. Het aantal ouderen neemt toe en ouderen blijven steeds langer mobiel. Van alle ernstige verkeersslachtoffers in Overijssel (doden en alle gewonden samen) is 39% een fietser, 32% een automobilist (of passagier) en 9% een brom- of snorfietsers (situatie 2024).

De verkeersonveiligheid speelt vooral in de stedelijke gebieden. Hier vallen de meeste slachtoffers (op de 50 km-wegen). In totaal valt 78% van de slachtoffers op gemeentelijke wegen, 14% op provinciale wegen en 8% op Rijkswegen. Na de 50km-wegen vallen de meeste slachtoffers op 30km-wegen en 80 km-wegen.

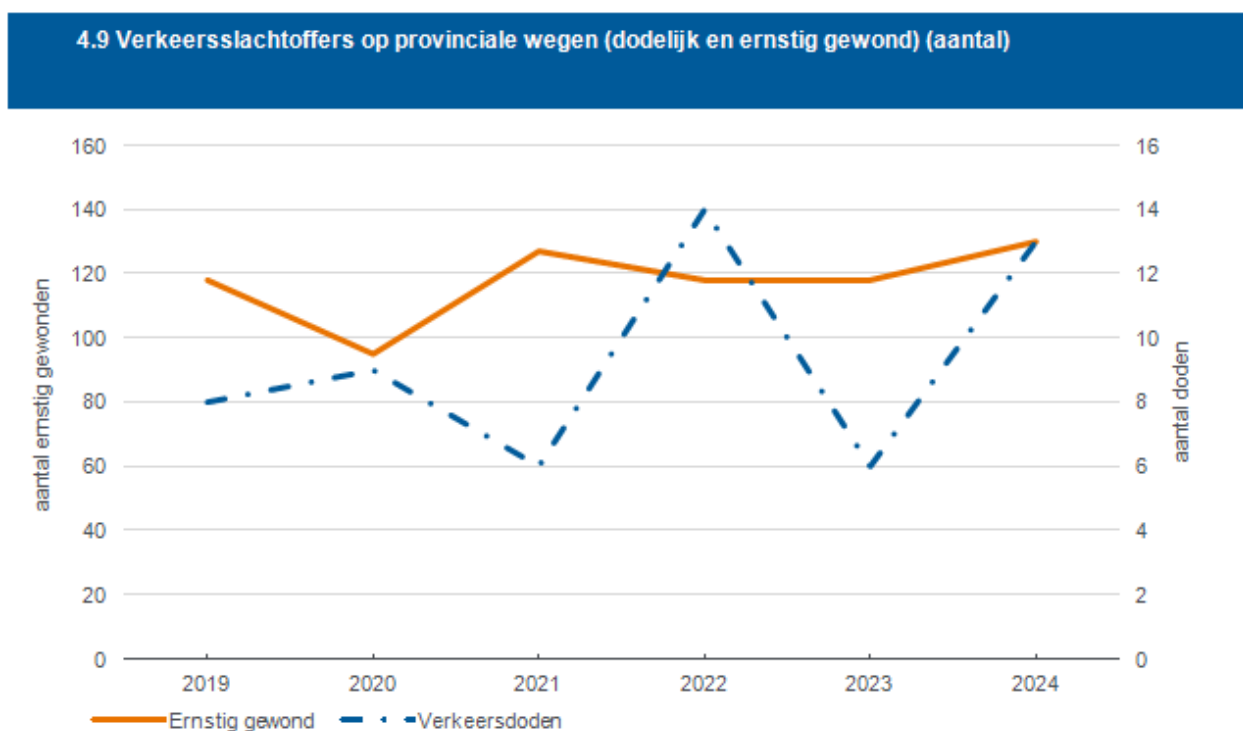
Ouderen maar ook jongere verkeersdeelnemers zijn vaak slachtoffer in het verkeer. Eén op de vijf slachtoffers is een oudere verkeersdeelnemer (70+ jaar) en ook één op de vijf

slachtoffers valt onder de categorie beginnend bestuurder (16 t/m 24 jaar). Kijken we alleen naar de dodelijke slachtoffers, dan valt op dat de helft (49%) daarvan ouder is dan 60 jaar.

4.9 Verkeersslachtoffers op provinciale wegen (dodelijk en ernstig gewond) (aantal)

bron: Ministerie I&W, CBS

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Verkeersdoden	8	9	6	14	6	13
Ernstig gewond	118	95	127	118	118	130

Aantal slachtoffers in het verkeer in Overijssel naar ernst afloop. Bij ernstig gewonden gaat het om ziekenhuisopname.

In 2024 vielen 13 dodelijke slachtoffers in het verkeer op provinciale wegen. Dat zijn er 7 meer dan in het jaar ervoor. De aantallen zijn klein waardoor er per jaar fluctuaties kunnen zijn. Daarom kijken we vooral naar trends over langere termijn. Zo gezien was er in de eerste tien jaar van deze eeuw een sterke daling in het aantal verkeersdoden. Na 2010 stagneerde deze daling en nam het aantal verkeersdoden weer toe. De dalende trend die zichtbaar was, is voorlopig gestopt. Na 2021 is er sprake van een stijgende lijn in het aantal verkeersdoden.

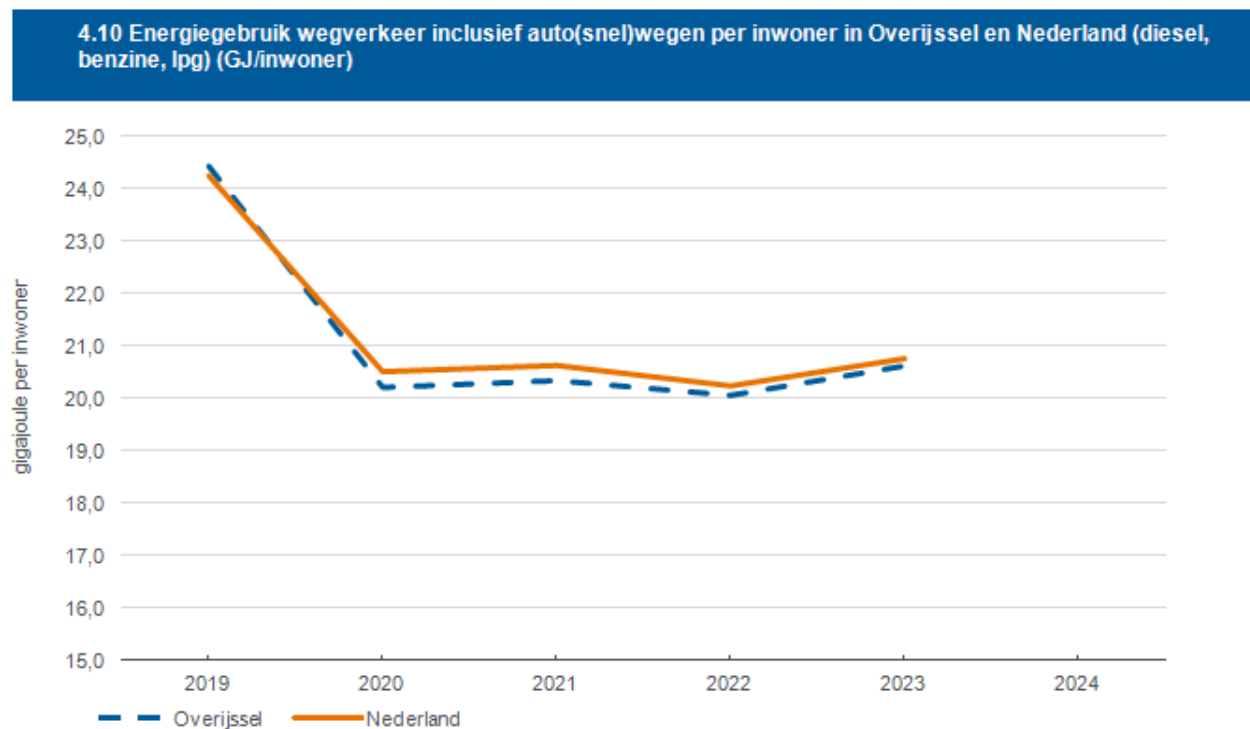
De cijfers van het aantal ernstig gewonden zijn minder betrouwbaar vanwege de registratie. Per jaar vallen er tussen 100 en 130 ernstig gewonden bij ongevallen op provinciale wegen. En hier zijn we op langere termijn een licht stijgende trend. Het aantal ernstige slachtoffers neemt toe, een ontwikkeling die we ook zien in heel Overijssel en het landelijk beeld. In

2024 lag het aantal ernstig gewonden op provinciale wegen in Overijssel op 130, 12 meer dan het jaar ervoor.

4.10 Energiegebruik wegverkeer inclusief auto(snel)wegen per inwoner (diesel, benzine, lpg) (GJ/inwoner)

bron: RWS, Klimaatmonitor

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Overijssel	24,42	20,20	20,33	20,05	20,61	
Nederland	24,24	20,50	20,62	20,23	20,75	

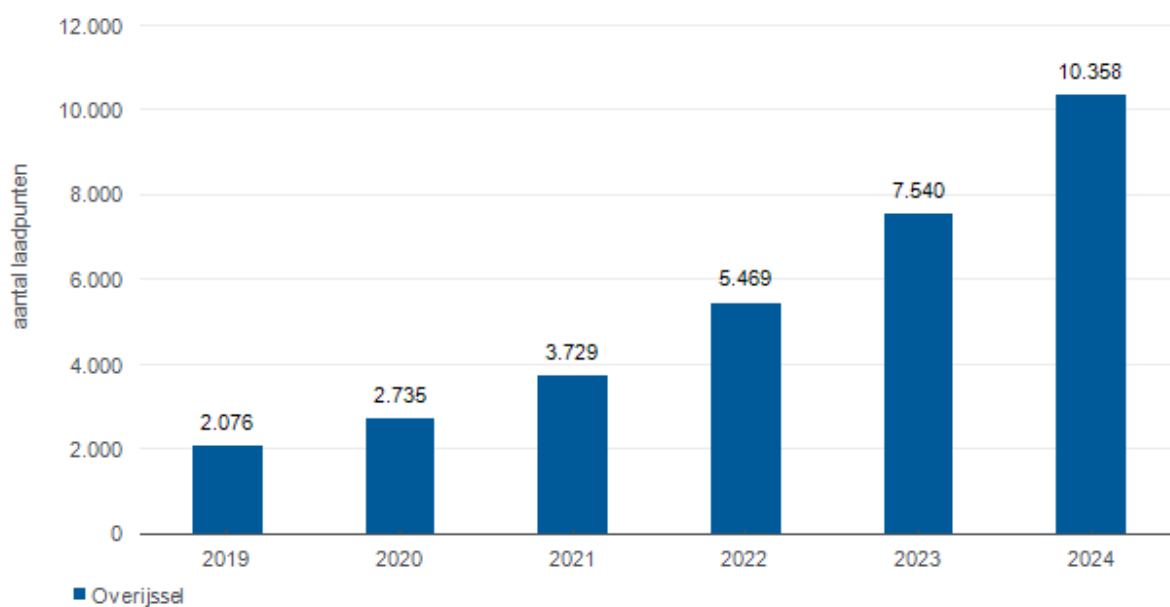

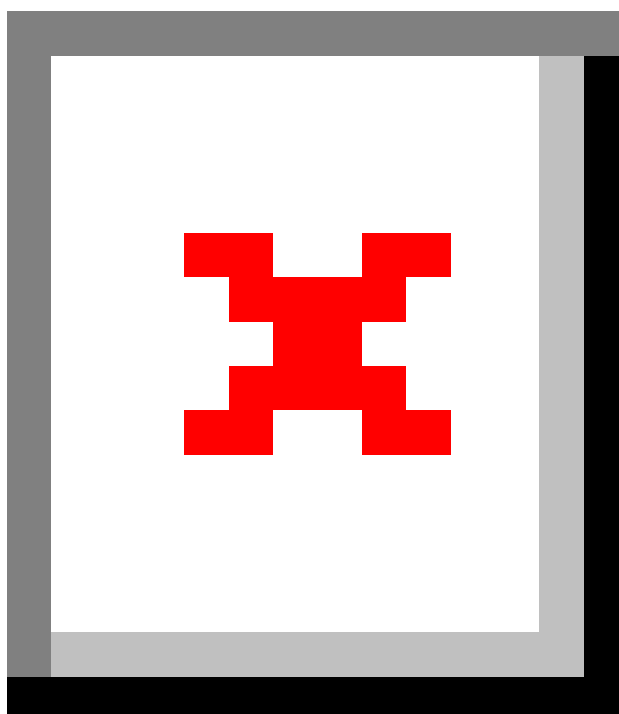
4.11 Aantal laadpunten voor elektrische auto's in Overijssel (publiek en semi-publiek)

bron: Klimaatmonitor

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Overijssel	2.076	2.735	3.729	5.469	7.540	10.358

4.11 Aantal laadpunten voor elektrische auto's in Overijssel

Contact

Omschrijving (toelichting)

Publieke Dienstverlening, Team Onderzoek & Advies

Telefoon: 038 499 88 99 (kies 4)

E-mail: kennishub@overijssel.nl

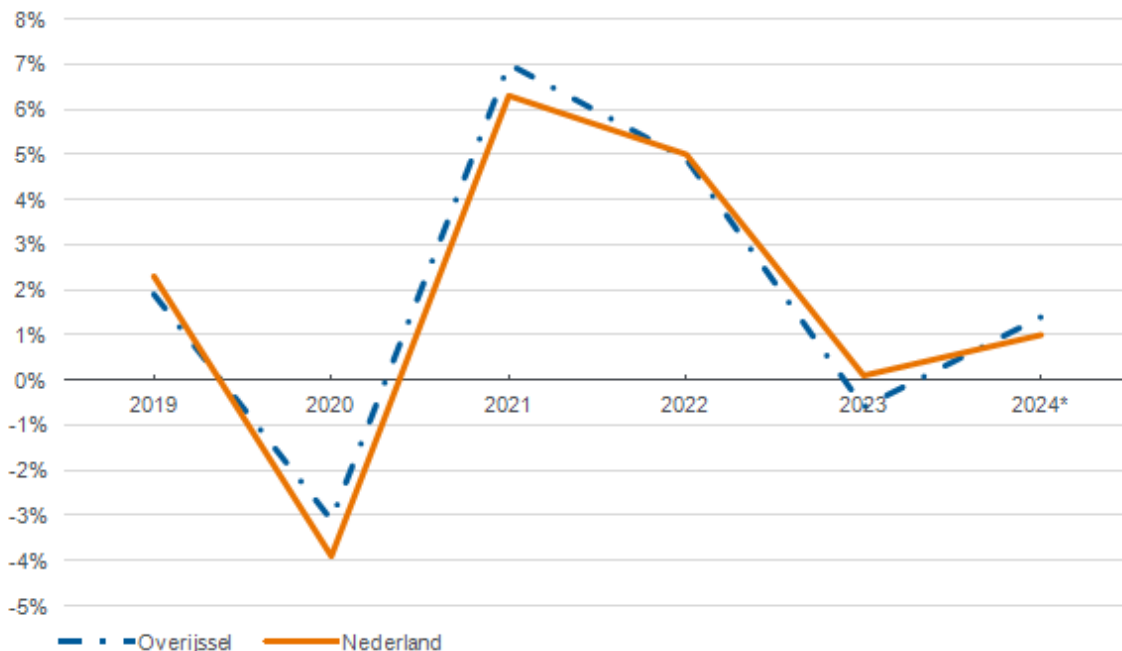
Kerntaak 5. Regionale economie

5.1 BBV: Ontwikkeling bruto regionaal product ten opzichte van het voorgaande jaar (%)

bron: CBS

	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
Overijssel	1,9%	-3,1%	7,0%	4,9%	-0,6%	1,4%
Nederland	2,3%	-3,9%	6,3%	5,0%	0,1%	1,0%

5.1 BBV: Ontwikkeling bruto regionaal product ten opzichte van het voorgaande jaar (%)

09-12-2024: Het Centraal Bureau voor de Statistiek heeft onlangs de nationale rekeningen gereviseerd. Daarbij worden nieuwe bronnen, methoden en concepten doorgevoerd in de nationale rekeningen, zodat het beeld van de Nederlandse economie weer optimaal aansluit bij alle onderliggende statistieken, bronnen en internationale richtlijnen voor het samenstellen van de nationale rekeningen.

Ontwikkeling in het bruto regionaal product

Het bruto regionaal product is een maat voor de omvang van de economie in de desbetreffende regio. Het bruto regionaal product tegen marktprijzen is de totale toegevoegde waarde van alle goederen en diensten die binnen de regio worden geproduceerd door bedrijven en organisaties die er gevestigd zijn. De toegevoegde waarde is het verschil tussen de marktwaarde van de geproduceerde producten en diensten minus de kosten (denk bijvoorbeeld aan arbeidskosten, het inkopen van de grondstoffen en afschrijvingen van machines) die nodig zijn om de goederen en diensten te produceren of te leveren. Tegelijkertijd is het bruto regionaal product de som van de bestedingen in de

desbetreffende regio, hieronder vallen onder andere lonen van de werknemers, winst van bedrijven en zelfstandigen en belastinginkomsten voor de overheid.

Ontwikkelingen in Overijssel en Nederland

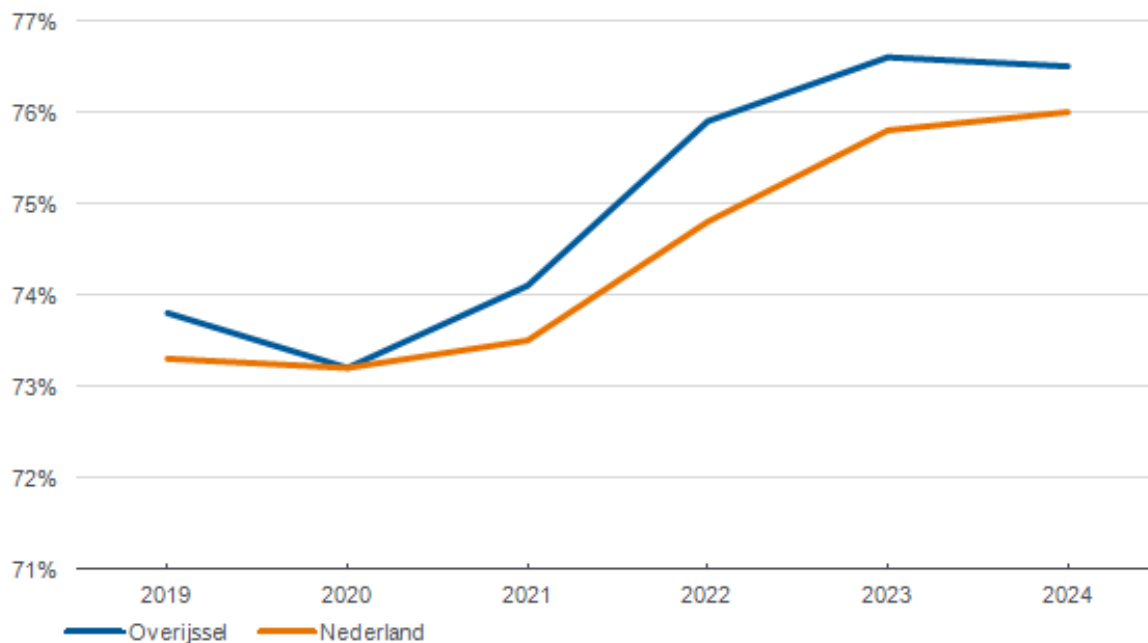
De economische structuur van Overijssel is vergelijkbaar met die van Nederland waardoor de ontwikkelingen in het bruto regionaal product vergelijkbaar zijn met ontwikkelingen in het bruto binnenlands product. De effecten van het coronavirus waren zichtbaar in de cijfers van 2020. Het bruto binnenlands product is in 2020 met -3,9% gedaald in Nederland en het bruto regionaal product van Overijssel is met -3,1% gedaald. Ter vergelijking; de Overijsselse economie is in de voorgaande 5 jaar (2015 tot en met 2019) jaarlijks gemiddeld met 2,7% gegroeid. In 2021 en 2022 heeft de economie zich hersteld met hoge groeicijfers. Het bruto regionaal product van Overijssel is in 2021 met 7% gestegen en in 2022 met 4,9%. In 2023 was er een lichte daling in het bruto regionaal product van Overijssel van -0,6%. Op nationaal niveau was het bruto binnenlands product bijna gelijk gebleven, met een groei van 0,1%. Door toename van inwoners in Overijssel, is de toename in bbp per inwoner kleiner dan het bruto regionaal product van Overijssel. Op landelijk niveau verwacht het Centraal Planbureau een groei van het bruto binnenlands product van 0,6% in 2024 en 1,6% in 2025.

5.2 BBV: Bruto Arbeidsparticipatie

bron: CBS

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Overijssel	73,8%	73,2%	74,1%	75,9%	76,6%	76,5%
Nederland	73,3%	73,2%	73,5%	74,8%	75,8%	76,0%

5.2 BBV: Bruto Arbeidsparticipatie (%)

De bruto arbeidsparticipatie is het aandeel van de beroepsbevolking in de totale bevolking. Onder beroepsbevolking vallen de mensen die betaald werk hebben of recent naar werk hebben gezocht en daarvoor direct beschikbaar zijn. Onder niet-beroepsbevolking vallen mensen zonder betaald werk die niet recent naar werk hebben gezocht of daarvoor niet direct beschikbaar zijn. Zowel de mensen die niet kunnen werken als de mensen die wel kunnen werken maar de keuze maken om niet te werken behoren volgens de arbeidsparticipatie dus niet tot de beroepsbevolking. De bruto arbeidsparticipatie wordt berekend voor de bevolking van 15 tot 75 jaar, met uitzondering van mensen die in instellingen wonen, zoals verpleeghuizen of gevangenissen.

Ontwikkelingen in de arbeidsparticipatie

In de afgelopen 10 jaar is de bruto arbeidsparticipatie toegenomen. Sinds 2016 steeg de bruto arbeidsparticipatie in Overijssel jaarlijks, met uitzondering van 2020. In het coronajaar is de bruto arbeidsparticipatie met 0,6 procentpunt gedaald. Met de bruto arbeidsparticipatie in 2015 van 73,2% tot een bruto arbeidsparticipatie van 76,7% in 2024 is de arbeidsparticipatie in totaal met 3,5 procentpunt toegenomen in de afgelopen 10 jaar.

Opvallend is dat de bruto arbeidsparticipatie in Overijssel structureel hoger is dan het landelijk gemiddelde. In de afgelopen 10 jaar is de bruto arbeidsparticipatie gemiddeld 0,6 procentpunt hoger dan het landelijk gemiddelde. Dit betekent dat er relatief minder personen tussen de 15 en 75 geen werk hebben en niet op zoek en/of direct beschikbaar zijn voor werk.

Ontwikkelingen in verschillende leeftijdsgroepen

Als je kijkt naar ontwikkelingen in de bruto arbeidsparticipatie per leeftijdsgroep in Nederland zie je dat de grootste stijging plaats vindt in de leeftijdsgroep 60 tot 70 jaar. Van 2015 tot en met 2024 is de bruto arbeidsparticipatie in de leeftijdsgroep 60 tot 65 met 14,8 procentpunt gestegen en in de leeftijdsgroep 65 tot 70 met 15,4 procentpunt. Dit is (deels) het gevolg van de stijging in de AOW-leeftijd. In 2015 was de AOW-leeftijd 65 en 3 maanden. De AOW-leeftijd is jaarlijks gestegen tot 67 en 3 maanden in 2024. De

leeftijdsgroep 60 tot 65 ligt onder de AOW-leeftijd, zowel in 2015 als in 2024. De stijging van bruto arbeidsparticipatie in deze leeftijdsgroep kan veroorzaakt worden door de personen die vervroegd met pensioen gaan. Mensen die in 2015 bijvoorbeeld 2 jaar vervroegd met pensioen gingen, waren 63 (leeftijdscategorie 60 tot 65 jaar) en in 2024 betekende 2 jaar vervroegd met pensioen dat je 65 bent (leeftijdscategorie 65 tot 70 jaar). Hierna vindt de grootste stijging plaats bij de leeftijdsgroep 15 tot 20 jaar. De bruto arbeidsparticipatie is in deze leeftijdsgroep van 2015 tot en met 2024 met 7,2 procentpunt gestegen.

Vershil tussen vrouwen en mannen

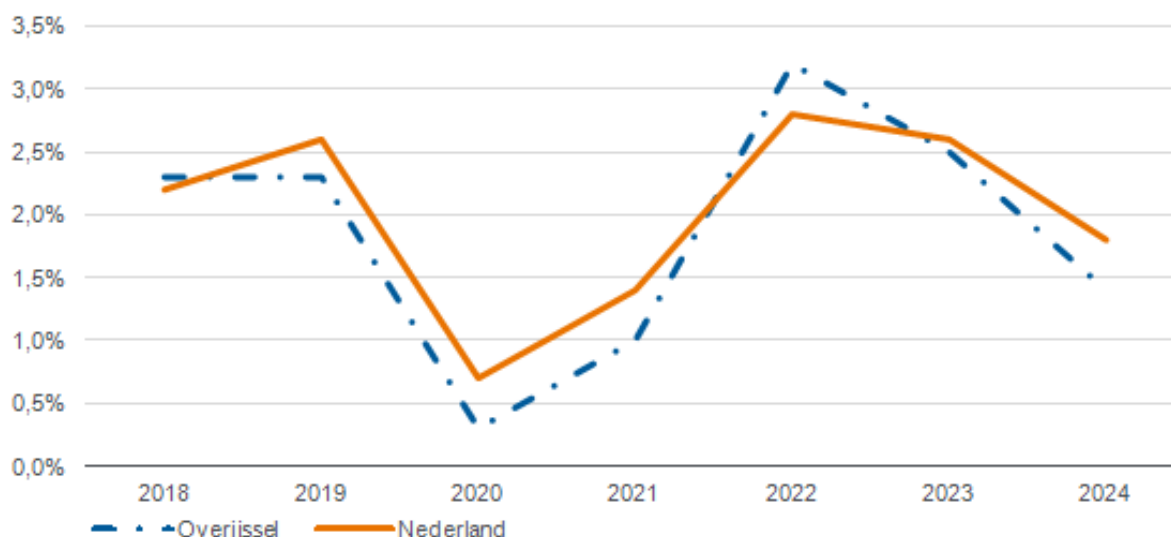
Interessant is om te zien dat de stijging in bruto arbeidsparticipatie verschillend is voor mannen en vrouwen. De stijging is het grootst bij mannen in de hoogste leeftijdscategorieën (60 tot 75 jaar, mogelijk verklaard door stijging leeftijd pensioen en vervroegd pensioen) en in de laagste categorieën (15 tot 25 jaar). Bij vrouwen is de hogere pensioensleeftijd deels de verklarende factor; met een stijging van 12,9% in de pensioensleeftijd (65 tot 70 jaar). De grootste stijging ligt -anders dan bij mannen- bij de leeftijdsgroep 60 tot 65 jaar met een stijging van 18%. En waar bij de mannen de bruto arbeidsparticipatie in de leeftijdsgroepen 50 tot 55 jaar met 0,5% is gedaald en 55 tot 60 jaar met 0,5% is gestegen, is de bruto arbeidsparticipatie bij de vrouwen met 4,1% (50 tot 55 jaar) en met 8,7% (55 tot 60 jaar) gestegen. De stijging in de arbeidsparticipatie in de leeftijdsgroep 60 tot 65 jaar kan onder andere worden verklaard doordat de vrouwen die in 2015 tot de leeftijdsgroep 50 tot 55 jaar in 2024 tot de leeftijdsgroep 60 tot 65 jaar behoren. In 2015 waren er meer dan twee keer zoveel vrouwen in de beroepsbevolking in de leeftijdsgroep 50 tot 55 jaar ten opzichte van de leeftijdsgroep 60 tot 65 jaar. Het CPB heeft geen voorspellingen van de arbeidsparticipatie, maar geeft aan dat ze verwachtten dat de beroepsbevolking in 2025 met 0,6 procent toeneemt.

5.3 Werkgelegenheidsontwikkeling ten opzichte van het voorgaande jaar (%)

bron: BIRO/LISA

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Overijssel	2,3%	2,3%	0,3%	1,0%	3,2%	2,5%	1,4%
Nederland	2,2%	2,6%	0,7%	1,4%	2,8%	2,6%	1,8%

5.3 Werkgelegenheidsontwikkeling ten opzichte van het voorjaande jaar (%)

alle waarden van voorgaande jaren zijn aangepast

Werkgelegenheidsgroei

De Overijsselse werkgelegenheid is het aantal personen dat werkzaam is bij Overijsselse bedrijfsvestigingen. Als iemand bij twee verschillende Overijsselse bedrijfsvestigingen werkt, telt deze persoon twee keer mee als werkzaam persoon in de Overijsselse werkgelegenheid.

In de afgelopen 10 jaar (2024 ten opzichte van 2015) is de werkgelegenheid in Overijssel jaarlijks gestegen, met een gemiddelde van 1,8% per jaar. In totaal is de werkgelegenheid in Overijssel de afgelopen 10 jaar met 18% (101.975 banen) gestegen. Ook landelijk is de gemiddelde toename van het de werkgelegenheid 1,8% per jaar. In het landelijke gemiddelde is het jaar 2024 niet meegerekend omdat deze cijfers nog niet bekend zijn.

In de afgelopen 10 jaar waren de pieken in 2017, 2018, 2019 en 2023 waar de werkgelegenheidsgroei ronds de 2,5% lag, met de grootste piek van 3,3% in 2022. In 2016, 2020 en 2021 groeide de werkgelegenheid minder dan 1% per jaar, met 0,3% in 2020 de laagste groei in de afgelopen 10 jaar. Dit is grotendeels veroorzaakt door de pandemie. Absoluut gezien is in de afgelopen 10 jaar de werkgelegenheid in de gezondheids- en welzijnszorg met 18.559 banen en het meest toegenomen, gevolgd door groot- en detailhandel met 16.086 banen. Relatief is de verhuur van en handel in onroerend goed het meest gegroeid met 21,3% (1.575 banen), gevolgd door informatie en communicatie met 18,8% (6.170 banen).

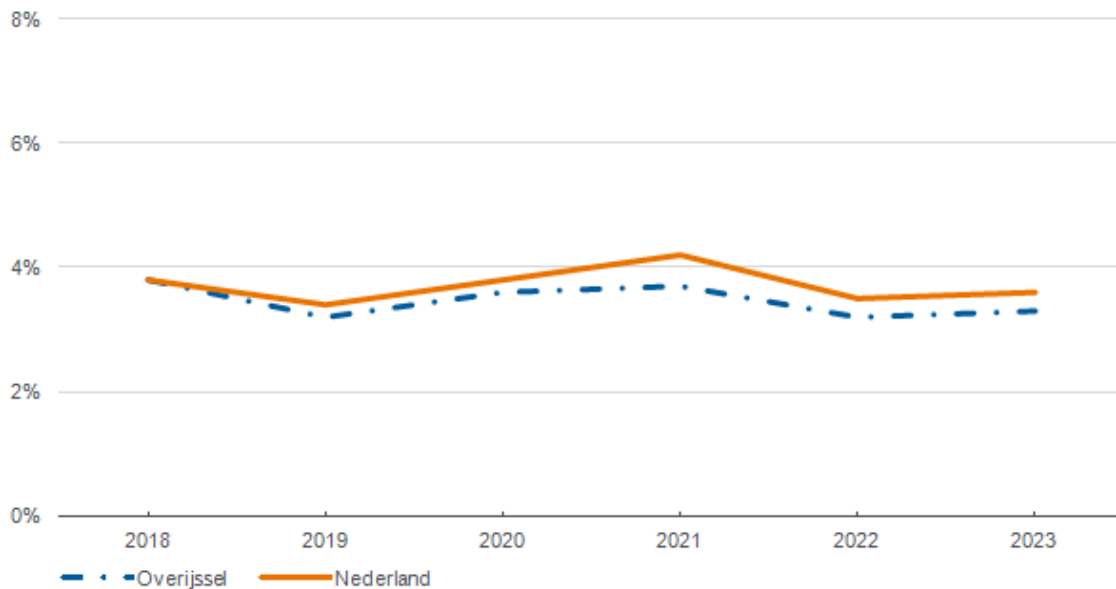
Met uitzondering van de sectoren landbouw, bosbouw en visserij en financiële instellingen is de werkgelegenheid in alle sectoren gestegen. In de landbouwsector is de werkgelegenheid met 4,5% gedaald (97 banen) en in de financiële instelling is de werkgelegenheid met 6,6% gedaald (87 banen).

5.4 Werkloosheidspercentage (%)

bron: CBS

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Overijssel	4,2%	4,6%	3,7%	3,2%	3,3%	3,4%
Nederland	4,4%	4,9%	4,2%	3,5%	3,6%	3,7%

5.4 Werkloosheidspercentage (%)

Het werkloosheidspercentage is het aandeel van de beroepsbevolking dat geschikt en beschikbaar is voor werk, maar een werkloosheidsuitkering ontvangt.

In de afgelopen 10 jaar is het werkloosheidspercentage landelijk en in Overijssel sterk gedaald. Tussen 2015 en 2019 daalde het werkloosheidspercentage jaarlijks. In 2015 bedroeg het landelijke werkloosheidspercentage 7,9% en in Overijssel 7,7%. In 2019 waren deze percentages gedaald tot 4,4% landelijk en 4,2% in Overijssel.

In 2020 was er een lichte stijging van 0,5 procentpunt in Nederland en 0,4 procentpunt in Overijssel. In 2021 en 2022 daalde het werkloosheidspercentages weer. Het laagste werkloosheidspercentage in de afgelopen 10 jaar is gemeten in 2022, met 3,5% in Nederland en 3,2% in Overijssel. Van 2022 tot 2024 was er een lichte stijging van 0,2 procentpunt per jaar. In 2024 was het werkloosheidspercentage 3,7% in Nederland en 3,4 % in Overijssel.

Wat opvalt is dat Overijssel in de afgelopen 10 jaar, met uitzondering van 2016 en 2017, het werkloosheidspercentage in Overijssel 0,2% tot 0,5% lager ligt dan het landelijke werkloosheidspercentage.

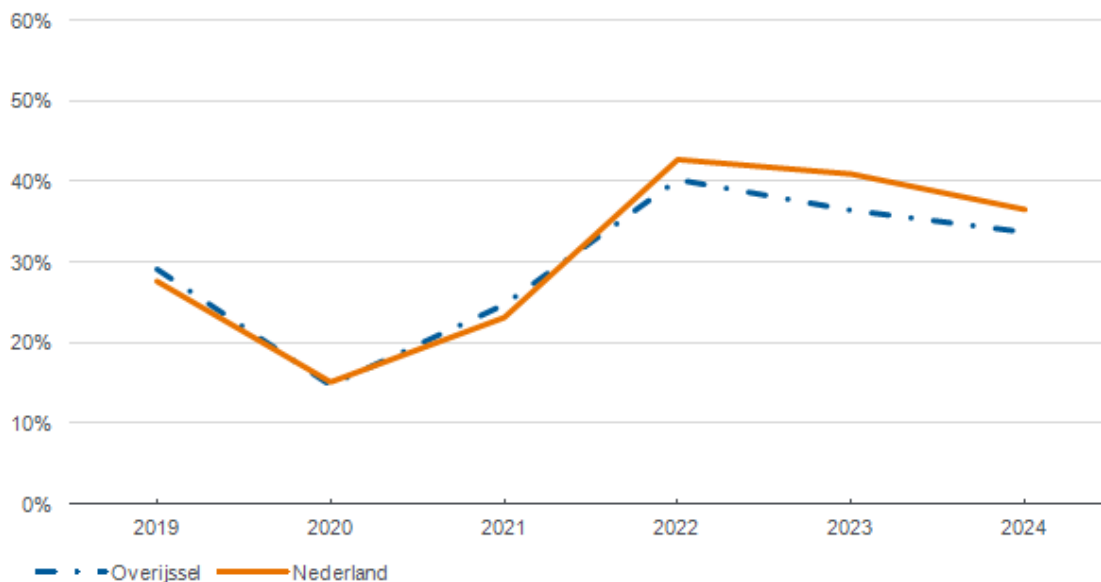
Het CBP verwacht landelijk een lichte stijging van 0,2 procentpunt in het werkloosheidspercentage tot 3,9% in 2025.

5.5 Ondernemers met een belemmerend tekort aan arbeidskracht (%)

bron: CBS (COEN)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Overijssel	29,1%	14,7%	24,7%	40,2%	36,4%	33,7%
Nederland	27,6%	15,1%	23,1%	42,7%	40,9%	36,5%

5.5 Ondernemers met een belemmerend tekort aan arbeidskracht (%)

Vanaf 2023 rapporteert het CBS deze cijfers op een andere manier. Daarom hebben we met terugwerkende kracht de cijfers over de gerapporteerde periode opnieuw berekend.

Tekort aan arbeidskrachten Overijssel

Het tekort aan arbeidskrachten is een conjunctuurindicator en geeft de ervaren krapte op de arbeidsmarkt weer. Het CBS onderzoekt dit door ondernemers te vragen of hun productie/zakelijke activiteiten belemmeringen ondervinden, en in hoeverre een tekort aan arbeidskrachten daarbij een rol speelt.

Als je kijkt naar de ontwikkelingen in voorgaande jaren dan zie je dat met een gemiddelde van 3%, de jaren 2012 t/m 2015 gekenmerkt zijn met een ruime Overijsselse arbeidsmarkt. Hierna stijgt de ervaren krapte in de Overijsselse arbeidsmarkt naar een gemiddelde van 5% in 2016, 12,4% in 2017, 23,6% in 2018 en 25,3% in 2019.

De gevolgen van de coronacrisis zijn duidelijk zichtbaar in de kwartaalcijfers. Waar in het 1e kwartaal van 2020 nog 25% van de Overijsselse bedrijven aangaf een tekort aan arbeidskrachten als belemmering te ervaren, was dit in het tweede kwartaal van 2020 6,8%. Sindsdien stijgt het aandeel bedrijven dat een tekort aan arbeidskrachten ervaart sterk met een piek van 36,3% in het derde kwartaal van 2022. De ontwikkeling van vóór de coronacrisis -een toenemend tekort aan arbeidskrachten- zet zich na de pandemie dus verder voort.

Verskil in sectoren

In het eerste kwartaal van 2023 is er een ervaren tekort aan arbeidskrachten van 31,4% in Overijssel ten opzichte van een landelijk 34,2%. Het grootste tekort wordt ervaren in de verhuur en overige zakelijke diensten en vervoer en opslag, respectievelijk 66% en 64% van

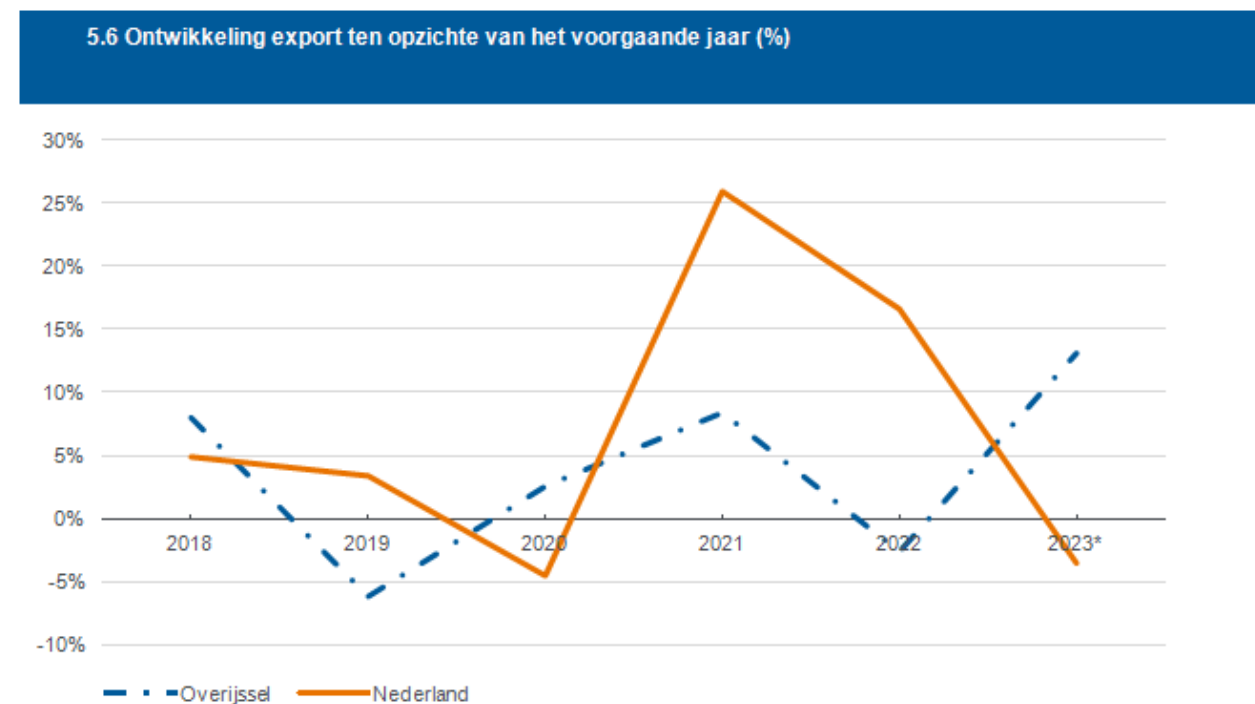
de ondernemers ervaart een belemmerend tekort in arbeidskrachten. In beide sectoren ervaart een groter deel van de Overijsselse ondernemers een tekort dan landelijk. Overijssel ervaart 10,8 procentpunt meer tekorten in de sector verhuur en overige zakelijke diensten en 17,9 procentpunt meer tekorten in de sector en vervoer en opslag.

De sector waar het kleinste deel Overijsselse ondernemers een tekort aan arbeidskrachten ervaart is de Bouwnijverheid met 12,8%. Dit ligt ook onder het landelijk gemiddelde van 14,7%. Ook in de landbouw ervaart met 16,5% een relatief klein deel ondernemers tekort in Overijssel en zit hiermee net onder het landelijk gemiddelde van 18,3%.

5.6 Ontwikkeling export ten opzichte van het voorgaande jaar (%)

bron: CBS

	2018	2019	2020	2021	2022	2023*
Overijssel	8,0%	-6,1%	2,6%	8,4%	-2,6%	13,1%
Nederland	4,9%	3,4%	-4,5%	25,9%	16,6%	-3,5%

* = voorlopig cijfer

N.B.: Vanwege verbeteringen in de data, is de exportontwikkeling van 2022 is gebaseerd op de data van 2021 conform methode 2022 en de data van 2022. De ontwikkeling van 2021 is gebaseerd op de data van 2020 en de data van 2021 conform de oude methode. Hierdoor ontstaat een trendbreuk in de absolute cijfers, maar de (relatieve) ontwikkeling van de export blijft hierdoor wel te volgen.

De ontwikkeling van de export ten opzichte van het voorgaande jaar geeft de jaarlijkse groei van de totale waarde in euro's van de export in percentages. Export is het leveren van

goederen vanuit Overijssel aan het buitenland. Wederuitvoer maakt wel deel uit van export, maar doorvoer niet. Bij door- en wederuitvoer gaat het om producten die in Overijssel zijn ingevoerd en de provincie in (vrijwel) onbewerkte staat weer verlaten. Het verschil tussen wederuitvoer en doorvoer is dat bij wedervoer het eigendom is overgedragen aan een Overijssels bedrijf en bij doorvoer is er geen sprake van eigendomsoverdracht. In 2023 was de geschatte waarde van de export in Overijssel 24.199 miljoen euro. Met een bruto regionaal product van 60.706 miljoen, levert de export een belangrijke bijdrage aan de Overijsselse economie.

Ontwikkelingen in de exportgroei

Na jaren van exportgroei in Overijssel daalde de export in 2019 met ruim 6,1% naar iets boven het niveau van 2017. In de jaren 2020 en 2021 steeg de export in Overijssel weer met respectievelijk 2,6% en 8,4%. In heel Nederland daalde de export in 2020 nog met 4,5% om in 2021 en 2022 flink te stijgen met ruim 25,9% en 16,6%. In 2023 steeg de export in Overijssel met 13,1%, terwijl landelijk de export daalde met 3,5%. In de afgelopen 5 jaar wijkt de export groei in Overijssel wijkt dus af van de landelijke trend.

Over de afgelopen 5 jaar (2019 tot en met 2023) is de export landelijk met 57,1% gestegen en in Overijssel met 36,2% gestegen. In 2023 was de export goed voor 39,9% van het bruto regionaal product in Overijssel. Landelijk was dit 45%. De export in Overijssel draagt dus veel bij aan de economie, maar minder dan het landelijke gemiddelde. Medeoorzaak van dit verschil is de sterke groei in waarde van de minerale brandstoffen afgelopen 2 jaren in verband met de oorlog in Oekraïne. Dit heeft de exportwaarde van Nederland flink opgestuwd. De handel in minerale brandstof lokaliseert zich buiten de provincie Overijssel die daardoor een kleinere groei kent dan Nederland.

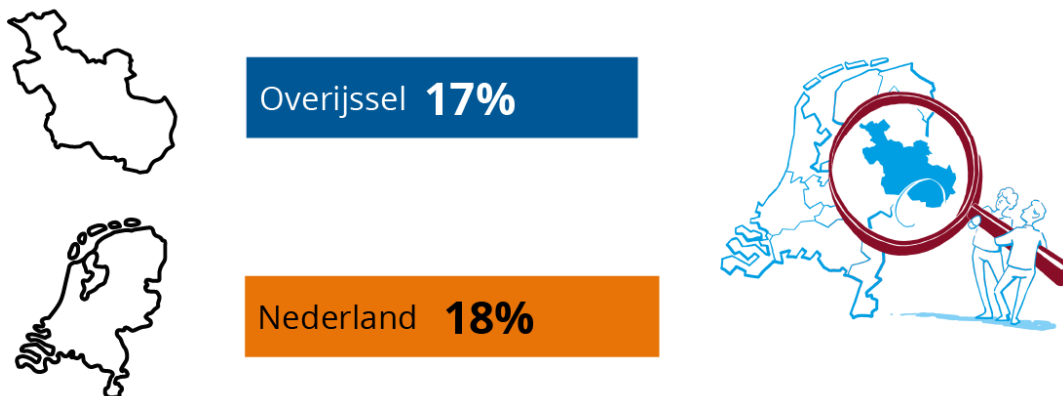
Exportcijfers bevatten ook de waarde van wederuitvoer producten. Dit zijn producten die oorspronkelijk zijn ingevoerd en bijna onveranderd een regio verlaten. Op deze producten wordt veel minder verdiend per euro geëxporteerd (12 cent) vergeleken met producten die in Nederland zijn gemaakt of getransformeerd (55 cent). Als we alleen kijken naar de waardeontwikkeling van gemaakte en getransformeerde producten is het verschil tussen Nederland en Overijssel kleiner. Dit is voor Overijssel relatief meer gestegen met 45,9% ten opzichte van een landelijk percentage van 35,9%. Dat er in Overijssel relatief minder wedervoer is, is onder andere te verklaren doordat er in Overijssel geen belangrijke havens zijn zoals in Rotterdam. Door de strategische ligging hebben Noord- en Zuid-Holland verreweg de grootste wedervoer van Nederland

5.7 Percentage inwoners dat verbetering van de economische situatie in Nederland verwacht de komende 12 maanden (%)

bron: CBS

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Overijssel	23%	20%	39%	13%	19%	17%
Nederland	21%	20%	41%	12%	16%	18%

5.7 Inwoners dat verbetering van de economische situatie in Nederland verwacht de komende 12 maanden (%) in 2024

Tot 2020 werden gegevens uit het inwoneronderzoek van de provincie voor deze indicator gebruikt. Inmiddels gebruiken we de gegevens van de consumentenenquête van CBS. Om trendbreuken te voorkomen is deze wijziging met terugwerkende kracht doorgevoerd.

Verwachte ontwikkeling van de economische situatie

Het CBS meet jaarlijks het consumentenvertrouwen in Nederland door inwoners te vragen naar de verwachte ontwikkeling van de economische situatie de komende 12 maanden: een beetje of veel beter, hetzelfde, een beetje of veel slechter. De beleving van de toekomstige economische situatie van inwoners in Overijssel was in de afgelopen jaren vergelijkbaar met die van Nederland.

In 2017 en 2018 verwachtte het grootste deel van de ondervraagden dat de economie situatie komende 12 maanden zou verbeteren. In Overijssel verwachtte 56% in 2017 (landelijk: 52%) en 44% in 2018 (landelijk: 45%) dat de economie veel of een klein beetje beter zou worden.

In 2020 verwachtten de meeste inwoners dat de economie een beetje of veel slechter zou worden. Dit kan komen door de coronapandemie en de bijbehorende economische impact. De relatief kleine groep die verwachtte dat het in de daaropvolgende 12 maanden veel slechter zou gaan, 2% t/m 6% in de voorgaande 3 jaar, steeg naar 26% (landelijk: 27%). In totaal verwachtten 61% van de Overijsselaren dat de economische situatie zou verslechteren (landelijk: 58%).

In 2021 werden de verwachtingen beter en de grootste groep verwachtte dat de economische situatie zou verbeteren. 41% Van de Overijsselaren verwachtte dat de economische situatie beter zou worden (landelijk: 39%). De verwachtingen waren wel minder positief dan in 2017 en 2018. In 2021 verwachtte 34% van de Overijsselaren dat de economische situatie zou verslechteren ten opzichte van 8% in 2017.

Vanaf 2022 tot en met 2024 verwachtte het grootste gedeelte van de Nederlanders en Overijsselaren dat de economische situatie zou verslechteren. Deze sterke daling kan worden gelinkt aan de oorlog in Oekraïne, de hoge inflatie en stijgende energieprijzen. Het dieptepunt was in 2022 toen 71% van de ondervraagden een verslechtering van de economische situatie verwachtten (landelijk: 67%). Na 2022 werd het iets beter en verwachtte 55% in 2023 en 49% in 2024 van de ondervraagden een verslechtering van de economische situatie (landelijk: 50% en 48%).

De verwachtingen van de ondervraagden liggen in lijn met de verwachting van het CPB. Het CPB verwacht een economische groei van 1,6% en 3,2% inflatie (nationale consumptie index), wat betekent dat de reële economische groei negatief is en de economische situatie, naar verwachting, zal verslechteren.

Contact

Omschrijving (toelichting)

Publieke Dienstverlening, Team Onderzoek & Advies

Telefoon: 038 499 88 99 (kies 4)

E-mail: kennishub@overijssel.nl

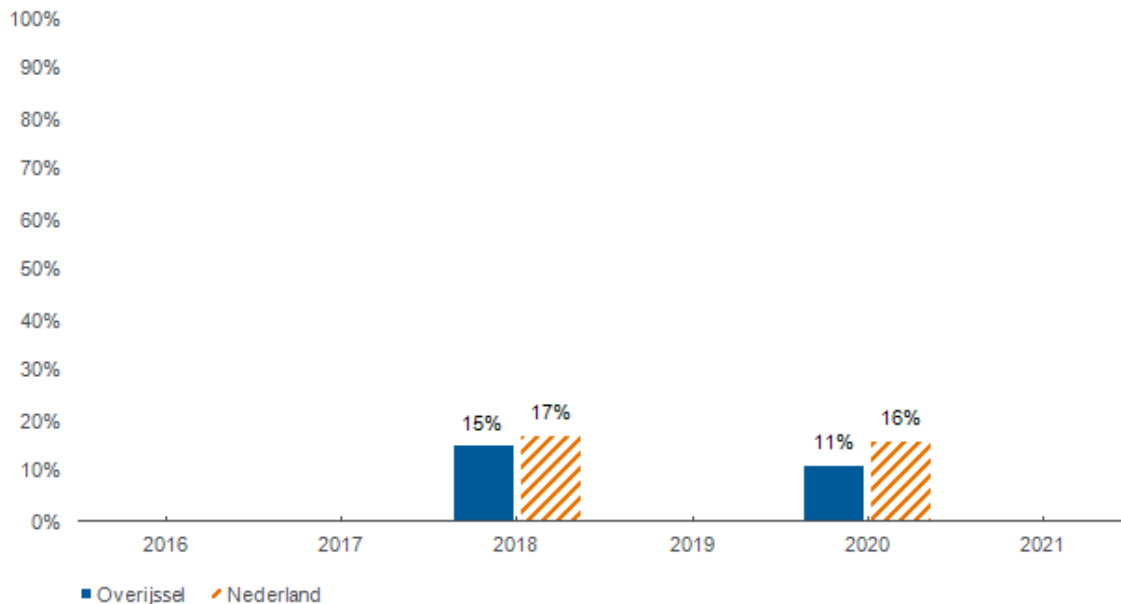
Kerntaak 6. Cultuur en sociale kwaliteit

6.1 BBV: Percentage rijksmonumenten (excl. functie woonhuis) dat in slechte en matige staat verkeert (%)

bron: Fenicks

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Overijssel			15%		11%	
Nederland			17%		16%	

6.1 BBV: Rijksmonumenten (excl. Functie woonhuis) dat in slechte en matige staat verkeert (% en m3)

Percentage monumenten in slechte of matige staat

In 2017 is een afspraak gemaakt tussen de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en alle provincies over het monitoren van de onderhoudstoestand van de rijksmonumenten.

Omdat de provincies aan de lat staan voor de inzet van de middelen ten behoeve van restauratie en de RCE de gelden voor onderhoudssubsidies verstrekt is er een belang om te weten hoe de monumenten er bij staan.

In Overijssel is de monitor (zoals overigens in nagenoeg alle provincies) eind 2017/begin 2018 uitgevoerd door een externe partij die de rijksmonumenten (niet de woonhuizen) op foto hebben vastgelegd. Vervolgens zijn de beelden door de Monumentenwacht voorzien van een beoordeling: goed, redelijk, matig of slechte onderhoudsstaat. In 2020 is dit onderzoek herhaald.

De monitor richt zich op alle niet-woonhuis rijksmonumenten: dit zijn de rijksmonumenten die aanspraak kunnen maken op de provinciale subsidieregeling 'restauratie rijksmonumenten'. In Overijssel gaat het om ruim 2700 rijksmonumenten.

Het percentage Rijksmonumenten (exclusief functie woonhuis) dat in slechte en matige staat verkeert is 11%. In 2018 was dit nog 15%.

In Nederland ligt het landelijk gemiddelde van Rijksmonumenten in slechte en matige staat op 16% (in 2018 was dit 17%).

6.2 Waardering door inwoners van de culturele identiteit van Overijssel (rapportcijfer)

bron: Inwonersonderzoek Provincie Overijssel

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Overijssel	7,5	7,5	7,6	7,5	7,6	7,4

6.2 Waardering door inwoners van de culturele identiteit van Overijssel in 2024

Rapportcijfer **7,4**

Waardering door inwoners van de culturele identiteit van Overijssel (rapportcijfer)

Overijsselaars waarderen de culturele identiteit van Overijssel in 2024 met een 7,4. Dit cijfer blijft door de jaren heen stabiel. Ook regionaal (Twente –West-Overijssel) zijn er geen verschillen, ook niet door de tijd. Naarmate men ouder wordt, waardeert men de culturele identiteit iets hoger. Jongeren waarderen de culturele identiteit met een 7,2; 55 plussers met een 7,6.

Bovenstaande informatie wordt verzameld door in het burgerpanel inwoners de volgende vraag en uitleg voor te leggen:

"Hoe waardeert u de culturele identiteit van Overijssel?"*

Culturele identiteit wordt wel omschreven als 'een zich van andere streken en regio's te onderscheiden leefwijze, cultuur, met collectieve eigenaardigheden, gedeelde gedrags- en leefwijzen, een collectief bewustzijn'. Daarbij kunt u denken aan tradities, feesten, festivals,

verenigingsleven, gewoonten en gebruiken zoals noaberschap en streektaal en aan de kenmerkende eigenschappen van een dorp stad of streek zoals zich uiten in bijvoorbeeld karakteristieke gebouwen, landschap en/of de mentaliteit van de bevolking.
Vul uw waardering in, in de vorm van een rapportcijfer van 1 tot 10?

6.3 Percentage inwoners dat het aanbod van de culturele voorzieningen in hun regio voldoende vindt (%)

bron: Inwonersonderzoek Provincie Overijssel

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Overijssel	79%	76%	79%	76%	77%	78%
Nederland	75%	72%	73%	72%	70%	74%

6.3 Percentage inwoners dat het aanbod van de culturele voorzieningen in hun regio voldoende vindt (%) in 2025

Overijssel

78%

Nederland

74%

Percentage inwoners dat cultuuraanbod voldoende vindt

Overijsselaars zijn tevreden over het cultuuraanbod in hun eigen regio. 78% vindt het aanbod voldoende, iets meer dan in Nederland (74%). Afgelopen jaren waren Overijsselaars altijd meer tevreden over aanbod dan in de rest van Nederland.

Mensen in stedelijk gebied van Overijssel zijn meer tevreden over het cultuuraanbod (81%) dan mensen in landelijk gebied (73%).

Mensen met een hbo/wo (81%) zijn meer tevreden over het cultuuraanbod dan mensen met een bo/vmbo opleiding (66%).

Bovenstaande informatie wordt verzameld door in het burgerpanel inwoners de volgende vraag en uitleg voor te leggen:

Vind je dat er voldoende aanbod is van culturele voorzieningen in jouw regio?

- Ja
- Nee
- Weet niet/geen antwoord

6.4 Percentage inwoners dat deelneemt aan uitingen van volkscultuur (%)

bron: Inwonersonderzoek Provincie Overijssel

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Overijssel	33%	27%	15%	28%	28%	28%
Nederland	31%	26%	12%	27%	30%	27%

6.4 Percentage inwoners dat deelneemt aan uitingen van volkscultuur (%) in 2024

Overijssel **28%**

Nederland **27%**

Percentage inwoners dat deelneemt aan uitingen van volkscultuur

28% van de Overijsselaars heeft het afgelopen jaar iets met volkscultuur gedaan (Nederland 27%).

In het landelijk gebied doet men meer aan volkscultuur (33%) dan in het stedelijk gebied (23%).

Bovenstaande informatie wordt verzameld door in het burgerpanel inwoners de volgende vraag en uitleg voor te leggen:

"Heeft u in de afgelopen 12 maanden in uw vrije tijd (dus buiten werk- of schooltijd) aan één of meer van de volgende volkscultuuruitingen gedaan?"

- Volksdansen
- Oude ambachten
- Living-historie
- Regionale muziek
- Dorpsfeest/braderie

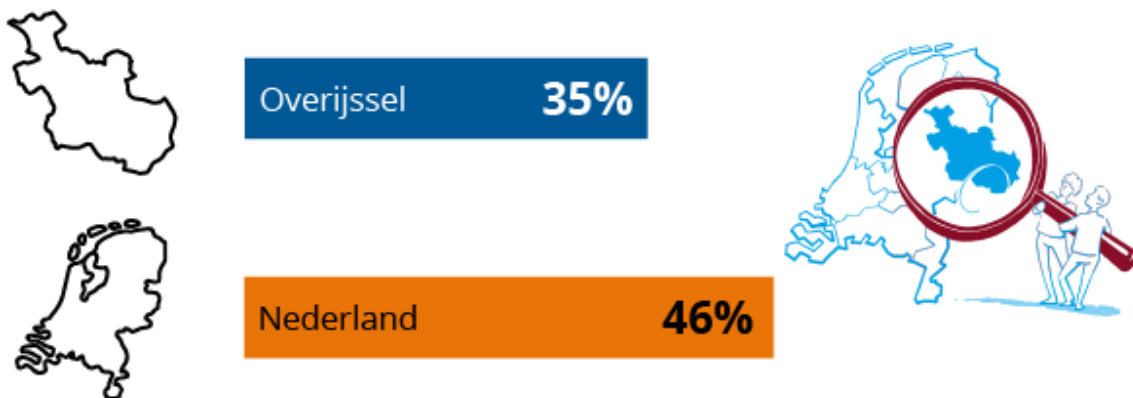
- Toneel over tradities
- Dragen van klederdracht
- Oogstfeesten
- Bloemencorso
- Schutterij
- Midwinterhoorn blazen
- Traditionele streekgerechten maken (zoals kruudmoes of kniepertjes)
- Dialectcursussen
- andere uitingen, namelijk...
- Ik heb in de afgelopen 12 maanden niet aan volkscultuuruitingen gedaan

6.5 Percentage inwoners dat actief bezig is met kunst of cultuur (%)

bron: Inwonersonderzoek Provincie Overijssel

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Inwoners Overijssel	40%	42%	42%	43%	37%	35%
Inwoners Nederland	42%	52%	40%	43%	44%	46%

6.5 Percentage inwoners dat actief bezig is met kunst of cultuur (%) in 2024

% Inwoners dat actief bezig is met kunst en cultuur

35% van de Overijsselaars heeft het afgelopen jaar iets met cultuur gedaan (landelijk 46%). De populairste activiteiten zijn fotografie, tekenen en schilderen en muziek maken. De inwoners van West-Overijssel zijn vaker zelf actief met kunst en cultuur bezig geweest dan de inwoners van Twente (respectievelijk 38% en 32%). Bovenstaande informatie wordt verzameld door in het burgerpanel inwoners de volgende vraag en uitleg voor te leggen:

"Kunt u aangeven voor welke activiteiten u in de afgelopen 12 maanden in uw vrije tijd actief met kunst en/of cultuur bezig bent geweest? Bijvoorbeeld als amateurkunstenaar, als liefhebber, hobbyist of als verzamelaar? Let op: het gaat dus niet om de tijd die u als professional of als betaalde kracht aan kunst en/of cultuur hebt besteed. U kunt meerdere antwoorden aankruisen."

- Fotograferen, films of video's maken (anders dan van de vakantie of familie)
- Bespelen van een muziekinstrument, muziek maken of componeren op de computer
- Tekenen, schilderen, grafisch werk maken (litho's, zeefdrukken, etsen, inclusief op de computer)
- Werken met textiel of natuurlijke materialen
- Mode maken of ontwerpen
- Zingen, spelen in musical, opera of operette
- Verhalen en/of gedichten schrijven, vertellen, voorlezen
- Amateurarcheologie, genealogie, geschiedenis
- Folklore, streektaal en – tradities
- Dansen (klassiek ballet, jazz, street-, folk-, line- of andere dansvormen)
- Beeldhouwen, boetseren, pottenbakken, sieraden maken
- Toneelspelen, mime, cabaret
- Diversen
- Ik ben in de afgelopen 12 maanden in mijn vrije tijd niet actief geweest met kunst en/of cultuur

6.6 Percentage inwoners dat gebruik maakt van culturele voorzieningen (%)

bron: Inwonersonderzoek Provincie Overijssel

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Overijssel	86%	46%	61%	79%	84%	83%
Nederland	79%	41%	59%	77%	78%	80%

6.6 Percentage inwoners dat het aanbod van de culturele voorzieningen in hun regio voldoende vindt (%) in 2024

Overijssel

83%

Nederland

80%

Inwoners dat gebruik maakt van culturele voorzieningen

In de afgelopen jaren hebben Overijsselaars meer gebruik gemaakt van culturele voorzieningen dan de rest van Nederland. In 2024 maakte 83% van de Overijsselaars gebruik van culturele voorzieningen (Nederland 80%). Van de hoogopgeleiden in Overijssel maakten 91% gebruik van culturele voorzieningen, van de laagopgeleiden 64%. Overijsselaars bezoeken het vaakst bioscopen/filmhuizen, gevolgd door bibliotheken, theaters en festivals.

Bovenstaande informatie wordt verzameld door in het burgerpanel inwoners de volgende vraag en uitleg voor te leggen:

"Heb je in de afgelopen 12 maanden gebruik gemaakt van een van de volgende culturele voorzieningen in jouw woonomgeving?"

- Bioscopen/filmhuizen
- Theaters/schouwburgen
- Musea
- Poppodia
- Festivals/evenementen
- Tentoonstellingen
- Centra voor beeldende kunst
- Bibliotheken/archieven
- Monumenten en ander cultureel erfgoed
- Regionale omroep
- Nee

6.7 Percentage inwoners dat vindt dat bibliotheken met hun tijd meegaan (%)

bron: Inwonersonderzoek Provincie Overijssel

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Overijssel	51%	54%	53%	51%	50%	52%

6.7 Percentage inwoners dat vindt dat bibliotheken met hun tijd mee gaan (%) in 2024

Overijssel

52%

Inwoners dat van mening is dat de bibliotheken met hun tijd meegaan

In Overijssel vindt 52% dat de bibliotheek met z'n tijd meegaat. In Nederland is dit met 49% iets lager.

Bovenstaande informatie wordt verzameld door in het burgerpanel inwoners de volgende vraag en uitleg voor te leggen: *"De samenleving staat niet stil en behoeften en interesses zijn aan verandering onderhevig. Er zijn bedrijven/instellingen die nauwelijks zijn veranderd de afgelopen jaren. Andere bedrijven/instellingen gaan met hun tijd mee en passen zich continu aan, aan de behoeften van de burger (denk bijvoorbeeld aan het toepassen van nieuwe technologische ontwikkelingen).*

In hoeverre vindt u dat de bibliotheek mee gaat met de tijd?"

Hierbij vragen we niet specifiek naar een bepaalde bibliotheek, maar naar uw algemene indruk.

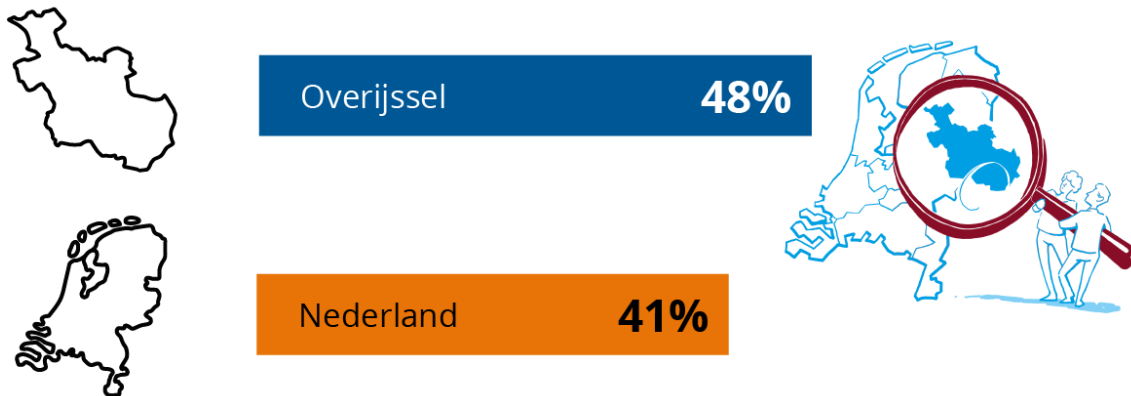
- Erg goed
- Goed
- Noch goed/noch slecht
- Gaat nauwelijks met de tijd mee
- Gaat helemaal niet met de tijd mee
- Weet niet

6.8 Percentage inwoners dat van mening is actief te participeren in de samenleving ander dan arbeidsparticipatie (%)

bron: Inwonersonderzoek Provincie Overijssel

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Overijssel	52%	51%	46%	51%	45%	48%
Nederland	43%	39%	43%	41%	43%	41%

6.8 Percentage inwoners dat van mening is actief te participeren in de samenleving anders dan arbeidsparticipatie (%) in 2025

Percentage inwoners dat van mening is dat zij actief participeren in de samenleving

In vergelijking met de landelijke cijfers participeren de Overijsselaars actief in de maatschappij. Dat geldt in nog sterkere mate voor het platteland van Overijssel. 48% van de Overijsselaars (52% op het platteland) vindt dat ze actief in de samenleving meedoen, tegenover 41% van de Nederlanders.

Hbo/wo opgeleiden (56%) zijn het meest actief in de samenleving.

Bovenstaande informatie wordt verzameld door in het burgerpanel inwoners de volgende vraag en uitleg voor te leggen:

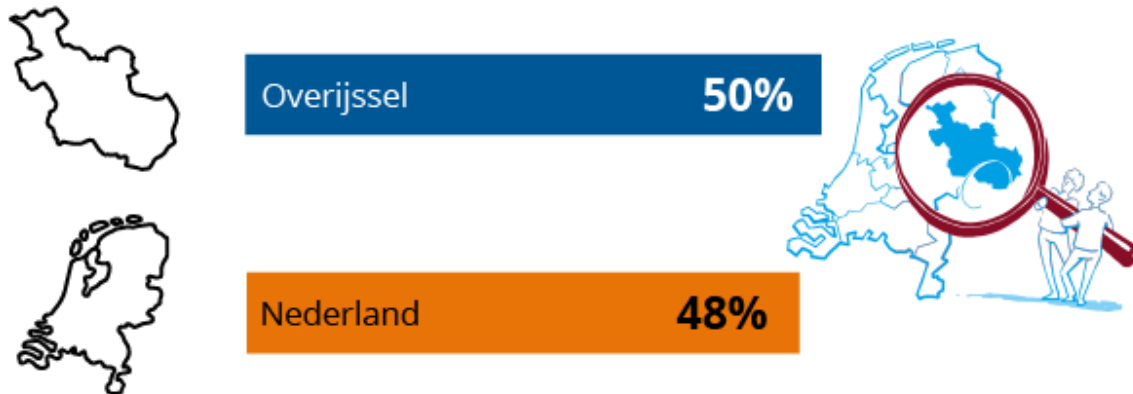
Kun je aangeven of de volgende punten op jou van toepassing zijn?

- *Ik doe actief mee in de samenleving (betaald werk telt hierbij niet mee)*
- *Ja*
- *Nee*
- *Weet niet/geen antwoord*

6.9 Percentage inwoners in Overijssel dat voldoende beweegt (%)

bron: Inwonersonderzoek Provincie Overijssel

6.9 Percentage inwoners in Overijssel dat voldoende beweegt (%) in 2022

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Overijssel	55%						50%
Nederland	52%						48%

Percentage inwoners in Overijssel dat voldoende beweegt

De gezondheidsraad adviseert volwassenen om wekelijks ten minste twee en een half uur matig intensief te bewegen en minstens 2x per week spier- en botversterkende oefeningen te doen. Dat kan door sporten maar ook door dagelijkse bezigheden: fietsen, wandelen of tuinieren.

Ruim de helft van de volwassenen en ouderen in Overijssel voldoet aan deze beweegrichtlijn (52% vs. 50% landelijk). Volwassenen voldoen vaker aan deze richtlijn dan ouderen.

Bron is de Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen van de GGD-en. Deze vindt elke 4 jaar plaats. Meer resultaten voor heel Overijssel worden binnenkort verwacht.

6.10 Ervaren sociale cohesie (rapportcijfer)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Overijssel	6,3	6,3	6,4	6,3	6,4	6,3
Nederland	5,9	5,9	6	6,2	6	6

6.10 Ervaren sociale cohesie in 2024 (rapportcijfer)

Overijssel **6,3**

Nederland **6,0**

Ervaren sociale cohesie

Het rapportcijfer 'sociale cohesie' is samengesteld op basis van de antwoorden op vier van de stellingen over de sociale aspecten van de woonbuurt van de respondenten.

- De mensen kennen elkaar in deze buurt nauwelijks;
- De mensen gaan in deze buurt op een prettige manier met elkaar om;
- Ik woon in een gezellige buurt, waar veel saamhorigheid is;
- Ik voel me thuis bij de mensen die in deze buurt wonen.

Het CBS meet dit jaarlijks landelijk. De steekproef van het CBS is echter niet groot genoeg om uitspraken te doen over groepen binnen Overijssel.

Daarom stellen we exact dezelfde vragen ook in ons Overijsselse Burgerpanel.

Het rapportcijfer 'sociale cohesie' is 6,2 in Overijssel. Het landelijk gemiddelde is een 6,1.

Ook volgens het CBS scoort Overijssel hoog (top 3) op sociale samenhang ten opzichte van andere provincies. De uitkomsten zijn al jaren stabiel.

6.11 Percentage inwoners dat in de buurt voldoende noaberschap ervaart (%)

bron: Inwonersonderzoek Provincie Overijssel

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Overijssel	59%	68%	60%	61%	59%	56%
Nederland	42%	45%	47%	43%	47%	45%

6.11 Percentage inwoners dat in de buurt voldoende noaberschap ervaart (%) in 2025

Overijssel

56%

Nederland

45%

Noaberschap betekent betrokkenheid van de inwoners bij de gemeenschap. Het gevoel er te moeten zijn voor elkaar op momenten dat dat nodig is.

Percentage inwoners dat voldoende noaberschap ervaart

In Overijssel wordt fors meer noaberschap ervaren (56%) dan het landelijk gemiddelde (45%).

Noaberschap is sterker op het platteland aanwezig: daar merkt 68% van de respondenten voldoende noaberschap, tegenover 46% van de stedelijke respondenten.

Bovenstaande informatie wordt verzameld door in het burgerpanel inwoners de volgende vraag en uitleg voor te leggen:

"Noaberschap is tot op de dag van vandaag synoniem met de betrokkenheid van de inwoners bij de gemeenschap. 'Het gevoel er te moeten zijn voor elkaar op momenten, dat dat nodig is.

Merk je zelf in jouw buurt voldoende 'Noaberschap'?

·?Ja

·?Nee

·?Weet niet/geen antwoord"

Contact

Omschrijving (toelichting)

Publieke Dienstverlening, Team Onderzoek & Advies

Telefoon: 038 499 88 99 (kies 4)

E-mail: kennishub@overijssel.nl

tekst

Omschrijving (toelichting)

In 2021 komen nieuwe cijfers beschikbaar (2020)

Omschrijving

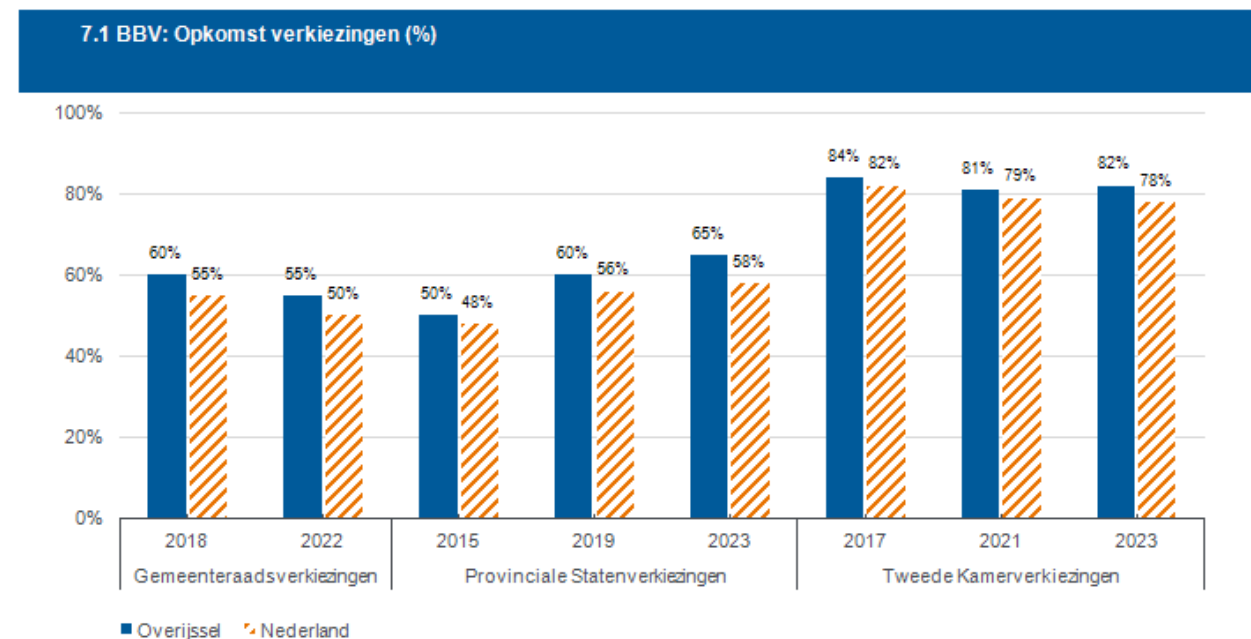
Omschrijving (toelichting)

Kerntaak 7. Kwaliteit openbaar bestuur

7.1 BBV: Opkomst verkiezingen (%)

bron: Kiesraad

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Gemeenteraadsverkiezingen: Overijssel				55%		
Gemeenteraadsverkiezingen: Nederland				50%		
Provinciale Statenverkiezingen: Overijssel	60%				65%	
Provinciale Statenverkiezingen: Nederland	56%				58%	
Tweede Kamerverkiezingen: Overijssel			81%		82%	
Tweede Kamerverkiezingen: Nederland			79%		78%	

Opkomst verkiezingen (%)

In 2023 vonden zowel de Provinciale Staten- als de Tweede Kamerverkiezingen plaats. De stijgende trend in het opkomstcijfer bij de Provinciale Statenverkiezingen zet dit jaar door. Het Overijsselse opkomstpercentage ligt in 2023 met 64% traditiegetrouw hoger dan

gemiddeld in Nederland. Ook bij de Tweede Kamerverkiezingen ligt de opkomst in Overijssel hoger (82%) dan in Nederland (78%). De opkomst in gemeente Staphorst was ook dit jaar bij beide verkiezingen het hoogst van alle gemeenten in Overijssel.?

BBV: Besluit begroting en verantwoording. Voor provincies geldt vanaf de begroting 2018 de wettelijke verplichting een set beleidsindicatoren in de begroting op te nemen. Deze set van indicatoren is door het IPO vastgesteld en wordt op deze pagina's gemonitord.

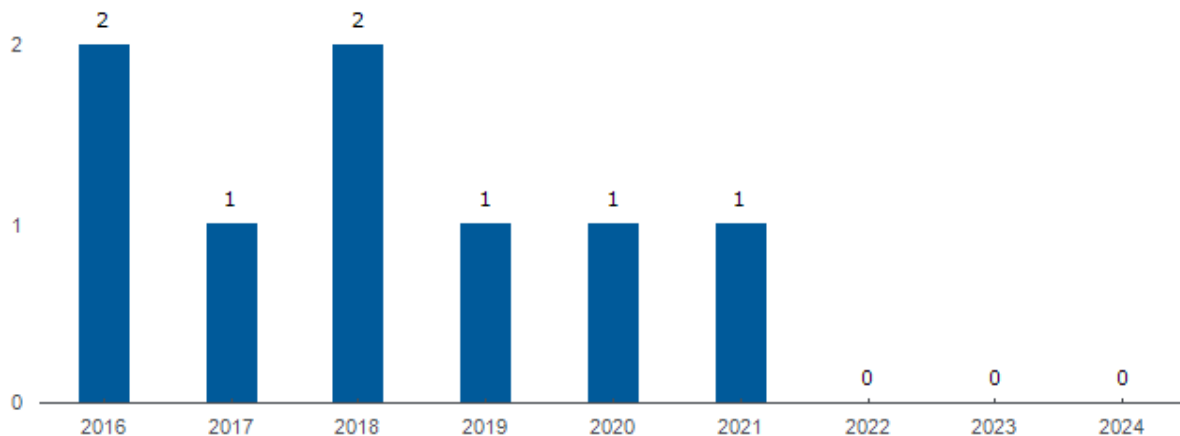
7.2 BBV: Gemeenten onder preventief financieel toezicht (aantal)

bron: Provincie Overijssel/ Ministerie BZK

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
2	1	2	1	1	1	0	0	0

7.2 BBV: Gemeenten onder preventief financieel toezicht (aantal)

3

Gemeenten onder preventief toezicht (aantal)

Gemeenten staan onder preventief financieel toezicht van de provinciale toezichthouder als er sprake is van een niet meer structureel en reëel sluitende begroting bij een gemeente. Alle 25 gemeenten in Overijssel zijn erin geslaagd voor het begrotingsjaar 2024 een structureel en reëel sluitende begroting aan te bieden en/of aannemelijk te maken dat het begrotingsevenwicht in het meerjarenperspectief hersteld wordt. Al drie jaar op rij staat geen enkele Overijsselse gemeente onder preventief toezicht.

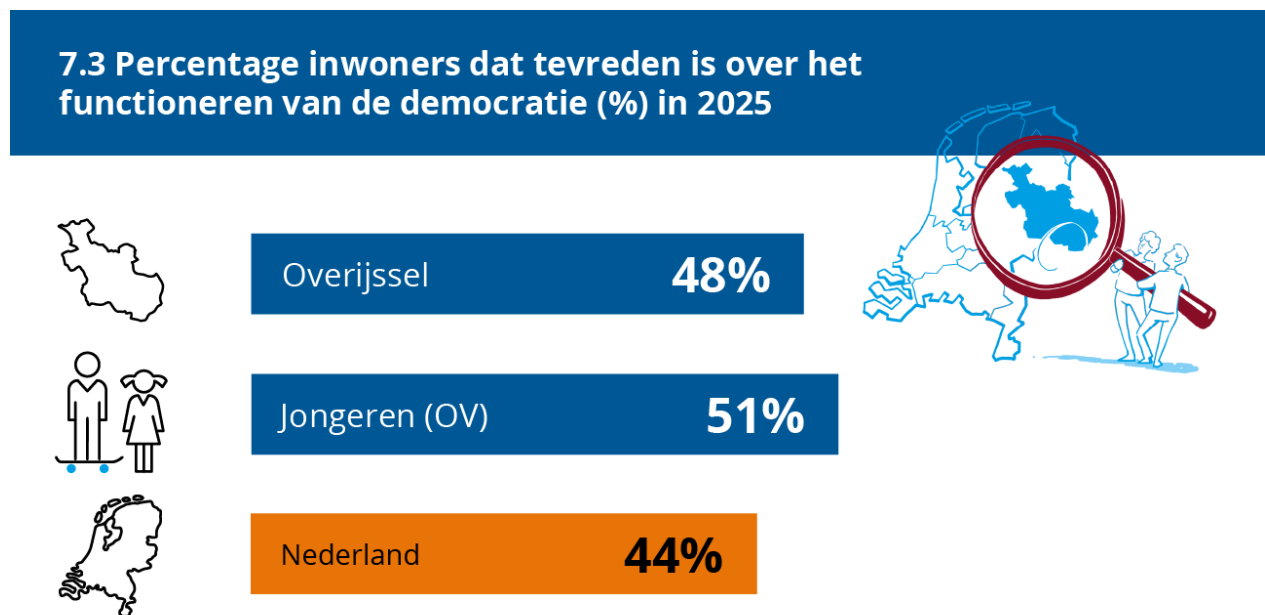
BBV: Besluit begroting en verantwoording. Voor provincies geldt vanaf de begroting 2018 de

wettelijke verplichting een set beleidsindicatoren in de begroting op te nemen. Deze set van indicatoren is door het IPO vastgesteld en wordt op deze pagina's gemonitord.

7.3 Percentage inwoners dat tevreden is over het functioneren van de democratie (%)

bron: Inwonersonderzoek Provincie Overijssel

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Inwoners: Overijssel	52%	56%	53%	44%	48%	48%
Jongeren (Ov)	58%	59%	55%	55%		51%
Inwoners: Nederland	47%	57%	51%	40%	44%	44%

Onder jongeren verstaan we 13 t/m 24-jarigen

Percentage inwoners dat tevreden is over het functioneren van de democratie (%)

Na een sterke afname in het aandeel Overijsselaars dat tevreden is over de wijze waarop de democratie in Nederland functioneert, is dit sinds 2024 weer wat toegenomen tot 48%.

Overijsselaars zijn door de jaren heen licht tevredener dan de gemiddelde Nederlander.

We zien al jaren grote verschillen naar opleidingsniveau. Ook in 2025. Van de Overijsselaars met een HBO/WO opleiding, heeft 56% vertrouwen in het functioneren van de democratie.

Onder BO/VMBO opgeleiden ligt dit aandeel op 38%.

Hoewel jongeren de afgelopen jaren duidelijk meer tevreden over het functioneren van de democratie zijn dan volwassen Overijsselaars van 18 jaar, zien we dit aandeel in 2025 naar elkaar toegroeien.

7.4 Percentage inwoners dat aangeeft voldoende invloed uit te kunnen oefenen op zijn/haar woonomgeving (%)

bron: Inwonersonderzoek Provincie Overijssel

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Overijssel	62%	61%	65%	64%	63%	63%
Nederland	57%	61%	60%	59%	60%	59%

7.4 Percentage inwoners dat aangeeft voldoende invloed uit te kunnen oefenen op zijn/haar woonomgeving (%) in 2025

Overijssel

63%

Nederland

59%

Percentage inwoners dat aangeeft voldoende invloed uit te kunnen oefenen op de woonomgeving (%)

Van de Overijsselaars ziet 63% voldoende mogelijkheden om invloed uit te oefenen op de eigen woonomgeving. Dit percentage ligt, net als voorgaande jaren, ook in 2025 iets hoger dan het landelijke beeld (59%).

De mate waarin de Overijsselaars tevreden zijn verschilt: 29% van hen is het volmondig eens met de stelling 'Ik heb voldoende mogelijkheden om invloed uit te oefenen op mijn woonomgeving', 21% van de Overijsselaars zou graag meer mogelijkheden zien om invloed uit te oefenen op de woonomgeving.

Net als voorgaande jaren zien we verschillen naar opleidingsniveau. Zeven op de tien (73%) van de HBO/WO opgeleiden ziet voldoende mogelijkheden om invloed uit te oefenen op de eigen woonomgeving. Onder BO/VMBO opgeleiden ligt dit aandeel met 54% aanzienlijk lager.

7.5 Percentage inwoners dat het afgelopen jaar invloed heeft uitgeoefend op zijn/haar woonomgeving (%)

bron: Inwonersonderzoek Provincie Overijssel

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Overijssel	41%	39%	38%	43%	44%	45%
Nederland	35%	39%	36%	46%	46%	48%

7.5 Percentage inwoners dat het afgelopen jaar invloed heeft uitgeoefend op zijn/haar woonomgeving (%) in 2025

Overijssel

45%

Nederland

48%

Percentage inwoners dat het afgelopen jaar invloed heeft uitgeoefend op de woonomgeving (%)

In het afgelopen jaar heeft 45% van de Overijsselaars invloed uitgeoefend op de directe leefomgeving. Dit percentage ligt iets lager dan het landelijke percentage (48%). De mate van invloed verschilt.

De meeste Overijsselaars (26%) hebben hun mening gegeven over een onderwerp in de woonomgeving. Anderen hebben meegedacht of advies gegeven aan de gemeente (7%) of met de dorps- of wijkraad oplossingen uitgewerkt (6%). Nog eens 6% van de inwoners heeft zelf of met een groep bewoners een initiatief genomen.

Vergelijkbaar met voorgaande jaren we zien verschillen naar opleidingsniveau. HBO/WO opgeleide Overijsselaars oefenen vaker invloed uit op de directe woonomgeving (59%) dan laagopgeleiden. Van deze groep heeft 36% in het afgelopen jaar invloed uitgeoefend op de directe leefomgeving.

Inwoners hebben zich het afgelopen jaar voor hun leefomgeving het meest bezig gehouden met bestemmingsplannen of omgevingsinrichting, de groenvoorziening en leefbaarheid.

7.6 Percentage inwoners dat vertrouwen heeft in de manier waarop hun provincie en gemeente wordt bestuurd (%)

bron: Inwonersonderzoek Provincie Overijssel

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Overijssel: provinciebestuur	74%	74%	73%	73%	79%	72%
Nederland: provinciebestuur	71%	75%	72%	72%	75%	71%
Overijssel: gemeentebestuur	79%	81%	80%	79%	81%	77%
Nederland: gemeentebestuur	74%	79%	78%	78%	79%	75%

7.6 Percentage inwoners dat vertrouwen heeft in de manier waarop hun provincie en gemeente wordt bestuurd (%) in 2025

Provinciebestuur

72%

Gemeentebestuur

77%

Provinciebestuur

71%

Gemeentebestuur

75%

Percentage inwoners dat vertrouwen heeft in de manier waarop hun gemeente en provincie wordt bestuurd (%)

Gemeente

77% van de Overijsselaars heeft (een beetje tot veel) vertrouwen in de manier waarop hun gemeente wordt bestuurd. Dit aandeel is vergelijkbaar met het landelijke percentage (75%) en vergelijkbaar met het beeld van de afgelopen jaren. Een op de vijf Overijsselaars geeft aan veel vertrouwen te hebben, 13% heeft geen vertrouwen.

Ook hier zijn verschillen zichtbaar tussen verschillende opleidingsniveaus. Bijna negen op de tien (86%) HBO/WO opgeleide Overijsselaars heeft een beetje tot veel vertrouwen in de manier waarop hun gemeente wordt bestuurd. Overijsselaars met een BO/VMBO opleiding hebben met 62% minder vertrouwen.

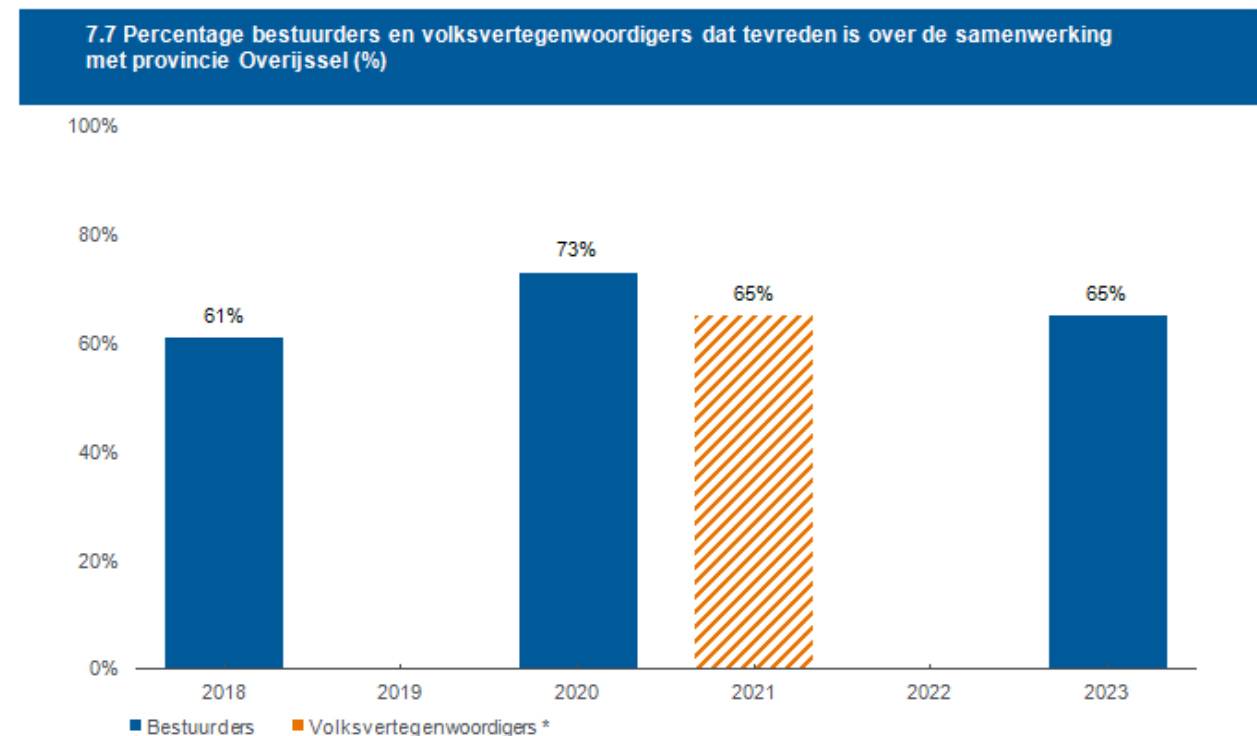
Provincie

72% van de Overijsselaars heeft (een beetje tot veel) vertrouwen in de manier waarop de provincie wordt bestuurd. Dit is vergelijkbaar met het percentage in Nederland (71%). 13% van de Overijsselaars geeft aan veel vertrouwen te hebben, 15% heeft geen vertrouwen. Ook hier zijn verschillen zichtbaar naar opleidingsniveau. Acht op de tien van de HBO/WO opgeleide Overijsselaars heeft een beetje tot veel vertrouwen in de manier waarop de provincie wordt bestuurd. BO/VMBO opgeleiden hebben met 53% opvallend minder vertrouwen.

7.7 Percentage bestuurders en volksvertegenwoordigers dat tevreden is over de samenwerking met provincie Overijssel (%)

bron: Bestuurderspeiling Overijssel/ Peiling Volksvertegenwoordigers Overijssel

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bestuurders	61%		73%			65%
Volksvertegenwoordigers *				65%		

* Eenmalige peiling: Er komt geen vervolg op de peiling onder volksvertegenwoordigers. In de Statenbrief van 13 december 2022 (kenmerk: 2022/0204006) bent u hierover geïnformeerd. In 2026 vindt de volgende bestuurderspeiling plaats.

Percentage bestuurders en volksvertegenwoordigers dat tevreden is over de samenwerking met provincie Overijssel (%)

Bestuurders

Uit de bestuurderspeiling van 2023 komt naar voren dat het merendeel van de deelnemende bestuurders (zeer)tevreden is over de samenwerking met de provincie (65%). De afgelopen jaren nam de tevredenheid over de samenwerking, benaderbaarheid en transparantie van de provincie toe. De waardering van de kwaliteit van bestuur en de mate waarin de provincie in verbinding staat met de samenleving namen (iets) af. Al met al krijgt de provincie voor het 'goed besturen', net als in voorgaande jaren, een ruim voldoende 7.

Sinds 2012 worden Overijsselse bestuurders uitgenodigd om de Bestuurderspeiling in te vullen. Sinds 2016 ligt de nadruk van de peiling op samenwerking en kwaliteit van het bestuur.

* Er komt geen vervolg op de peiling onder volksvertegenwoordigers. In de Statenbrief van 13 december 2022 (kenmerk: 2022/0204006) bent u hierover geïnformeerd.

* In 2026 vindt de volgende bestuurderspeiling plaats

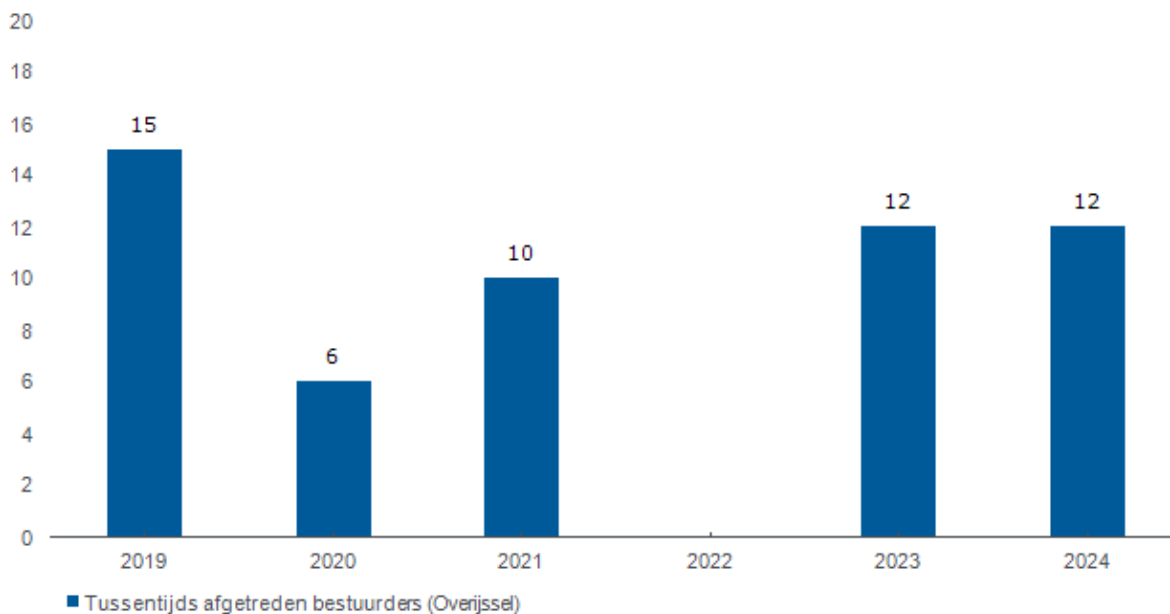
7.8 Tussentijds afgetreden bestuurders (gemeenten, provincie, waterschappen) (aantal)

bron: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Tussentijds afgetreden bestuurders (Overijssel)	15	6	10		12	12

*2022 was een verkiezingsjaar

7.8 Tussentijds afgetreden bestuurders (gemeenten, provincie) (aantal)

Tussentijds afgetreden bestuurders (gemeenten, provincie) (aantal)

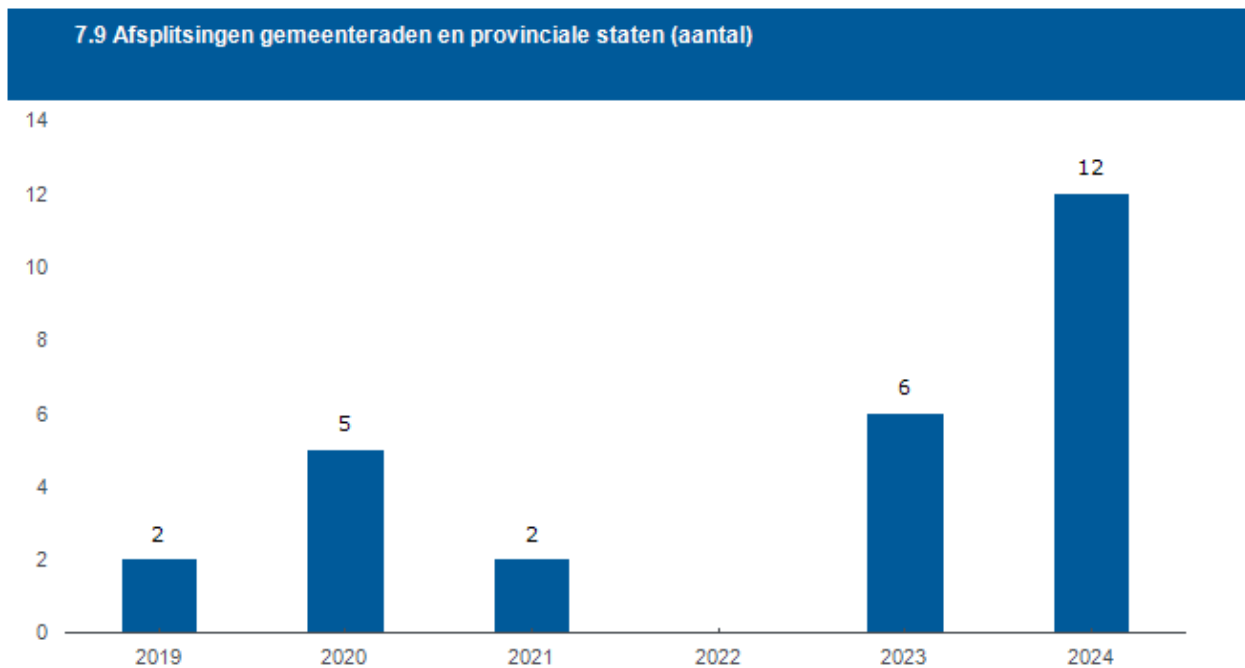
In 2024 zijn in Overijssel 12 bestuurders afgetreden. Acht wethouders en vier burgemeesters. De wisselingen vonden in 11 gemeenten plaats: Almelo, Borne, Dalfsen, Deventer, Enschede, Hardenberg, Hellendoorn, Losser, Ommen en Zwolle.

7.9 Afsplitsingen gemeenteraden, provinciale staten en algemeen bestuur van waterschappen (aantal)

bron: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Afsplitsingen gemeenteraden en Provinciale Staten (Overijssel)	2	5	2		6	12

* 2022 was een verkiezingsjaar

* 2022 was een verkiezingsjaar

Afsplitsingen gemeenteraden (aantal)

In 2024 vonden er 11 afsplitsingen plaats binnen Overijsselse gemeenteraden en Provinciale Staten. Bij een afsplitsing verlaat een raads- of statenlid de fractie en gaat alleen door of vormt een nieuwe fractie. Het aantal in 2024 ligt hoger dan de afgelopen jaren. De meeste afsplitsingen vonden plaats in Raalte (4) en in Enschede (3). Twee afsplitsingen vonden plaats in Almelo, waardoor er in 2024 een recordaantal fracties in de gemeenteraad zitting heeft, namelijk 18. In Provinciale Staten deden zich ook twee afsplitsingen voor.

Contact**Omschrijving (toelichting)**

Publieke Dienstverlening, Team Onderzoek & Advies

Telefoon: 038 499 88 99 (kies 4)

E-mail: kennishub@overijssel.nl